

Directa

Setembre 2025

#592

5 €

**Color de pell
sota sospita**

EDITA

La Directa SCCL

Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona

Tel.: 935 270 982

Mòbil: 661 493 117

directa@directa.cat

directa.cat

Dipòsit legal: B 16982-2016

ISSN 3081-4634

ISSN edició impresa 3081-4626

La *Directa* s'imprimeix a Lerigraf SL,
C. de la Premsa, 2, Alcoletge, Lleida.

Aquesta publicació intenta escriure
amb un llenguatge no racista, no sexista
i no androcèntric.

La *Directa* no comparteix necessàriament les
idees expressades als articles d'opinió.

La *Directa* és una publicació associada a l'APPEC.

La *Directa* ha rebut enguany una subvenció
de la Generalitat de Catalunya, que
representa menys d'un 5% del pressupost
de la cooperativa.

General:

directa@directa.cat

Redacció Catalunya

redaccio@directa.cat

Redacció País Valencià

paisvalencia@directa.cat

Edició

Eloi Latorre

Correcció

Miriam Tijani

Coordinació web

Gemma Garcia, Jesús Rodríguez,

Ester Fayos, Txell Rigol

i Albert Alexandre

Coordinació País Valencià

Ester Fayos

Administració i subscripcions

Jordi Vilaró Donat

Coordinació de fotografia

Victor Serri

Coordinació d'art

Pau Fabregat

Comunicació

Carla Benito

Xarxes socials

Anaïs Borràs

Publicitat i distribució

Míriam Blàzquez

Coordinació d'audiovisuals

Marta Pérez

Coordinacions de la revista:

Sota focus

Jesús Rodríguez

Sobiranes

Guillem Martí i Tere Alberó

Fórmules

Txell Rigol i Pau Fabregat

Decreixement

Txell Rigol

Indirecta

Mariana Cantero

Vincles

Ester Fayos

Rebost

Giuseppe Savino, Sara Romero

i Jordi Garcia

La central

Victor Serri

Internacional

Albert Alexandre, Oriol Andrés,

Berta Camprubí i Joan Mas

L'entrevista

Gemma Garcia i Giuseppe Savino

Ideari

Adrián Crespo, Anaïs Borràs

i Eloi Latorre

Imperdibles

Eloi Latorre

De memòria

Júlia Mas i Eloi Latorre

Pensament

Adrián Crespo i Anaïs Borràs

Accents

Jesús Rodríguez

Caplletra

Miriam Tijani

L'espina

Carlos Villafranca

Hi han col·laborat:

Portada:

Pau Fabregat

Textos:

Júlia Mas

Sara Montesinos

Àngela Bustamante

Mariona Ferrándiz

Josep Sancho

Carlota Coll Gutiérrez

Gemma Parera

Sara Romero

Ricard González

Alys Samson Estapé

Txus Blanco

Gemma Martínez

Oriol Corcoll Arias

Nat Solar

Adrià Solís

Júlia Estrada

Eulàlia Gallardo Peres

Chamo San

Copia

Curro Esbrí

Fotografies:

Pedro Mata

Victor Serri

Maria José Zafra

Joanna Chichelniski

Ricard González

Jaume Ferrando

Il·lustracions:

Esteban Plazibat

Furiaaaaa

Marina Buxo

Marc González

Camilla Cacciari

Dibuyuls

Fel

Gerard Helena Anillo

Infografies:

Pau Fabregat

Periodisme en català, tot en català i només en català

“Periodisme en català, d’actualitat, investigació, debat i anàlisi, organitzat assembleàriament, per la transformació social”. Si doneu un cop d’ull al web corporatiu de la cooperativa La Directa, SCCL hi trobareu, d’entrada, aquesta declaració sobre què som i què volem ser. Algú podria pensar que l’ordre dels factors és casual. Creiem que no. És veritat que en general es coneix la *Directa* pel periodisme d’investigació i compromès amb les idees i praxis transformadores. Nosaltres mateixes, quan volem explicar-nos, posem l’accent en aquests eixos. Però la llengua és una columna tan vertebral d’aquest projecte com les altres. I no va ser atzarós que, quan vam voler fixar per escrit quina mena de periodisme volem fer, poséssim el fet de fer-lo en català per davant de tot. A la *Directa* fem servir el català i només el català. I no tan sols per escriure els continguts que podeu llegir a la revista o al digital *directa.cat*. També a les xarxes socials, en els productes audiovisuals, en la comunicació corporativa, en xerrades i intervencions públiques... En tot. I en això hi ha també una voluntat política. Per un mitjà de comunicació, fer servir el català, als Països Catalans, és indestruïble del compromís amb els drets humans, perquè la llibertat d’expressió és un dret humà tan bàsic com qualsevol altre. I més en el moment actual, en què moltes de les seves parlants veuen coartada, institucionalment i socialment, la seva voluntat d’usar aquesta llengua.

Eloi Latorre
Coordinador de l’àrea de Cultura

VIURE AMB R A LA POLICIA

Agents dels Mossos d'Esquadra retenen un grup de persones al carrer d'en Robador, a Barcelona, l'any 2018. | **PEDRO MATA / FOTOMOVIMIENTO**

PE LA PI

POOR A

TEXT: JÚLIA MAS

Que els cossos policials que patrullen pels carrers tenen un biaix racista a l'hora d'aturar i demanar la identificació és una realitat que afecta greument la vida de molta gent, des de persones en situació administrativa irregular fins a nascudes aquí. Denúncies d'associacions de defensa dels drets humans, diversos treballs acadèmics i les mateixes estadístiques oficials evidencien que una persona que, per la seva aparença, pot ser d'origen africà, americà o asiàtic té molts més números que la resta de ser considerada sospitosa

ER NO TENIR ELL BLANCA

El 10 de juny de 2020, en una entrevista en el programa “Els Matins” de TV3, Eduard Sallent, aleshores comissari en cap dels Mossos d’Esquadra, va declarar que hi havia un “biaix per perfil racial” en les identifications policials. Era el primer cop que un alt càrrec de les forces de seguretat públiques de Catalunya reconeixia obertament l’existència d’una mirada discriminatòria a l’hora d’aturar persones al carrer per demanar-los la documentació. Sallent afirmava que aquesta “és una tendència que tenen totes les policies en la seva intervenció pública i que hem de treballar per corregir”. Aquestes declaracions, aparentment tèbies, van representar un bri d’esperança per a moltes organitzacions antiracistes i de defensa dels drets humans que fa anys que denunciaven aquesta pràctica i xoquen constantment contra un mur de negació institucional.

SOS Racisme Catalunya defineix la perfilació com “un criteri normalitzat en la pràctica policial del control identitari, en què es demana la documentació a persones segons la seva raça o ètnia i no pel fet d’haver comès alguna falta administrativa, alguna acció delictiva o tenir-ne sospites raonables”. Per aquesta i altres entitats, aquesta definició no només tipifica fets aïllats, sinó que descriu una vulneració de drets constant i sistemàtica a persones que pateixen racisme. Tanmateix, des de les cúpules policials, la resposta tradicional ha estat la negació frontal de l’existència del biaix racial en les seves actuacions i l’oposició a recollir i publicar dades efectives per desmentir-ho.

El novembre de 2024, Josep Lluís Trapero, director general dels Mossos d’Esquadra, en compareixença davant de la Comissió d’Interior del Parlament de Catalunya, tancava files: “El cos no té cap perfil ni cap biaix racial. Ni en les identifications ni en les detencions ni en el comportament”. L’exmajor coincidia, així, amb el director general de la Policia del govern espanyol, Francisco Pardo, qui havia dit: “No existeix això que vostès han anomenat ‘racisme institucional’”. Per la seva banda, Albert Batlle, tinent d’alcalde de Seguretat de l’Ajuntament de Barcelona, es molestava quan li preguntaven sobre la qüestió: “Això (les perfilacions racials) ho hem negat sempre, és una cançoneta reiterativa i pesada”.

L’EVIDÈNCIA DE LES DADES

No són pocs els organismes internacionals que tenen una altra versió dels fets: l’Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea, a l’informe “*Your rights matter: Police stops*” (“Els teus drets importen: Aturades policials”), de l’any 2021, explicita que les persones objecte de racisme són aturades amb una freqüència molt més elevada que la població blanca, tot destacant que “elaborar perfils en què la raça i l’ètnia són l’única base per aturar algú és il·legal”. També s’ha manifestat al respecte la Comissió d’Igualtat de l’Assemblea Parlamentària del Consell d’Europa (PACE) i la Comissió Europea contra el Racisme i la

Intolerància, entre d’altres. El Grup de Treball d’Experts sobre Afrodescendents davant del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, en el seu informe de missió a l’Estat espanyol, va assegurar que les identifications per perfil racial són “un problema endèmic”.

L’any 2013, l’oficina del Defensor del Poble espanyol va publicar un seguit de recomanacions per a la Direcció General de Policia amb la intenció d’erradicar aquesta pràctica dels cossos policials; i a Catalunya, l’Oficina de Drets Civils i Polítics també va manifestar en un informe publicat el 2020 que “la perfilació ètnica i racial per part de les forces i cossos de seguretat és una pràctica habitual al nostre país”, i proposava un extens pla d’acció per abordar aquesta realitat. Ara com ara, cap cos policial ha implementat aquestes recomanacions i mesures.

Segons les dades que el cos de Mossos d’Esquadra ha facilitat a la *Directa*, el 2024, la policia catalana va practicar 1.042.845 identifications, 508.419 de les quals van ser a persones “estrangeres”, és a dir, de nacionalitat no espanyola. Dins d’aquest mig milió llarg, el percentatge més gran va tenir per objectiu persones provinents de diferents zones d’Àfrica (220.510) i d’Amèrica, (142.298), a molta distància de les que tenien nacionalitats d’altres estats membres de la Unió Europea (72.162). Alhora, la policia catalana va identificar 558.774 persones: 233.246 estrangeres i 235.528 amb ciutadania espanyola. Ara bé, si ho extrapolem al total de població, resulta que el 16,15 % de les persones estrangeres que vivien a Catalunya l’any passat van ser identificades per la policia, mentre que aquest percentatge baixa al 5 % amb les persones de nacionalitat espanyola. Cal tenir en compte que hi ha moltes persones que van ser objecte de diverses identifications al llarg de l’any.

El 2021, l’informe de SOS Racisme Catalunya, “Vigilància 2.0”, també amb dades cedides per Mossos d’Esquadra, ja va concloure que per cada persona amb DNI se n’identificaven 3,48 d’estrangeres i per cada ciutadana espanyola detinguda se’n van detenir 7,72 d’altres nacionalitats. Alhora, l’informe explicava que “la taxa de condemna de persones estrangeres no és major que la de persones espanyoles, sinó tot el contrari. Així, doncs, hi ha una desproporció tant d’identifications com de detencions injustificades a la població estrangera.”

Tot i això, aquestes xifres creen una imatge borrosa de la situació, perquè les dades recollides pels Mossos fan referència a la nacionalitat i no a l’ètnicitat o l’aparença física que l’agent percep quan identifica algú. Per trobar dades més representatives pel que fa al biaix racial de les identifications policials hem de sortir dels registres oficials.

Un dels estudis més amplis que s’han fet en aquesta línia és “*Identificación policial por perfil étnico en España*”, publicat per la Universitat de València l’any 2013. Els resultats d’una enquesta a dues mostres, de 2.000 i 800 persones, demostren que el 5 % de les persones blanques i nascudes a l’Estat espanyol havien estat identificades alguna vegada per cossos policials, xifra que augmentava a un 16 % en el cas de les ►

Des dels Mossos d’Esquadra es nega ara que el cos dugui a terme “identifications per perfil ètnic”, contradient el que va reconèixer Eduard Sallent el 2020, quan n’era comissari en cap

Agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona practiquen identificacions al carrer de la Riera Baixa, al Raval, l'any 2018 | PEDRO MATA / FOTOMOVIMIENTO

La llei estatal de seguretat ciutadana faculta la policia per identificar una persona, però respectant els principis “de proporcionalitat, igualtat de tracte i no-discriminació”

► que no eren blanques, però que també tenien nacionalitat espanyola. Si ho desglossem més, segons aquesta recerca, a les persones gitanes se les identificava deu vegades més que a les blanques europees, a les d'aparença magribina 7,5 cops més, i a les d'aparença negra o mesoamericana 6,5 més. Deu anys més tard, José García Añón, catedràtic de Filosofia del Dret de la Universitat de València i un dels autors de l'estudi, va valorar que, malgrat que el nombre d'identificacions havia baixat en termes absoluts, la desproporció segons l'aspecte es mantenia. Aquest acadèmic apuntava que, el 2023, les persones negres eren aturades entre vuit i deu cops més per la policia que el conjunt de la població, i les persones d'aparença magribina, gitana o indostànica, cinc cops més.

Però una altra forma de palesar aquesta realitat és a través de l'observació directa en llocs concrets. Per exemple, a l'estació d'autobusos de Granada. El 2016, l'Associació Pro Drets Humans, mitjançant un treball de camp en aquest punt, va comptabilitzar que s'aturaven, per cada persona blanca, 42 de negres, 12 de gitanes, 10 de magribines i 8 d'aspecte mesoamericà.

“TIPOLOGIES PARAMETRITZADES”

Hem preguntat a Mossos d'Esquadra quines són les mesures empreses pel cos per investigar i abordar aquesta pràctica, reconeguda pel comissari Sallent el 2020, i si s'estava treballant per implementar formularis d'identificació. La resposta, a través del seu servei de premsa, deixa clar que “els Mossos no duem a terme identificacions per perfil ètnic”. L'explicació posterior concreta que les identificacions s'ajusten a la “potestat discrecional (que cal no confondre amb arbitrarietat) sempre dins els límits legals i basant-se exclusivament en motius de seguretat, responen a criteris d'eficàcia i eficiència policial. El coneixement policial fa que es tingui parametritzat els llocs on succeeixen i es concentren els delictes. També la tipologia i perfil de les autoritats d'aquests fets. A partir d'aquesta tasca d'intel·ligència es determina i s'actua policialment”.

Youssef M. Ouled, periodista i investigador que ha participat en diversos informes sobre perfilació racial amb organitzacions antiracistes i en defensa dels drets humans com Rights International Spain (RIS), SOS Racisme o l'associació Irídia de defensa dels drets humans, entre d'altres, ho veu d'una altra manera. Explica que “com a persona no blanca, has de demostrar la teva innocència als cossos i forces de seguretat de l'Estat, perquè ells veuen sospitosos en tots nosaltres”. Davant d'aquesta realitat, hi ha poques o nul·les sortides, segons aquest expert: “Des de fa més d'una dècada, algunes organitzacions socials estan intentant introduir eines que fiscalitzin l'acció policial, perquè ara per ara no hi ha cap mecanisme que pugui mesurar la perfilació racial. Que et criminalitzin davant dels teus amics o la teva parella, al teu lloc de feina, que t'humiliïn... Són una sèrie de violències que s'inicien al moment en què la policia t'atura. Qui et protegeix d'això?”, demana Ouled.

QUÈ DIU LA NORMATIVA

Les identificacions per perfil racial són il·legals? Des de l'associació Irídia, l'advocada Marta Vallverdú, i Irene Urango, que n'és la referent d'incidència, responen d'aquesta manera:

“Podem dir que la discriminació és il·legal. El que ens falta és poder veure escrit que les aturades per perfilament racial són discriminatòries”.

Per entendre l'esquelet d'aquesta pràctica fem una mirada a la normativa que regula les identificacions policials. La Llei orgànica 4/2015 estatal, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana, també coneguda com a llei mordassa, dictamina que la policia pot requerir la identificació en els supòsits que “existeixin indicis que la persona identificada ha pogut cometre una infracció” i que “es consideri raonablement necessari que la persona a qui s'està identificant acrediti la seva identitat per a prevenir la comissió d'un delictes”. Aquestes actuacions s'hauran de fer respectant estrictament “els principis de proporcionalitat, igualtat de tracte i no-discriminació”. Fixem-nos, doncs, en aquestes paraules clau: “indici raonable” i “proporcionalitat”.

L'estudi de la Universitat de València “*Identificación policial por perfil étnico en España*” feia una anàlisi jurídica d'aquests termes, aplicats al supòsit d'un agent de policia que en un control d'estrangeria aturés una persona negra utilitzant un criteri racial. En l'informe s'argumentava que el criteri estadístic que duu a pensar a partir de l'aspecte físic d'una persona que aquesta té més possibilitats de no tenir nacionalitat espanyola no serveix com a argument “raonable”, perquè hi ha persones estrangeres blanques i persones racialitzades amb nacionalitat espanyola. Per altra banda, no hi ha una “relació raonable de proporcionalitat entre els mitjans empleats i el fi aconseguit”, conclou l'estudi, perquè el 54,56 % de les identificacions policials tenien per objectiu persones estrangeres, quan aquestes, en el moment en què es va fer el treball, representaven l'11,74 % de la població que vivia a l'Estat espanyol.

A Catalunya s'aplica la Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, que prohibeix específicament “L'ús de criteris racials [...] en els controls d'identitat i, en general, en l'activitat de vigilància de les forces i cossos de seguretat”. Alhora, la norma insta l'administració a “recopilar dades que permetin identificar els patrons de discriminació de tots els cossos de seguretat que operen a Catalunya”. Però l'eficàcia d'aquesta llei està més que posada en qüestió: José García Añón assenyala, en aquest sentit, que no cal que una llei prohibeixi la discriminació, perquè la no-discriminació és un dret fonamental recollit en la Constitució. “Que s'inclogui és per una qüestió merament informativa, formativa i política. Aquesta llei d'igualtat efectiva és paper mullat”, conclou l'expert.

COM, ON I A QUI

Mitjançant testimonis de més d'una dotzena de ciutats i pobles dels Països Catalans, hem pogut traçar un mapa amb alguns dels llocs on les forces policials duen a terme més identificacions, quines tipologies de persones són les més assenyalades i què implica per a elles. D'entrada, són pràctiques que els cossos duen a terme en llocs aleatoris. No obstant això, es poden marcar alguns “punts calents”, on són més habituals: hi destaquen estacions de tren, d'autobús i aeroports; vies que comuniquen grans nuclis urbans amb localitats més petites, i barris o municipis amb una proporció elevada de població ►

“És una actuació policial, no has de denunciar, són coses que passen”

Ernesto, nascut a Bolívia, és vetllador en un centre de salut mental. Prefereix no fer pública la seva identitat completa. Conta que una nit d'agost de 2022, esperava l'autobús a la Rambla de Barcelona quan van aparèixer dos individus i un d'ells, amb una empenta, li va agafar el telèfon mòbil i van arrencar a córrer. “Vaig perseguir-lo, vaig atrapar-lo i vaig recuperar el mòbil. En aquell moment, pel carrer venia una patrulla de la Guàrdia Urbana, em van veure i els vaig dir cridant que m'havien robat el mòbil. No vaig poder acabar la frase que em van començar a pegar amb una porra extensible”. Detalla que, en un moment de l'agressió, va bloquejar amb el braç un cop que li anava directament al cap i que va trencar-li el cúbit esquerre. Ha hagut de passar per quiròfan. “Em van llençar a

terra, em van donar cops a la cama, em van posar el genoll al coll. Jo no parava de cridar: ‘és el meu mòbil, és el meu mòbil!’, però em deien que callés. Després de molts minuts amb els braços a l'esquena i a terra, un dels policies va dir: ‘doneu-li el mòbil, a veure si és seu’ i jo el vaig poder desbloquejar. Em van deixar posar dret, com si res”. Quan va demanar el número TIP dels agents, aquests li van treure ferro: “Això és una actuació policial, no has de denunciar, són coses que passen”. Ernesto considera que “la seva anàlisi va ser que si hi havia una persona marroquina i una de llatinoamericana havia de ser una baralla. La manifestació d'aquesta perfilació en mans de la policia pot arribar a canviar-te la vida”. Ernesto explica que les setmanes següents a l'operació van ser molt dures. “Em vaig aïllar, no volia

| VÍCTOR SERRI

sortir de casa”. Posteriorment, també li han quedat seqüeles, tant físiques com psicològiques. Després de dos anys, encara nota dolor al braç durant les tasques quotidianes i quan surt al carrer, la seva actitud és hipervigilant: “Si has estat vulnerable un cop, ara, com de vulnerable ets? No oblidem que m'acabaven de robar, la sensació que et robin davant teu, donant-

te un cop, és horrible”. Però aquella no va ser la primera vegada que la policia l'aturava o l'identificava. Ell en recorda més d'una desena. Ha denunciat el seu cas amb l'acompanyament de SOS Racisme Catalunya i d'Irídia: “Això m'ha ajudat a vincular-me amb organitzacions socials, a aportar la meua experiència a gent que pugui patir una situació similar”, rebla.

“Si porto un iPhone, deu ser robat”

En Pol –demana que protegim el seu cognom– té 21 anys, ha acabat un Grau Superior en Transport i Logística. No és blanc. Relata que, en una ocasió, estava aparcant una bicicleta a la rambla de Badal (a Sants, Barcelona) quan un cotxe de policia secreta va aturar-se darrere seu. Sense mostrar cap identificatiu policial, van demanar-li la documentació. Li van dir que tenien ordres de buscar una bossa gran robada i ell portava una motxilla del gimnàs. Li la van agafar i van regirar el que portava. “Els vaig preguntar per què em demanaven el DNI, però no els va agradar la pregunta. Un em va començar a insultar i l'altre es va posar més agressiu físicament”, explica. Recorda que un dels agents li va dir “tonto”, “pallasso”, i el va amenaçar, cridant-li molt a prop de la cara: “M'és igual si és a plaça Espanya o aquí, si vull fer-te alguna cosa, t'ho faig”. Quan en Pol va començar a gravar amb el mòbil, li'l van llençar a terra. Els

agents van marxar sense tornar-li el DNI i li van dir que l'anés a recollir a comissaria. Al cap d'uns minuts, el cotxe policial va recular i els mateixos agents van etzibar-li: “Com que t'ho estaves buscant, et multaré”, i van posar-li una multa per saltar-se un semàfor abans de llençar-li el DNI a terra i marxar. En Pol va voler denunciar aquesta actuació trucant a la comissaria de Mossos d'Esquadra de l'Hospitalet de Llobregat, però allà li van dir que “no el podien ajudar”, de manera que va anar-hi presencialment i allà, explica el jove, va rebre un tracte “agressiu”. Finalment, va poder tramitar la denúncia a la comissaria barcelonina de les Corts. El jove calcula que, d'ençà que té 15 anys, l'han identificat més de vint cops. La setmana anterior a aquest episodi ja l'havien aturat al metro. “Generalment, és perquè han robat un mòbil o una bossa. Quan pregunto, em diuen que és un control rutinari, però de 300

persones que passen només em paren a mi”, puntualitza. El jove, originari de Figueres, assegura que va començar a patir aquestes aturades de forma intensificada quan va venir a viure a Barcelona: de fet, diu que va deixar d'anar en patinet elèctric perquè, quan hi circulava, l'identificaven constantment. Explica que sempre que l'atura la policia li miren el telèfon i li comproven l'adreça IP: “És com si una persona que no és blanca no pogués tenir un iPhone. Si el porto jo, deu ser robat”.

Extractes el vídeo gravat pel mateix Pol (que demana no ser fotografiat) quan un cotxe policial sense identificacions li va demanar la documentació.

| VICTOR SERRI

“Li deia que parés, que tinc una discapacitat, però no m’escoltava”

El setembre de 2024, Ndieme Ndao va ser identificat a l'estació de metro Pompeu Fabra, a Badalona. Aquest músic de professió havia migrat l'any 2006 des del Senegal. Tal com relata, es dirigia a agafar l'autobús per anar a un hospital, perquè pateix una malaltia crònica per la qual té una discapacitat reconeguda. Aquell dia, tres agents del Cos Nacional de Policia espanyol van demanar-li la documentació, van mirar-li la cartera i li van fer buidar les butxaques. Un dels agents, per registrar-lo, li va demanar que aixequés els braços, i Ndao va avisar que no podia, perquè portava un drenatge al pulmó. Malgrat alertar el funcionari policial de la seva discapacitat, aquest

–explica– el va escridassar, obligant-lo a aixecar els braços. Un altre agent el va empenyar contra una paret i el va agafar del coll amb el resultat d'un fort dolor. “Li deia que parés, que tenia una discapacitat i m'estava fent molt mal, però no m'escoltava. Em va llençar les coses a terra perquè les recollís. Jo no m'hi veig bé i em va costar molt trobar-les”, recorda. Malgrat que explica que ha estat identificat diversos cops, “no havia vist res així”. Ndao explica que els policies portaven el número TIP tapat i que només va poder fer una foto de la matrícula del cotxe per, posteriorment, interposar una denúncia als jutjats de Badalona. Reconeix que ara, quan veu un cotxe patrulla, sent por.

La càmera de videovigilància de l'estació de metro de Pompeu Fabra, a Badalona, capta el moment en què Ndieme Ndao fou retingut.

► migrada. Pel que fa a les víctimes, tant els informes com l'observació per part dels testimonis entrevistats, coincideixen en el fet que les persones que s'aturen de forma més intensiva solen ser persones llegides com a homes d'entre 16 i 40 anys.

El procediment és, en aparença, molt senzill. L'agent identifica una persona quan té indicis que hagi pogut participar en una infracció o per prevenir-ne la comissió. A la pràctica, diversos testimonis expliquen que, quan són aturats per la policia, la patrulla no els explica el motiu de l'aturada. El número d'identificació policial o TIP, no sempre està visible i el to de l'actuació sol ser bastant agressiu. La intervenció, tal com explica Youssef M. Ouled, “es torna més violenta quan fas valdre els teus drets”. Hem anat a observar-ho sobre el terreny al districte de Ciutat Vella, a Barcelona, que, segons l'informe “Vigilància 2.0”, de SOS Racisme, és la zona que presenta el percentatge més alt d'identificacions en relació amb el nombre d'habitants: 21,49 %. També coincideix que és l'Àrea Bàsica Policial on hi ha un nombre més elevat de població estrangera.

La plaça del Pou de la Figuera és un punt de trobada per a famílies, gent gran i joves del barri, majoritàriament gent migrada i, en alguns casos, sense llar. A la vora hi ha un centre de culte islàmic. Les rondes dels cotxes patrulla de la Guàrdia Urbana i de Mossos d'Esquadra són constants durant tot el dia i s'intensifiquen a la nit. Assegut a un banc, ens trobem a Rehan. Aquest veí del barri de la Ribera, de 44 anys, és treballador de neteja, té DNI i, explica que el paren gairebé cada dia. “Les patrulles busquen a un *moro* de metre setanta que ha robat un mòbil i aquí agafen al primer que troben”. Explica que fan posar a diverses persones contra la paret per escorcollar-les, una pràctica que li és habitual, però profundament humiliant i criminalitzadora: “Prefereixo que em portin a comissaria a què m'escorcollin en ple carrer, amb tothom gravant. Ens sentim uns delinqüents”.

Hi coincideix Abdou-Ben, de 21 anys, un jove que ha arribat a Barcelona fa pocs mesos i que viu al carrer. Tant ell com Rehan ens demanen protegir el seu nom complet. Unes setmanes enrere, el van detenir i el van acusar de robatori amb violència per què, explica, “la policia buscava a un *moro* amb samarreta negra”. Assegura que a comissaria, emmanillat, li van donar puntades de peu, el van pressionar al revers de les orelles i el van amenaçar de posar-li un casc “per poder pegar-me sense deixar marques”. Va estar tres dies detingut fins que el van deixar en llibertat. Diverses persones ens alerten que, alguns cops, hi ha agents que fan fotos o vídeos de nois de la plaça per ensenyar-los a víctimes de robatoris i preguntar-los si els reconeixen com a lladres. Hem preguntat a la comissaria de Mossos d'Esquadra de Ciutat Vella sobre aquestes pràctiques, però han declinat fer declaracions.

Said Bar té 22 anys, és estudiant i també viu a la Ribera. Relata, amb ironia, que li han demanat tants cops la identificació que ja ho viu amb normalitat: “Els dic que estan perdent el temps amb mi, que no soc un delinqüent”, etziba. Això no

impedeix que les aturades constants de la policia intervinguin en el seu dia a dia: Bar conta que evita passar per determinats punts del districte, com el Pou de la Figuera o la rambla del Raval: “Si passo per allà, em paren, 100 % segur”.

Noemí Fernández és advocada de la Fundació Secretariat Gitano. Explica que, quan fa formacions a dones o joves d'ètnia gitana, veu que tenen molt normalitzades les identificacions per perfil ètnic: “L'antigitanisme està tan interioritzat que creiem que és normal que ens segueixin pels centres comercials o que la policia ens aturi més que a la resta”. En el cas de les persones gitanes, moltes de les identificacions es produeixen en cotxes. Fernández, que també és gitana, afirma que l'han identificat unes cinc o sis vegades: “Em diuen que és un control rutinari o que estan buscant a algú amb la meua descripció”. Lamenta que “l'estereotip és que el gitano roba, trafica o no porta assegurança al cotxe” i emfatitza l'impacte que té la perfilació a escala comunitària. A membres de la seva família, veïna de Badia del Vallès (el Vallès Occidental), els han identificat a la porta de casa: “La indefensió que genera això a una família que s'esforça perquè ningú tingui prejudicis... A Badia tothom es coneix i el fet que la policia t'escorcolla davant de casa fa que la gent pensi que ‘alguna cosa hauran fet’”.

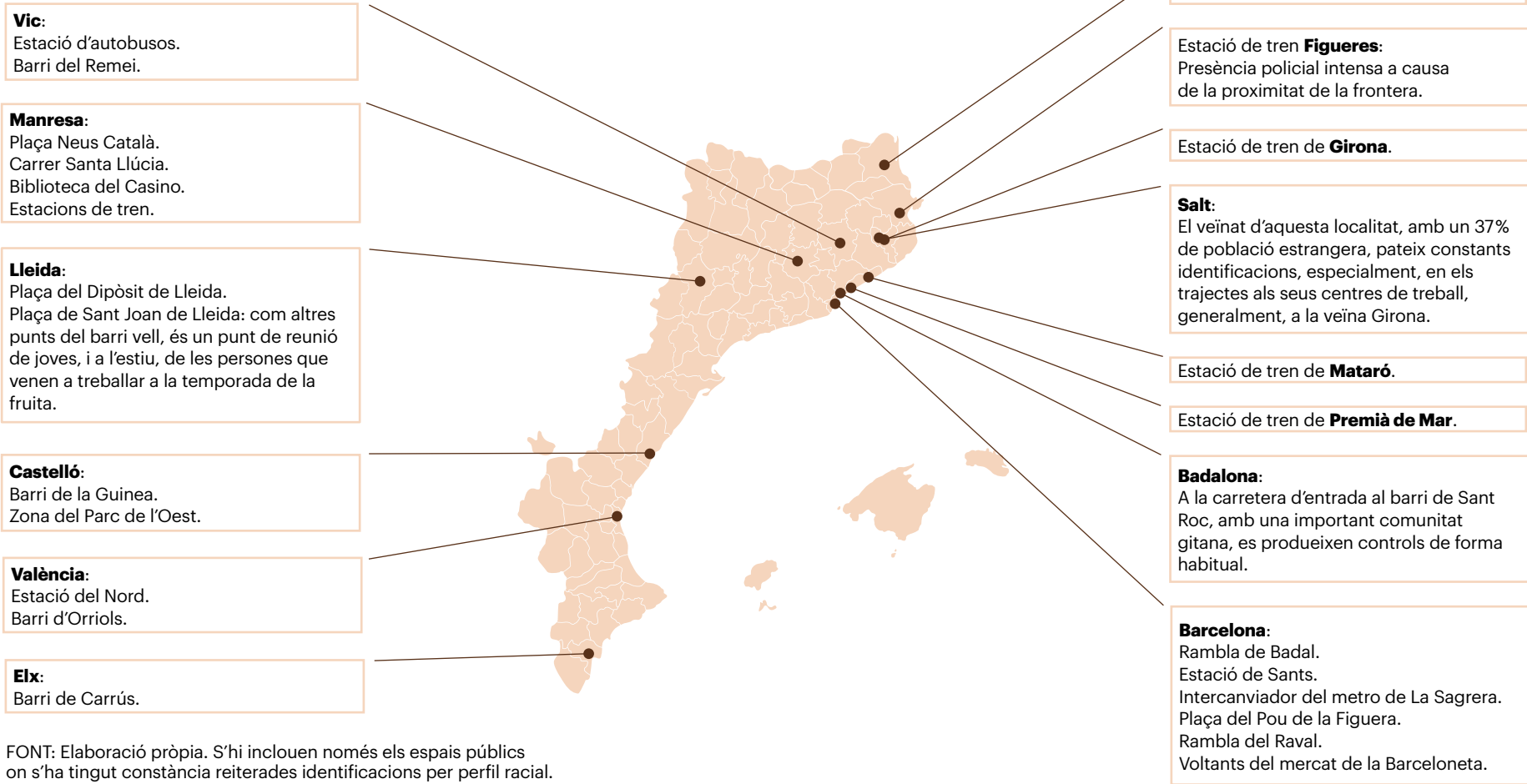
“Primer et perfilen, després et redueixen, et brutalitzen, t'obren un expedient d'expulsió, o pots acabar mort. A Mame Mbaye el van perfilar, van córrer darrere seu i va acabar mort. A Elhadji Ndiaye el van identificar per perfil racial, el van portar a comissaria i allí va morir prematurament”. El periodista Youssef M. Ouled explica amb aquests exemples que les perfilacions racials són de vegades la porta d'entrada a vulneracions més greus. També apunta en aquesta línia un estudi del Grup de Treball d'Experts sobre Afrodescendents de les Nacions Unides i Rights International Spain (RIS), que recollia que, de 47 persones enquestades que van denunciar identificacions per perfil racial, 33 van assegurar haver estat objecte de brutalitat policial després de la identificació. Per això, la por a les identificacions deixa una empremta psicològica. Altres informes del RIS i de SOS Racisme parlen d'hipervigilància i anticipació a les aturades -canvis en els recorreguts habituals, en la forma de vestir o en els mitjans de transport usats-, així com la negació de l'accés a determinats espais a persones objecte de racisme, com per exemple, a llocs d'oci nocturn.

PROGRAMA STEPPS, UN PRECEDENT EFÍMER

Una de les poques iniciatives que s'ha aconseguit dur a terme amb tímid suport institucional és el programa STEPPS (sigles en anglès d'“Estratègies per a cerques i aturades policials efectives”). Aquest projecte europeu liderat per l'Open Society Justice Initiative, va consistir a engegar, entre els anys 2007 i 2008, una prova pilot de sis mesos en què es va posar en marxa un monitoratge de les actuacions de la policia municipal i dels Mossos d'Esquadra a Girona i la policia local de la localitat madrilenya de Fuenlabrada. Els agents, quan feien una identificació o ►

Molts testimonis expliquen que, en ser aturats per una patrulla, no se'ls explica el motiu, i, com apunta l'investigador Youssef M. Ouled, “l'actuació és més violenta quan fas valdre els teus drets”

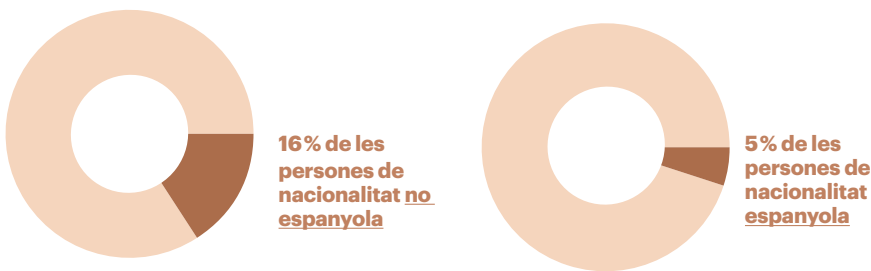
Alguns punts crítics de les actuacions policials amb biaix racista

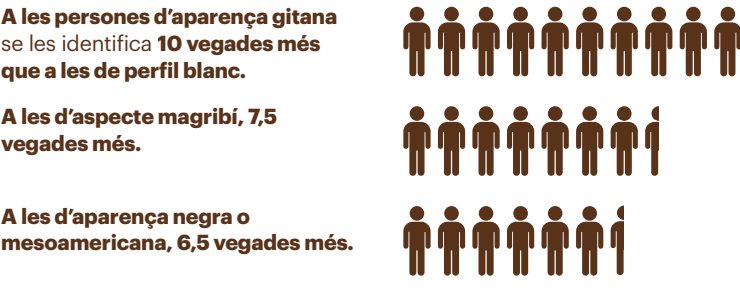
Identificacions practicades pels Mossos d'Esquadra el 2024

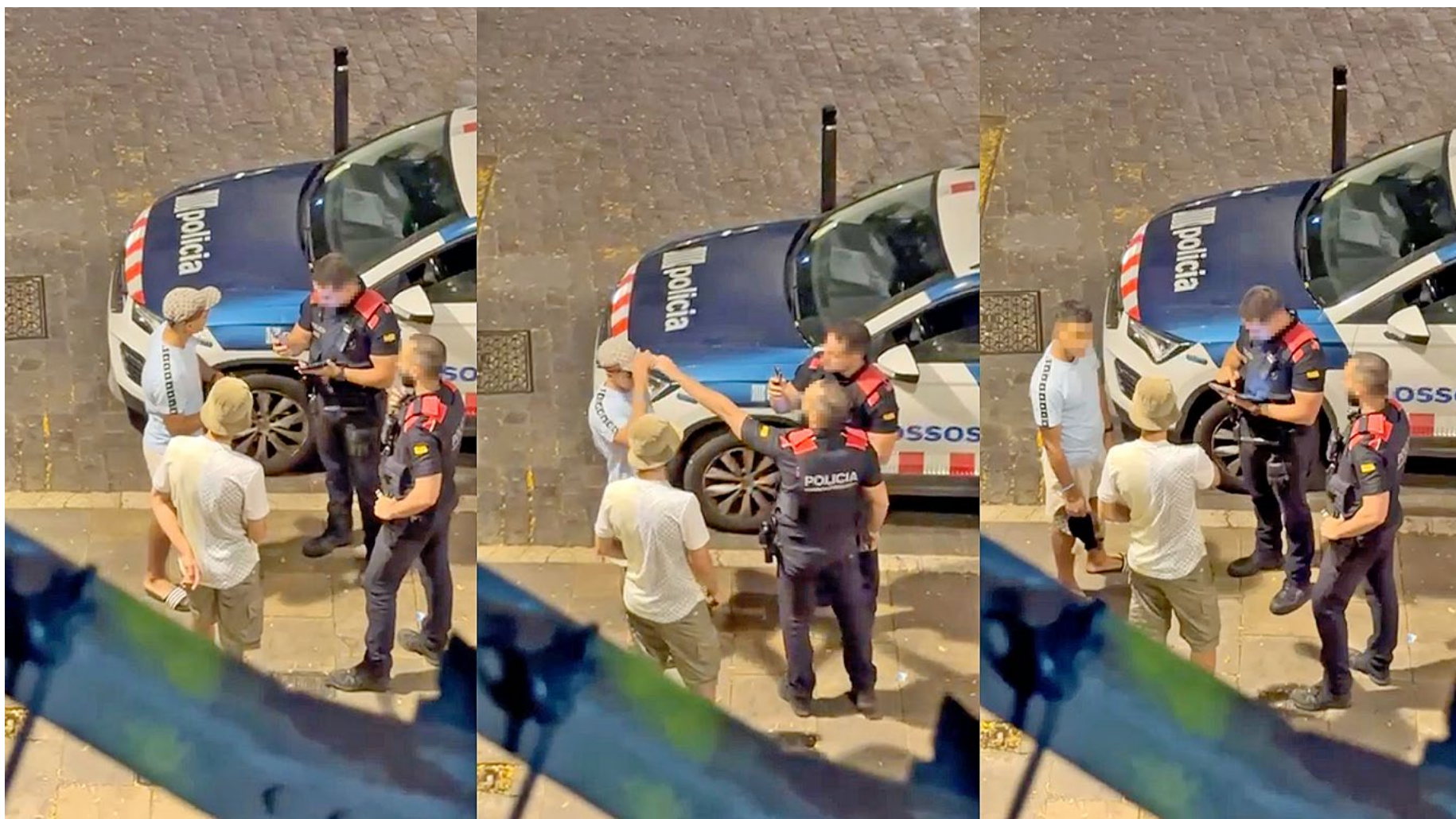
Percentatge amb relació al total de població

Proporció entre diversos perfils racials

FONT: Identificación policial por perfil étnico en España, publicat per la Universitat de València (2013).

Dos agents dels Mossos d'Esquadra obliguen un transeünt a treure's la gorra per fotografiar-lo.

► escorcoll, havien d'omplir un formulari on quedava registrada la nacionalitat, la pertinença ètnica, el lloc, l'hora, el número d'identificació TIP de l'agent, el motiu de l'aturada i el resultat d'aquesta. D'aquest formulari se n'entregava una còpia a la persona identificada.

A Girona, tot i que no es van generar informes mensuals per a ús policial ni per compartir amb la comunitat, l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya va difondre un document on constata que, segons els formularis, “la policia de Girona utilitza l'etnicitat i la nacionalitat com un factor, entre d'altres, per decidir a qui identificar i escorcollar, especialment amb el col·lectiu d'aparença d'Àfrica del Nord (més d'un 20 % d'identificacions i escorcolls) i nacionalitat marroquina. En aquest cas, l'ús inapropiat de l'etnicitat o la nacionalitat es demostraria per la baixa efectivitat d'aquestes identificacions i escorcolls”.

Fuenlabrada és l'únic lloc on el projecte va funcionar més enllà de la prova pilot. Les dades del primer any van constatar la desproporcionalitat amb què es parava a persones no blanques. Al cap de sis mesos va baixar a la meitat el nombre d'identificacions i també la taxa de desproporció: en el cas de persones del Marroc, de 9,6 cops a 3,4 cops més que les persones amb nacionalitat espanyola. Durant aquell període, va augmentar l'eficiència de les aturades: la taxa de resultats positius (parades on es detectava una irregularitat o indicatiu delictiu) va passar d'una de cada deu a tres de cada deu. No obstant això, el projecte només va fer públics els resultats el primer any.

David Martín, inspector cap de la policia local de Fuenlabrada, trenca amb el discurs mantingut per altres responsables de la seguretat pública, que nega sistemàticament que existeixi aquest biaix en les detencions: “Sense adonar-nos-en, per inèrcia o per un mode de treball que en moltes ocasions ens ve heretat, els veterans eduquen els policies nous amb una manera de treballar esbiaixada”, explica a la *Directa*. Martín creu que, amb l'STEPPS, “vam ser conscients que havien col·locat un halo de ‘sospitositat’ sobre unes determinades persones, per la seva cultura o pel seu color de pell”. Puntualitza, però, que en aquell moment es van recollir dades de nacionalitat, però no d'aparença ètnica i també reconeix que, malgrat que la llei indica com s'ha de procedir en les identificacions, “hi ha una absència de control total i absoluta”. Reconeix, finalment, que, ara mateix el formulari d'identificació no es fa servir.

En aquest sentit, Youssef M. Ouled considera que “els formularis són només un mecanisme més de contrapoder que podria visibilitzar com les institucions es relacionen amb les persones que no són blanques”. Així i tot, emmarca aquest fet en un ordre racial que guia l'acció institucional: “el racisme, com a sistema, dona sentit a la creença que hi ha cossos i persones que tenen menys drets, que poden ser explotades i que poden morir al Mediterrani sense que passi res. Aquesta jerarquia no es destrueix amb uns formularis de parada policial”.●

Denunciar el racisme policial, un escull infranquejable

Els estaments judicials espanyols es blinden sistemàticament davant dels casos de persones que han portat als jutjats un prejudici racial a l'hora d'haver estat interceptades per cossos de seguretat al carrer, donant sempre per bones les versions de la policia

TEXT: JÚLIA MAS

L'última instància en què la perfilació racial queda tapada per una capa d'invisibilitat i silenci és en la dificultat, gairebé impossibilitat, de trobar empara judicial en els episodis en què s'hauria produït. Nogay Ndiaye Mir, activista afrofeminista i docent lleidatana, explica que “quan algú té un problema amb l'autoritat, costa que posi una denúncia, fins i tot les que vivim en la situació que s'anomena ‘pau administrativa’, que tenim DNI i tots els drets garantits”. Per a les persones en situació administrativa irregular, apunta Ndiaye, “la por és el primer escull, perquè t'has de dirigir a uns cossos policials que poden tramitar una ordre d'expulsió, demanar-te l'adreça i venir-te a buscar. Fins i tot, qui té permís de residència, perquè la renovació d'aquest està supeditada al comportament al país. Amb una acusació d'aldarulls, desobediència, resistència o manca de respecte, que és una cosa que pot passar quan t'enfrontes a una agent, la teva pena pot ser canviada per la pèrdua de la documentació i l'expulsió del país”, especifica.

D'aquesta manera, les identificacions per perfil racial, en paraules del periodista Youssef M. Ouled, també juguen un “rol de disciplinament per a la població racialitzada. Se la

intimida, se li genera desconfiança en les institucions i se la desmobilitza. Si la policia t'identifica constantment, com et pots organitzar?”, reflexiona aquest periodista que ha investigat l'àmbit del perfilament ètnic de les actuacions policials.

Actualment, les úniques garanties de control contra aquesta pràctica sorgeixen de l'autoorganització: des de les brigades veïnals de Madrid dedicades a “vigilar”, enregistrar i documentar intervencions de la policia, a grups de missatgeria instantània dedicats a alertar de batudes o identificacions en massa. Un exemple el trobem a Manresa, on funciona el col·lectiu A l'aguait!, que treballa per a una “seguretat comunitària” i posa el focus en les problemàtiques estructurals que generen desigualtat. Jordi Guiu, portaveu d'A l'aguait! explica que les “perfilacions racials són una constant a Manresa” i que, a més de reprimir a les persones que les pateixen, també reforcen estereotips racistes. Enfront d'això, el grup planteja crear una xarxa veïnal organitzada per vigilar la policia i oferir eines legals a les víctimes d'actuacions desproporcionades. “Si es vol garantir la seguretat de tothom, hem de garantir el sentit comunitari. Les persones se senten segures trobant suport en la comunitat”, apunta Guiu.

LLEI I ORDRE... RACIAL

El cercle de silenci que comença als òrgans policials i es manté a les ins-

titucions s'acaba de tancar als jutjats. En paraules de Youssef M. Ouled, “no existeixen mecanismes perquè una persona es defensi contra alguna cosa que no existeix”. Josep Granados Lladós, advocat de SOS Racisme, remarca que, després del cas de Rosalind Williams, “no tenim constància d'altres exemples de perfilació racial que s'hagin denunciat i hagin fructificat”. Els episodis que arriben als jutjats són els que es deriven de les vulneracions habituals, més greus, que ocorren després de la perfilació. Tot i això, tal com explica Granados Lladós, “sabem que totes les denúncies per la via penal que fem contra la policia tenen un recorregut difícilíssim, i molt poques acaben amb sentència condemnatòria”.

Aquest lletrat concreta que, dels més de 600 casos de racisme policial gestionats per SOS Racisme des de 1999, només es poden comptar cinc sentències condemnatòries i en només un cas es va aplicar l'agreujant de racisme. La feina es complica quan els policies també denuncien les persones que van aturar al carrer i es van sentir maltractades. És el cas de Zeshan Muhammad: “En molts casos hem de portar l'acusació i la defensa, ja que la víctima ha d'anar a un judici com a acusada on sovint ha d'afrontar peticions de penes de dos o tres anys de presó. És molt revictimitzador”. Granados Lladós enfoca la via judicial com a part del mecanisme que sustenta tota una pràctica policial: “La policia sap molt

bé el que fa i mai reconeixerà una perfilació racial. Però si, a més, això va acompanyat d'una determinada actitud dels jutges i dels tribunals, que es posen del costat de la policia i deixen impunes les actuacions racistes, tot plegat només fa que incrementar-se. Si hi hagués una actitud dels tribunals de vigilància efectiva a les pràctiques racistes que porta a terme al policia, potser no les deixarien de fer al 100%, però es veurien disminuïdes”.

CAS ROSALIND WILLIAMS

Era 1992 quan Rosalind Williams baixava d'un tren a l'estació de Valladolid, va ser aturada per un agent del Cos Nacional de Policia espanyol, que li va demanar la documentació. Williams, afroamericana amb nacionalitat espanyola, viatjava amb el seu fill i el seu marit, blanc, però només li van demanar la documentació a ella. Quan el matrimoni va demanar explicacions, l'agent va dir que tenia ordres d'identificar “persones com ella”. La denúncia de Williams va passar del Jutjat d'Instrucció de Valladolid, a l'Audiència Nacional i al Tribunal Constitucional, que el 2001 va considerar, no només que la identificació no era discriminatòria sinó que era raonable fer servir un criteri racista com a “indicatiu d'una major probabilitat que la interessada no fos espanyola”. Tampoc va prosperar una queixa que va presentar al Miniseri de l'Interior. El 2004, a través de l'ONG Womens

Mahubur Abbas.

Rosalind Williams. | **FREDDY DAVIS**

Zeshan Muhammad.

Link Worldwide, Williams va elevar el cas fins al Comitè de Drets Humans de l'ONU que, finalment, el 2009, va determinar que “les característiques físiques o ètniques de les persones (...) no s’han de prendre en consideració com a indicis d’una possible situació il·legal al país”. Després de disset anys de lluita judicial, un tribunal donava la raó a una víctima de perfilament racial, un cas únic a l'Estat espanyol fins avui.

CAS ZESHAN MUHAMMAD
Zeshan Muhammad, veí de Santa Coloma de Gramenet d'origen pakistanès, estava assegut a un banc un dia de maig de l'any 2013 quan un cotxe patrulla del Cos Nacional de Policia espanyol es va aturar per a demanar-li

la documentació. Quan ell va preguntar el motiu d'aquesta actuació, un agent va etzibar-li que “no la hi demanaria a un alemany” i tot seguit: “perquè ets negre i punt”. En confrontar pacíficament aquesta resposta, Muhammad va ser colpejat i detingut. Josep Granados Lladós, advocat de SOS Racisme que va portar la part penal d'aquest cas, explica que, preveient una possible denúncia de l'afectat, a comissaria, li van obrir una diligència en què deia que havia tingut un “tracte *xulesc*” amb els agents. Però l'episodi no va acabar aquí: Juntament amb SOS Racisme i l'Open Society Justice Initiative, Muhammad va emprendre un litigi estratègic que servís de precedent

vinculant i establís jurisprudència en matèria de perfilacions racials. Després d'esgotar totes les vies judicials a l'Estat espanyol, on es va donar legitimitat a la intervenció de l'agent, i on el Tribunal Constitucional no el va admetre a tràmit en considerar-lo “no rellevant”, el cas es va elevar al Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) que, el 2018 va admetre a tràmit la demanda. Finalment, l'octubre de 2022, el TEDH va dictar sentència en contra de Muhammad. A la sentència, si bé es reconeixia l'existència de la pràctica de la perfilació racial, en general, a l'Estat espanyol, per a la situació concreta denunciada va fer prevaldre la versió dels agents implicats, que van assegurar sempre que la situació va ser propiciada per la víctima i no arran de cap control.

CAS MAHBUBUR ABBAS
L'octubre de 2014, Mahbubur Abbas tornava a casa de l'institut on estudiava. Acabava de fer els 18 anys. A aquest jove d'origen bengalí li acabaven de denegar la renovació del NIE, sent encara menor, per la manca d'ingressos del seu tutor legal. Mahbubur estava arribant a casa quan un vehicle del Cos Nacional de Policia espanyol el va aturar, sense ser sospitós de cometre cap delicte, i li va demanar la documenta-

ció. En comprovar que el jove tenia el permís de residència caducat, el van fer pujar al cotxe. Va estar-hi dues hores tancat, esperant que els agents “acabessin d'omplir el cotxe”. Durant aquest lapse de temps, els policies van parar a sopar i el van deixar tancat. Va passar la nit al calabós, amb un total de més de dotze hores incomunicat. Mesos després, Mahbubur va aconseguir regularitzar la seva situació administrativa. A través de SOS Racisme, va denunciar el cas a un jutjat del contenciós administratiu per les diverses irregularitats que entenia que s'havien produït amb la seva detenció: aturada per perfilació racial, trasllat a dependències policials sense motiu i dilació en el temps i detenció il·legal, ja que, segons s'explica des de SOS Racisme, “només es pot detenir una persona de forma cautelar quan hi ha un procés d'expulsió obert”. I a Mahbubur, “li'n van obrir un just després de passar la nit al calabós i alliberar-lo”. El Ministeri de l'Interior espanyol va al·legar que Mahbubur, en trobar-se en situació administrativa irregular, era subjecte al “dret jurídic de suportar els danys”. Per la seva banda, la resposta a la queixa a la subdelegació del govern espanyol, segons SOS Racisme, “normalitzava completament aquestes pràctiques irregulars”.●

Dels més de 600 casos de racisme policial denunciats per SOS Racisme des de 1999 a Catalunya, només cinc han rebut sentències condemnatòries

Sobiranes

Arnau Gali i Nil Albà,
d'Infraestructures Populars
del Baix Maresme, retornen
material de so llogat a un
col·lectiu.

LOGÍSTICA AUTOGESTIONADA I MANCOMUNADA

TEXT: **SARA MONTESINOS**

FOTOGRAFIA: **MARIA JOSÉ ZAFRA**

D'uns anys ençà proliferen projectes de base militant dedicats a proporcionar equipament i coneixement per organitzar activitats a altres espais. Infraestructures Populars del Baix Maresme, que va néixer com a Sons Rebels per dotar actes i concerts d'equipament de so i llum, ha derivat en la gestió integral de festes i àpats populars

No teníem recursos, sobretot pel que fa al so, que ens permetessin resoldre les necessitats dels col·lectius del poble”. Així resumeix Nil Albà els inicis de Sons Rebels, un col·lectiu dedicat a cuidar i gestionar un equip de so perquè altres puguin disposar de material per desenvolupar les seves activitats. “Es tracta d’un espai militant autogestionat, que cobra un lloguer simbòlic per mantenir el material, arreglar-lo i comprar-ne de nou”, continua Albà.

Acabava el març de 2021, una primavera postpandèmica on encara era vigent el toc de queda. Quatre militants de diversos espais del Baix Maresme abaixaven des de dins la persiana d’un local per acabar de redactar, passades les 10 de la nit, un dossier per a Projecte Lliures que mesos després, resultaria ser un dels escollits per aquest programa d’ajuts impulsat per Coop57, Òmnium Cultural i ECAS (Entitats Catalanes d’Acció Social). La inversió econòmica començava a prendre forma.

La iniciativa, impulsada des d’una lògica militant, comença a créixer: arreglen equipament, en compren de nou i reben donacions. Amb el temps, Sons Rebels ha esdevingut molt més que un magatzem de micros i altaveus; és un espai viu, sostingut per una petita aportació simbòlica d’aquells col·lectius que en fan ús i que permet mantenir, reparar i ampliar el material de forma col·lectiva i sense ànim de lucre. La intenció, tal com expliquen les seves impulsores, no és pas crear un servei de lloguer comercial, sinó facilitar que qualsevol espai pugui accedir a material de qualitat per desenvolupar les seves activitats.

A poc a poc, la logística inicial de Sons Rebels es queda petita. Segons comenten tres membres de l’equip -Nil Albà, Gemma Gelambí i Arnau Galí- en un inici, el so va omplir un buit molt necessari, sobretot a la comarca del Maresme, però més tard el material de cuina també ha esdevingut imprescindible. “Per qualsevol cosa grossa que vulguis fer, et cal una paella enorme, i no sempre la tens. Per això, hem anat ampliant el material d’acord amb allò que hem considerat necessari des de la col·lectivitat”, apunten. D’aquesta manera, fent un pas més enllà del mateix col·lectiu inicial, Sons Rebels ha esdevingut Infraestructures Populares del Baix Maresme.

LA IMPORTÀNCIA DE LA CAPACITACIÓ

“Dedicar hores i mans a poder tenir material, que les coses estiguin ben endreçades i organitzades, a banda dels coneixements tècnics, és el que permet que posteriorment puguis dur a terme les teves apostes”, explica Nil Albà. “Per exemple,

si vols fer un concert i no pots perquè el material no està ben cuidat, o llogar un equip de so perquè és molt car o no hi ha militància capacitada que el sàpiga fer funcionar... Si no tens en compte tots aquests aspectes no es poden tirar endavant segons quines activitats”, assenyala. En definitiva, assegura que aquesta aposta decisiva per la logística ha permès dur a terme idees, projectes i actes cada vegada més grans i ambiciosos. Gemma Gelambí afegeix que és molt important guanyar autonomia logística: “sovint en pobles petits tenim més accés a material o equipaments municipals, però en ciutats grans com Mataró és una aventura demanar res a l’administració pública”. Per això considera que, per poder desenvolupar qualsevol mena d’activitat és necessari disposar de recursos propis, “des d’un altaveu a una impremta o estris de cuina”.

Arnau Galí fa èmfasi en la importància de la logística quant a la feina reproductiva: “pensar en allò que ningú pensa és el vessant més reproductiu de l’execució dels actes. Volem creure que genera més estratègia i que permet que els col·lectius puguin fer més del que farien si ningú no hi estigués pensant”. Aquesta autonomia afegeix Albà, no només és molt important per poder fer més coses, sinó perquè, com que no es depèn d’altres agents, hi ha més marge de maniobra i, d’aquesta manera, aquests recursos propis fan els col·lectius menys dependents del capital i els recursos econòmics.

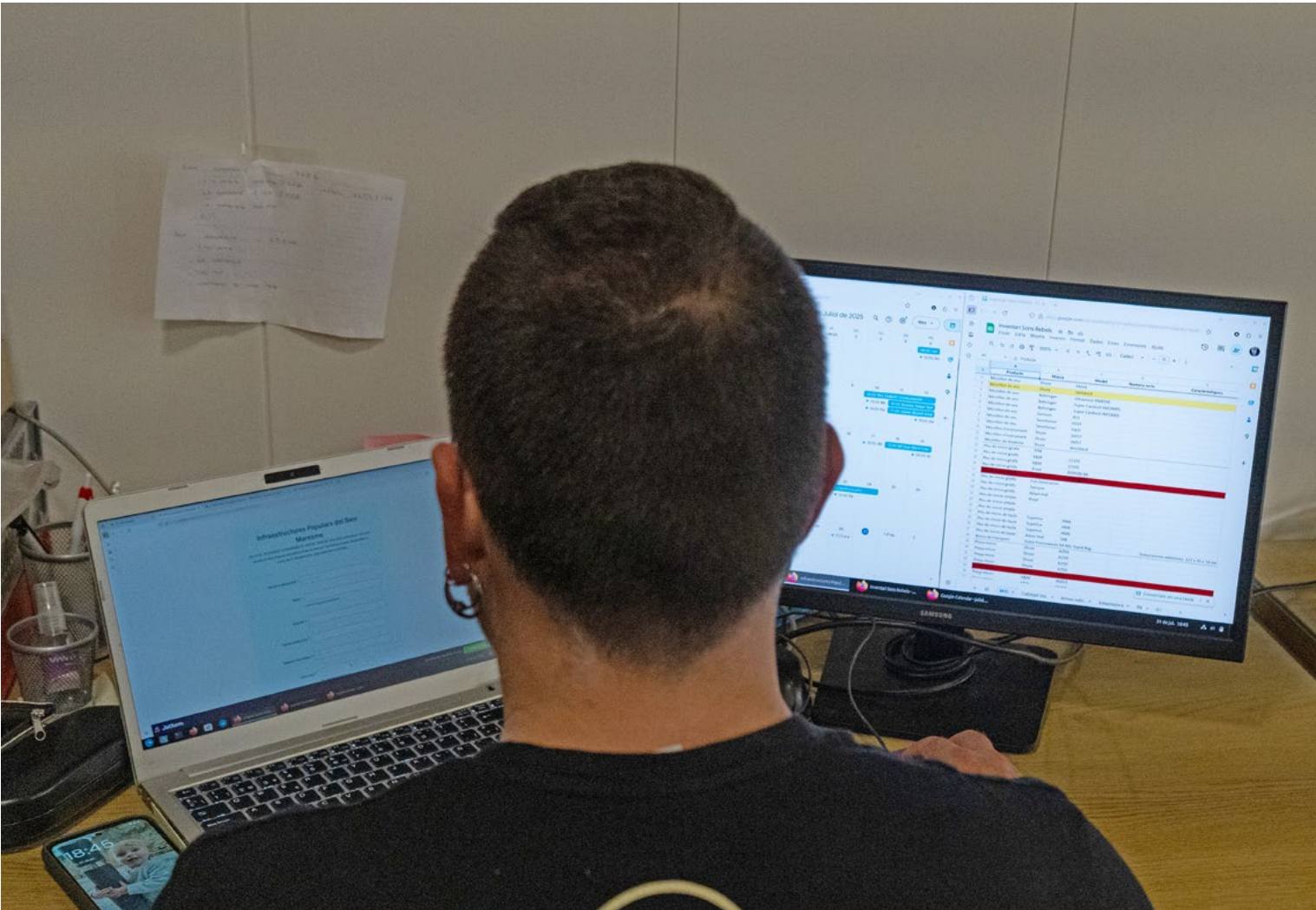
Una altra de les tasques que s’ha dut a terme des de Sons Rebels i, posteriorment, des d’Infraestructures Populares del Baix Maresme, és la capacitació de la militància pel que fa a les qüestions tècniques. “No té sentit adquirir cert material tècnic si ningú no el sap fer servir”, asseguren des de l’equip impulsor. El col·lectiu ha ofert formacions obertes en sonorització, il·luminació i producció d’esdeveniments. “En general, tendim a què els mateixos actes serveixin per formar membres i militants dels espais i col·lectius -comenten-. Algú que en sap coordina l’acte amb algú altre que n’aprèn”. Asseguren que la formació és imprescindible perquè sense certs coneixements o capacitats comença a ser complicat fer ús d’alguns materials tècnics de manera que no poden oferir tot el seu rendiment. I creuen que la suma d’autonomia més formació i capacitació dona com a resultat projectes i actes més ambiciosos, sòlids i d’una molt major qualitat logística.

VENTALL DE MATERIALS, XARXA I USOS

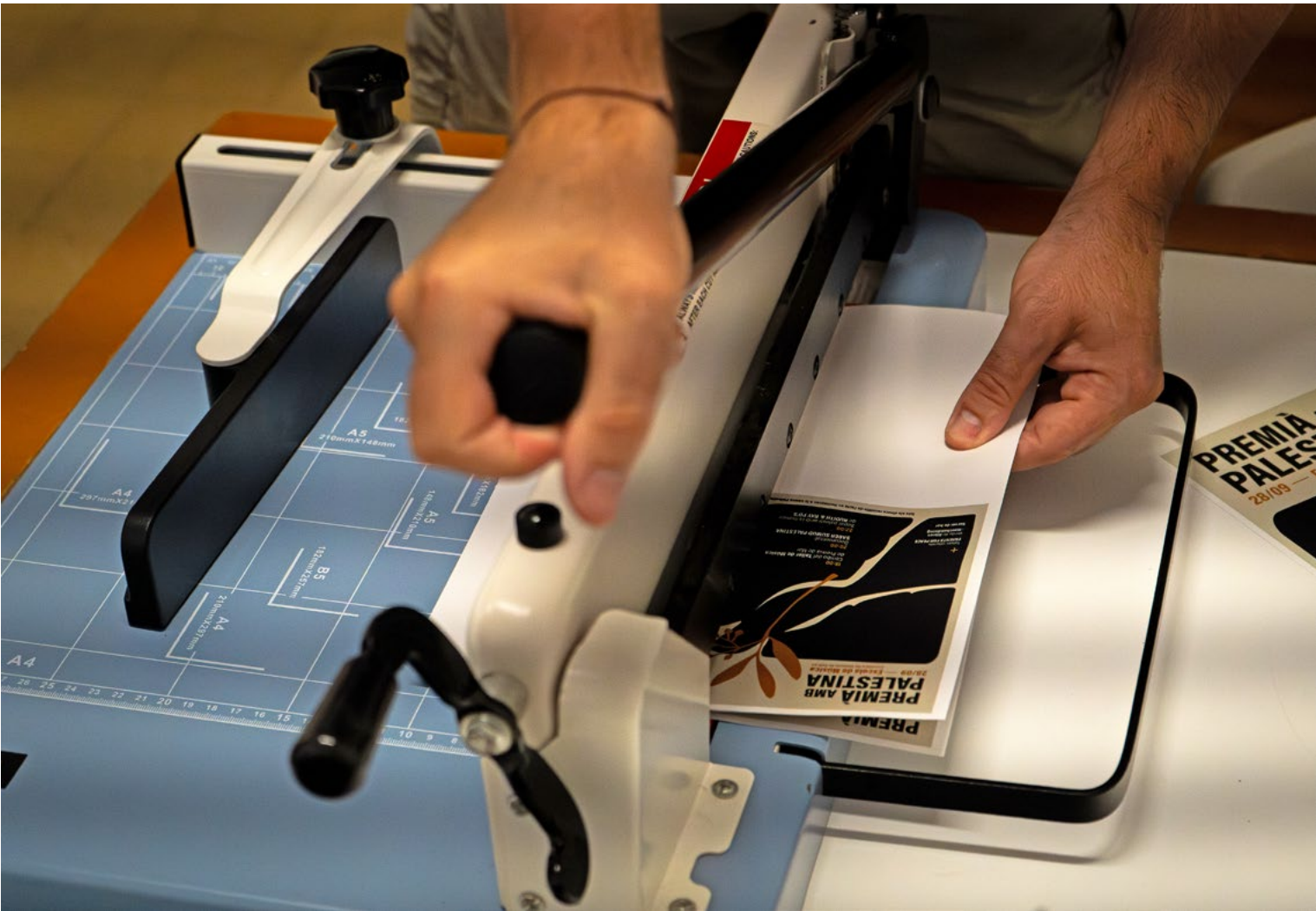
Ara mateix, el col·lectiu d’Infraestructures Populares del Baix Maresme disposa d’un ampli ventall de material de so i llum: altaveus, micròfons, taula de so, cablejat, bateries per fer activitats en llocs sense punt d’electricitat, il·luminació de colors, de teatre, projector, pantalla... Aproximadament, material i coneixements per cobrir actes d’unes 500 persones i fins a vuit executants ►

Arnau Galí fa èmfasi en la importància de la logística quant a l’aspecte reproductiu: “pensar en allò que ningú pensa permet que els col·lectius puguin fer més del que farien”

Arnau Gali revisa les peticions que arriben per mitjà del formulari d'Infraestructures Populars del Baix Maresme, juntament amb la disponibilitat del material.

Des de fa algun temps, en el projecte maresmenc s'ha incorporat una impremta popular.

La cuina de Can Sanpere (Premià de Mar) és també magatzem per molts dels estris d'Infraestructures Populars.

► de música. Pel que fa a la cuina, poden oferir material per cuinar fins a 300 plats, a més de diverses tipologies d'olles, altes i baixes, tapes, paelles planes i fondes, cafeteres industrials, estris per remenar, cremadors de totes les mides i materials que poden fer possible des d'una paella a una xocolatada popular. A banda dels estris, el col·lectiu disposa també de neveres i congeladors per a barres de bar i per a àpats populars.

Fora dels audiovisuals i la cuina, el col·lectiu Infraestructures Populars del Baix Maresme ha desenvolupat també dos altres nivells de mancomunar serveis. D'una banda, la impremta popular, que es compon d'una impressora industrial i eines d'enquadració, grapa i guillotina, i que dona servei a una vintena de col·lectius de la comarca. En segon terme, la furgoneta col·lectiva, que ofereix el lloguer del vehicle tant per al transport del mateix material llogat, com per a altres necessitats i també usos privats, com per exemple mudances.

A part, tenen al cap la creació del que anomenen l'“eina-teca”, que continua a l'espera de desenvolupament. L'objectiu d'aquest altre espai és poder adquirir eines o maquinària de cost elevat per poder-la compartir, no només entre col·lectius sinó també amb el veïnat: màquines hidronetejadores, serres radials, soldadores i altres tipus d'estrís que la majoria de les persones i col·lectius farien servir de forma molt esporàdica i puntual.

El funcionament actual d'Infraestructures Populars del Baix Maresme és divers i ampli. Les sol·licituds per als seus

serveis es fan mitjançant un formulari al qual es poden adreçar col·lectius i associacions, entitats i cooperatives de l'economia social i solidària i persones a títol individual. La gestió d'aquest formulari i l'entrega i disposició dels materials, així com la recollida, endreça i cura posteriors són les seves principals tasques del dia a dia. En cas de disponibilitat, el projecte ofereix també l'acompanyament tècnic presencial, en cas que sigui necessari. Aquest servei és de pagament, a un cost molt baix, una retribució que s'entén com una aportació solidària i pel manteniment del material, adaptades sempre als recursos de cada cas, expliquen des del col·lectiu.

Durant el darrer any, la iniciativa ha gestionat unes 200 peticions de material, una xifra que demostra l'abast d'una proposta que continua gestionant-se únicament des de l'esforç militant. D'aquestes 200 demandes, el 80 % són d'entitats i col·lectius i el 20 % restant d'ús privat. El material audiovisual, per sonoritzar activitats polítiques, culturals o festives, ha estat el més sol·licitat, amb prop d'un 60 % de les peticions, davant un 26 % de demandes de material de cuina i una quarantena de sol·licituds de la furgoneta col·lectiva.

Infraestructures Populars del Baix Maresme ha donat servei a desenes de propostes de Premià de Mar, localitat on s'emmagatzema el material, com ara les arribades des del gimnàs popular Lady Tiger, Sanprem -organització de suport al desenvolupament formada per persones de Premià de Mar i

Lluny de les comarques de Barcelona, cal destacar la iniciativa El Prestatge de Salt, que promou l'intercanvi de materials entre les entitats de la localitat del Gironès

Sanunding (Gàmbia)-, d'associacions veïnals com la de Santa Anna Tió o la del carrer de la Unió, la Plataforma Intercultural de Premià de Mar, la comissió d'estrangeria, d'associacions de famílies d'alumnes, d'associacions esportives o les diverses escoles populars actives a la comarca del Maresme. La cultura popular n'ha fet ús també, a través de De Bòlit!, l'associació que aglutina les diverses colles locals de balls i festes, i a Pirates i Premianencs, l'altra entitat responsable de la Festa Major.

Igualment, ha ofert material a espais autogestionats com Can Sanpere, el centre de cotrell Ca la Cartera o la masoveria Ca n'Amell (a Premià de Mar mateix); l'Ateneu Salvadora Catà de Girona, el Casal Popular de Mataró i el taller de reparacions Can Fugarolas (també a la capital del Maresme) o el Casal de Joves Autogestionat de Ciutat Vella o l'Antiga Massana (a Barcelona). També ha cobert festes majors alternatives al Ripollès, a Masnou i Ocata o Vilassar de Mar (al Maresme) o als barris barcelonins del Clot i el Poblenou; actes en suport a Palestina com els del Comitè de Solidaritat de l'Escola el Farell de Caldes de Montbui o altres activitats com la Fira del Llibre anarquista o el Sopar d'Hivern antirepressiu (al Maresme). També n'han fet ús organitzacions polítiques com l'Organització Juvenil Socialista (OJS), el Sindicat d'Habitatge Socialista de Catalunya, el II Congrés de l'Habitatge o la CGT; partits polítics municipalistes; mitja dotzena de caus i esplais maresmencs i entitats de l'economia social i solidària com la Llibreria Vapor Vell, Coop Maresme, Mensakas, l'Agència Talaia o el Centre de Cultura Vilassarenc La Massa.

FULL DE RUTA I PLANS DE FUTUR

Davant l'actual augment de les demandes, el col·lectiu assegura que comença a rumiar possibles plans de futur i fulls de ruta que continuen basant-se en l'autogestió com a model organitzatiu, però exploren possibilitats de l'economia social i solidària sense considerar-la una finalitat en si mateixa.

Fins ara, Infraestructures Populars del Baix Maresme s'ha valgut del troc amb entitats i cooperatives amigues, del cobrament en espècie a canvi de la facturació, de quilos de paper per una banda i d'algun cable o altaveu nou per l'altra. Les seves impulsores són conscients, però, que un punt de formalitat facilitaria la gestió més administrativa del projecte. "Si el col·lectiu es va consolidant a poc a poc, cal millorar els processos, redefinir rols, endreçar tasques i consolidar estratègies", comenten, "treballar des de la no estructura té moltes

limitacions, en l'àmbit de facturació, del suport econòmic, en possibles subvencions, etcètera", pensen. És per això que el col·lectiu s'ha constituït recentment com a associació per poder projectar més recursos qualitatius i quantitatius i guanyar capacitat operativa.

En aquest sentit, expliquen que s'ha reflexionat i debatut molt al voltant de la idea de continuar des de l'autogestió, o fer un salt a la formalitat, i valorar què és, en aquest procés, natural i orgànic i què és inèrcia de l'entorn de l'economia social i solidària. La resposta, com sempre, no és binària, però el camí, assenyalen, apunta cap a una fórmula mixta que permeti continuar sostenint la iniciativa col·lectivament mentre s'obren noves vies de suport econòmic. En aquest sentit, els membres del col·lectiu no descarten cap de les opcions, sempre que l'objectiu continuï sent capacitar i emancipar els espais de resistència.

UNA PRAXI EN EXPANSIÓ

L'experiència, però, no s'entén sense fer connexió amb tot allò que passa a altres territoris. Infraestructures Populars del Baix Maresme forma part d'un ecosistema més ampli que inclou iniciatives com el Banc de Recursos Mancomunats de Ciutat Vella, la Caixa d'Eines i Feines, la Biblioteca de les Coses de Sant Martí o el projecte de la Impremta Col·lectiva de Can Batlló.

A aquests projectes consolidats de la ciutat de Barcelona s'hi suma també El Prestatge de Salt, una proposta de la Federació d'Entitats d'aquesta localitat del Gironès. Ubicat a l'Ateneu Popular de Salt i la Factoria Cultural Coma Cros, El Prestatge està dinamitzat per la Cooperativa de Projectes Ambientals La Copa i rep suport de la Comunalitat Som de Salt. El projecte -que vol impulsar també tallers d'educació ambiental, la creació d'un kit per a esdeveniments sostenibles i mercats d'intercanvi- ha rebut suport econòmic de l'Agència de Residus de Catalunya, que ha permès afrontar noves compres de material i crear una figura tècnica de coordinació.

Totes aquestes iniciatives són infraestructures al servei del comú, que fugen de la lògica de mercat i aposten per l'autogestió, la sostenibilitat i l'autonomia. En un context en què les polítiques públiques no donen resposta a les necessitats dels col·lectius, aquests projectes funcionen com una mena de servei públic alternatiu i popular. No només cobreixen buits materials, sinó que generen comunitat, capaciten la militància i permeten pensar en gran. I sobretot, demostren que quan els recursos es mancomunen, la potència col·lectiva es multiplica. ●

Ciutats amables per a la bio

TEXT: **ÀNGELA JUSTAMANTE**, BIÒLOGA, COMUNICADORA CIENTÍFICA DEL CREAF
REVISIÓ CIENTÍFICA: **MARIONA FERRÁNDIZ**, INVESTIGADORA DEL CREAF I LA UAB.
INFOGRAFIA: **PAU FABREGAT**

Com haurien de ser les ciutats del futur, i també les del present? La resposta és clara: amb molt més verd. Un dels motius més evidents és la temperatura. La urbanització intensiva ha provocat que les zones urbanes esdevinguin illes de calor. En part, a causa del ciment, que n'acumula molta. Si hi sumem l'escalfament global, la situació empitjora notablement. En aquest context, la vegetació és una aliada clau, ja que proporciona ombra i refresca l'ambient per mitjà de la transpiració, i envia vapor d'aigua a l'atmosfera. De fet, segons un estudi publicat a *Nature Reviews*, la vegetació a terra pot reduir la temperatura de la superfície entre 2 i 9°C, mentre que els sostres i parets verdes poden arribar a baixar-la fins a 17°C. Aquest efecte té impactes directes sobre la salut de les persones. En aquest sentit, un estudi liderat per l'ISGlobal destaca que reverdir un de cada tres carrers de Barcelona podria evitar fins a 178 morts prematures cada any. Però els beneficis van més enllà. Tot i que sovint passen desapercebudes, les ciutats també amaguen una àmplia gamma de biodiversitat, com ara diverses espècies d'ocells, insectes, amfibis o petits mamífers, que es beneficien dels espais naturals i també fan funcions essencials com la de pol·linitzar les flors o el control de plagues. Entre les mesures per afavorir aquesta biodiversitat –també positives per als éssers humans–, s'inclouen crear jardins de papallones, boscos diminuts, embassaments o prats florits gestionats amb segues selectives.

Una altra línia d'actuació interessant és connectar els hàbitats per facilitar el moviment de les espècies. Per fer-se'n una idea, un estudi liderat pel Museu de Ciències Naturals de Granollers i el Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) demostra que tenir parcs i jardins ben connectats –és a dir, separats per menys d'un quilòmetre i amb una baixa densitat d'edificacions entre ells– incrementa la diversitat de papallones i afavoreix la presència d'espècies més escasses dins l'entorn urbà.

A Catalunya ja existeixen iniciatives prometedores de reverdiment en marxa per portar la natura als carrers i adaptar les ciutats al canvi climàtic. Alguns exemples són el projecte GiroNat o Sant Boi Respira+ Verd.

PRATS FLORITS I SEGUES SELECTIVES

Ofereixen refugi i aliment a pol·linitzadors com abelles silvestres, papallones, escarabats, vespes i sírfids. La seva gestió es basa en segues selectives, és a dir, se sega només una part del prat i en moments estratègics de l'any. Això permet que les plantes autòctones, com la malva, el trèvol o la farigola, floreixin i fructifiquin de manera contínua.

SÒL PERMEABLE

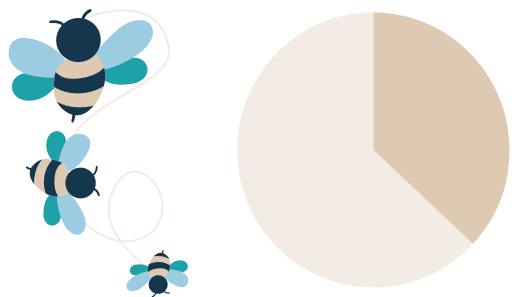
Zones amb terra o paviments permeables enlloc d'asfalt. Així s'infiltra millor l'aigua.

ESPÈCIES EN RECESSIÓ

ABELLES EN DECLIVI

De les més de 2.000 espècies d'abelles que hi ha a Europa, un **37%** es troben en declivi.

FONT: Pla intersectorial de conservació dels pol·linitzadors silvestres a Catalunya.

MENYS PAPALLONES

El 2023, després de tres anys de sequera consecutius, la població de papallones a l'Àrea Metropolitana de Barcelona va disminuir més d'un 30%.

FONT: Observatori Metropolità de Papallones (mBMS).

odiversitat i la salut

JARDINS DE PAPALLONES

Espais amb plantes per alimentar les papallones urbanes adultes i les erugues. S’hi inclouen espècies herbàcies i arbustives autòctones amb flors diverses i floració esglaonada, perquè sempre hi hagi aliment. Aquesta acció també beneficia altres pol·linitzadors com les abelles silvestres.

BOSCOS URBANS ‘DE BUTXACA’

Boscors urbans petits, plantats amb espècies autòctones a gran densitat (2-7 arbres/m²), la qual cosa accelera la successió ecològica –algunes plantes moren i d’altres creixen–, creant una gran varietat de nínxols que atrauen més fauna. A més, regulen el microclima urbà, milloren la qualitat de l’aire i redueixen el soroll.

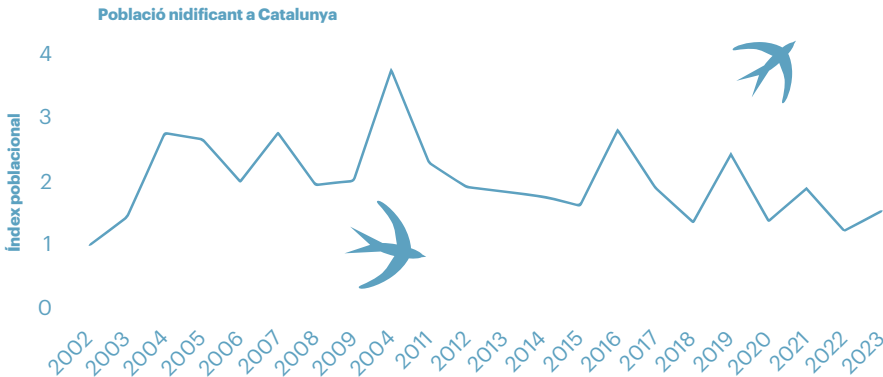
PER SABER-NE MÉS:

Què és un refugi climàtic?

ORENETES SENSE NIU

La presència d’aquesta au davalla des de fa vint anys. Entre altres motius, per la construcció massiva que no deixa espai per a plantes ni insectes ni llocs amb terra humida per fer el niu.

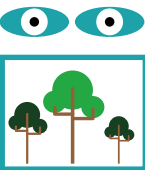

FONT: SIOC, Servidor d’Informació Ornitològica de Catalunya.

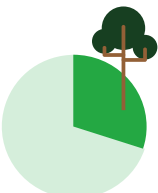
3-30-300

Una eina pràctica que es comença a fer servir per implementar polítiques urbanes és la regla del 3-30-300, de manera que cada habitatge, escola o lloc de treball hauria de:

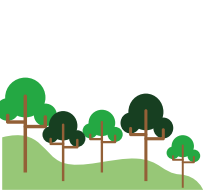
Veure almenys **3** arbres des de la finestra

Estar en un barri amb més del **30%** de coberta arbrada

Trobar-se a menys de **300 m** d’un parc

Roba barata que ens pot sortir molt cara

TEXT: **JOSEP SANCHO**
DOCTOR EN HISTÒRIA

IL·LUSTRACIÓ: **ESTEBAN PLAZIBAT**

Quin tipus de roba portem? On ha sigut fabricada? Amb quins materials? Amb quines condicions laborals? És bona per a la nostra salut? Per al medi ambient? I per a la nostra societat i la nostra economia, la del planeta sencer?

El comerç de roba ve de molt i molt lluny, en el temps i en l'espai. A partir de les excavacions fetes al meu poble, a Alcanar, entre la Sénia i l'Ebre, el Grup de Recerca en Arqueologia Protohistòrica de la Universitat de Barcelona treballa en la hipòtesi que fa uns 2.800 anys, la llana treballada als telers del Complex Sant Jaume podia anar a parar, a bord de vaixells fenicis, a l'altra punta de la Mediterrània. Tot un comerç global. I, si es vol un cas encara més intercontinental, la molt més coneguda ruta de la seda, que s'hauria iniciat fa uns dos mil·lennis, travessava Àsia fins a Àfrica i Europa per transportar també lli i llana, entre moltes altres mercaderies. Amb l'arribada de l'Època Moderna va començar a caminar el capitalisme i els diversos ecosistemes econòmics mundials es van unificar en un de sol. I al segle XVIII, quan el cel va començar a fumejar amb la revolució industrial, Catalunya va acabar sent una potència del tèxtil.

Ara bé, cal apuntar també que, probablement, arreu, molta de la roba portada durant la major part de la història era produïda per la menestralia local. I, tot i l'entrada en escena de les multinacionals del sector, encara fins als primers anys del segle XXI, molta de la nostra indumentària era feta molt més a prop dels llocs on les mateixes marques fabriquen actualment. Feu la prova: si teniu per l'armari roba vella de fa anys, mireu l'etiqueta i veureu que, potser, és així.

Però, com més ha avançat el tercer mil·lenni, més ho ha fet la globalització i la gran majoria de grans empreses han anat produint, cada vegada més, a l'estranger. Seduïdes per

una mà d'obra que els resulta més barata com més s'apropa a condicions de semiesclavitud, sobretot al sud-est asiàtic. Allà, les classes subalternes -com les catalanes de les fàbriques tèxtils de la primera revolució industrial- treballen massa sovint de sol a sol a canvi d'uns sous baixíssims amb uns riscos laborals altíssims.

Recordeu l'esfondrament del Rana Plaza, a Dacca, Bangladesh, l'any 2013? En aquest edifici de vuit plantes hi havia, entre d'altres, quatre fàbriques de roba. Un dia hi van aparèixer esquerdes i, malgrat tots els avisos, l'endemà es va esfondrar. Hi van morir 1.135 persones i més de 2.500 en van resultar ferides -més de la meitat de les quals, dones. Al cap de pocs dies, 20.000 persones de les fàbriques veïnes es van manifestar per denunciar la tragèdia, tot i que van acabar sent reprimides per la policia. Entremig de les runes, al costat dels cadàvers, van aparèixer munts de roba amb l'etiqueta de nombroses i prestigioses marques internacionals. Però més enllà de la tragèdia, del tot evitable, molts investigadors van afirmar que les condicions d'alt risc del Rana Plaza no eren l'excepció sinó la regla.

Sí, però, què hi podem fer, nosaltres? Per fets així, és interessant que, quan ens emprovem una peça, parem màquines de la vida frenètica que portem i mirem l'etiqueta. I que, en la mesura que puguem, intentem comprar roba de proximitat. Tot i el tancament de moltes empreses que no van poder competir amb el capitalisme global, durant els últims anys han sorgit nous tallers menuts i botigues boniques on compren consumidors conscients.

A més, és igualment important mirar d'adquirir peces fetes amb tints ecològics i teixits naturals com el cotó, la llana, el lli, la pell o la seda que, com hem vist, es fabriquen des de fa molts anys. Uns materials que sempre seran més sans per a la nostra salut que molts teixits sintètics que

estan fets a base de derivats del petroli. I aquí són importants, sobretot, les peces que tenen més contacte directe amb la pell -com la roba interior- i, encara més, amb la pell suada -com la roba d'estiu o d'esport.

A propòsit d'això, hi ha qui, amb tota la raó del món, dirà que la vida està molt cara i que cada any que passa, ho està més. I hi afegirà que la roba natural i de proximitat ho és encara més, de cara. Però a este últim punt es pot contraargumentar que és possible que es tracti d'un preu just si tenim a les mans una peça que no estigui feta a base d'explotació laboral a milers de quilòmetres d'aquí.

Hem de mirar sempre la nostra butxaca, òbviament, però alhora pensar si podem retallar despeses més prescindibles -i potser també més tòxiques- com per exemple, el tabac, l'alcohol o les drogues en general. Un jersei bo, que pot durar mitja vida, pot costar tant com una nit de festa. *Car* és relatiu. Una peça barata i de mala qualitat no sobreviu unes poques temporades. I resulta també molt interessant la comparació entre un teixit natural, sobretot la llana, que hem de rentar moltíssim menys -ja que per si sola repel·leix les partícules que produeixen mala olor- i una peça sintètica que hem de netejar molt més sovint.

Ara bé, sigui del material que sigui, cal rentar sempre la roba acabada de comprar abans de posar-nos-la. Un estudi recent del Centre de Tecnologia Ambiental, Alimentària i Toxicològica (TecnATox) de la Universitat Rovira i Virgili afirma que

fins i tot el cotó orgànic pot portar un component cancerigen que es fa servir per evitar que el teixit s'arrugui a la botiga. Només amb una rentada el podem fer desaparèixer. Ara bé, l'estudi també confirma que, en comparació amb el cotó, les mostres de materials sintètics -com el polièster, l'elastà o la poliamida- presenten una gran concentració d'amines, metalls pesants, com el titani, i bisfenols.

Però, mentre pensem en tot això, el consumisme ens sedueix per renovar constantment el nostre armari. Anuncis per tot arreu. Rebaixes i *black Fridays*. Usar i llençar. Però, quan acaba el cicle, on va a parar la nostra roba? Molta, als grans abocadors, com el del desert d'Atacama, on cada any arriben milions de tones de residus de tot el món. Segons xifres de les duanes xilenes, l'any 2022 en van ser 44 milions. Si agafem dades del Banc Mundial, la indústria tèxtil produeix el doble de peces que fa vint anys. Per tot això, es tracta d'un sector molt contaminant, responsable d'una cinquena part de les aigües residuals de tot el planeta.

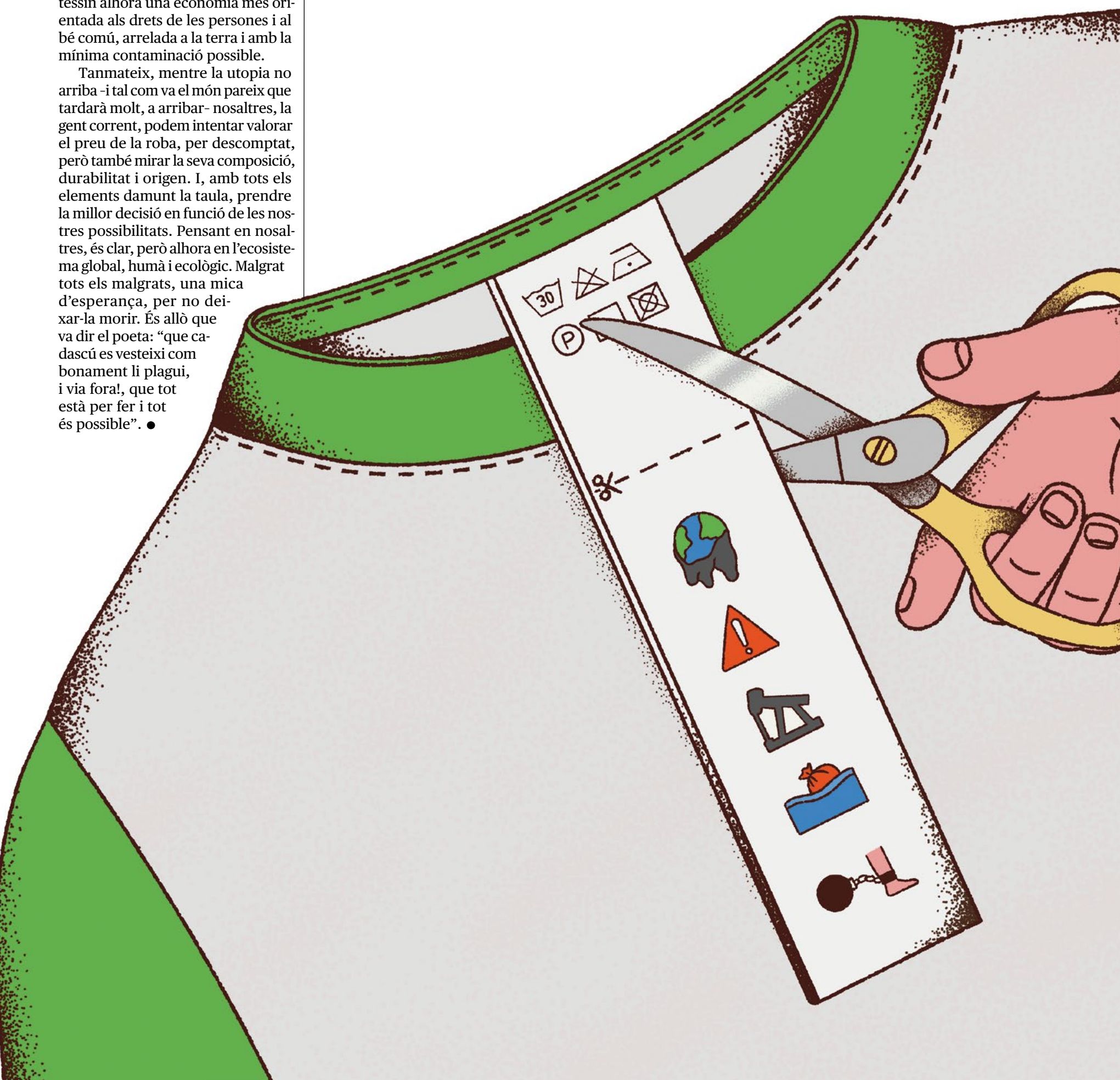
Comptat i debatut, quin pes ens cau a damunt. També hi ha qui dirà que, tampoc nosaltres, la ciutadania, hem de carregar amb tota la responsabilitat. I tindrà, també, tota la raó del món i una mica més. En efecte, caldria que la legislació regulés de forma més estricta tot això que estem parlant, que la llei prohibís tant el comerç de béns obtinguts mitjançant treball semiesclau com els productes perjudicials per a la nostra salut. I que també les institucions, des de

La indústria tèxtil és un sector molt contaminant, responsable d'una cinquena part de les aigües residuals de tot el planeta

La producció tèxtil ecològica i de proximitat sovint es considera un privilegi per a poques butxaques perquè té un preu més alt. Però els costos ambientals, per a la salut i per als drets laborals també haurien de ser un factor a tenir en compte a l'hora de decidir què vestim

les locals a les transnacionals, fomentessin alhora una economia més orientada als drets de les persones i al bé comú, arrelada a la terra i amb la mínima contaminació possible.

Tanmateix, mentre la utopia no arriba -i tal com va el món pareix que tardarà molt, a arribar- nosaltres, la gent corrent, podem intentar valorar el preu de la roba, per descomptat, però també mirar la seva composició, durabilitat i origen. I, amb tots els elements damunt la taula, prendre la millor decisió en funció de les nostres possibilitats. Pensant en nosaltres, és clar, però alhora en l'ecosistema global, humà i ecològic. Malgrat tots els malgrats, una mica d'esperança, per no deixar-la morir. És allò que va dir el poeta: "que cadascú es vesteixi com bonament li plagui, i via fora!, que tot està per fer i tot és possible". ●

Normalitzar l'educació sexual a casa

TEXT: **Carlota Coll Gutiérrez**

Educadora sexual i membre de la cooperativa Mandràgores

IL·LUSTRACIÓ: **FURIAAAA**

Parlar sobre sexualitat en l'àmbit familiar és fonamental perquè adolescents i joves puguin tenir un aprenentatge saludable en aquest àmbit. Però cal fer-ho d'una forma naturalitzada, que incorpori la gestió de les emocions i que fins i tot normalitzi les incomoditats i els tabús

“Parleu a casa de sexualitat amb les vostres famílies?” Aquesta és una de les primeres preguntes que fem en començar els tallers de sexualitat amb adolescents i joves d'arreu de Catalunya. Les respostes són diverses i la tendència cada vegada més positiva. Això sí, hi ha un tret comú en totes elles: parlar de sexualitat a casa és incòmode.

En els últims anys, amb l'arribada i la universalització d'internet i dels dispositius digitals, la societat ha patit un gran canvi pel que fa a la gestió de la informació. A més, el capitalisme i el mercat han fet de la sexualitat i dels cossos un producte de consum, fent-los molt més presents en el nostre dia a dia que fa unes dècades.

I és en aquest nou paradigma que es fa evident la necessitat d'una educació sexual que contraresti aquesta allau d'informació que reben criatures, adolescents i joves i que trenqui el tabú encara existent al voltant de la sexualitat. I aquí, les famílies tenen un paper rellevant.

L'espai familiar és un entorn estratègic en l'aprenentatge, en la transmissió de valors i en l'educació emocional. En les primeres etapes de la vida, els adults presents en la convivència diària solen ser referents significatius. Durant l'adolescència, el vincle i la referencialitat de l'entorn familiar se sol transformar i guanyen influència altres figures, com les amistats, però no per això deixa de ser un espai important en l'acompanyament de la sexualitat.

Quan parlem d'educació sexual, no només parlem de transmetre continguts en matèria de sexualitat. L'educació sexual és, també, l'educació en actituds i habilitats psicològiques i socials. Per poder desenvolupar una sexualitat saludable, respectuosa i plaent, és imprescindible aprendre a reconèixer les pròpies emocions i saber gestionar-les, saber detectar i entendre les emocions de les altres, conèixer-se emocionalment i corporalment, relacionar-se i comunicar-se des del respecte i l'empatia, incorporar l'habilitat de pren-

dre decisions de forma autònoma... I tots aquests aprenentatges es donen, en gran part, a l'espai familiar i en l'entorn de convivència diària, sigui de manera conscient o inconscient.

“Com trec el tema amb el meu fill/a/i?”, “Què faig si em pregunta alguna cosa i em bloquejo?”, “Em fa por que estigui veient porno d'amagat...”. Educar en sexualitat i esdevenir referents positius sense haver viscut en primera persona una bona educació sexual és difícil. És aquí on rau una de les claus inicials que cal plantejar-se si es vol acompanyar de manera conscient la sexualitat de criatures, joves i adolescents: cal revisar d'on venim i quina ha estat l'educació sexual que hem rebut. Amb qui parlàvem del tema? Quins referents teníem? Quins són els valors i la moral en què se'ns ha educat?

Només des d'aquí podrem prendre consciència d'on partim, per arribar on volem arribar. I, en aquest sentit, cal ser honestes i reconèixer, fins i tot davant de fills/es/is, que hi ha coses que potser no sabem i no podem respondre al moment o temes que ens incomoden perquè mai n'hem parlat obertament. És a dir, evidenciar que la sexualitat ha estat i continua sent un tabú i que, per tant, pot despertar emocions com la vergonya o la incomoditat.

Una altra qüestió important és ser conscients que la família és un dels agents educatius en matèria de sexualitat, però no l'únic. I que potser hi ha certes temàtiques que les adolescents prefereixen parlar fora de casa. Per aquest motiu, la tasca de la família és garantir que existeixen altres espais educatius on poder cobrir aquesta necessitat. Assegurar-se que existeix una xarxa (l'escola, l'espai, el cau, l'espai jove...) que garanteixi una educació sexual saludable, diversa, conscient i lliure de tabús.

A banda d'aquests espais educatius, també és important saber quins són els seus referents. Hi ha molts llibres, sèries, pel·lícules, tiktokers, instagramers i youtubers que parlen explícitament de sexualitat. És important conèixer d'on treuen la informa-

ció per poder contrarestar missatges quan sigui necessari, estimular una mirada crítica davant de certs referents o potenciar-ne d'altres que siguin positius (que mostrin sexualitats diverses i lliures d'estereotips).

La manera com responem davant de necessitats, dubtes o preocupacions de les adolescents també és quelcom importantíssim a l'hora d'establir un vincle de confiança i consolidar la seva autonomia en la gestió dels riscos i els plaers. L'objectiu és esdevenir referents positius als quals acudir en cas de tenir algun dubte, problema o emergència. Per aconseguir-ho, no es pot actuar des del menyspreu a les seves preocupacions o des del judici a les seves accions. Cal actuar des de l'escolta, la comprensió, la reflexió, la informació i la responsabilització.

En aquest sentit, cal comprendre que l'adolescència pot ser una etapa d'atracció pels riscos, on obtenir informació i experiència per aprendre a gestionar-los el millor possible. És important que entenguin quins

res d'expressar i desitjar en la sexualitat. A vegades, des de l'entorn familiar i de manera inconscient, es pressuposa la normativitat pel que fa al gènere, l'orientació sexual o les pràctiques. Trencar amb aquesta pressuposició és la manera de poder fer sentir còmodes les adolescents per explorar amb llibertat la seva identitat.

A vegades pot ser que, tot i que des de la família s'intenti parlar de sexualitat, l'adolescent no vulgui fer-ho, per vergonya, incomoditat o desinterès. En aquests casos és important, primer de tot, no pressuposar que totes les adolescents han de tenir un interès en aquesta temàtica. Cal respectar els diversos ritmes i les diverses inquietuds sense forçar. També es poden utilitzar altres estratègies com llibres o sèries que parlin de sexualitat i que permetin a l'adolescent un aprenentatge més autònom. En aquest sentit, que la sexualitat sigui un tema present i naturalitzat a casa des de la infantesa pot facilitar parlar-ne en arribar l'adolescència.

La sexualitat és quelcom que ens

Part del descobriment de la sexualitat ocorrerà en l'espai virtual. Caldrà acompanyar la gestió de riscos i plaers en aquest entorn, sense moralismes o judicis

són els límits i les conseqüències de les accions sense judicis ni culpes i siguin capaces de prendre decisions per elles mateixes. Cal tenir en compte que part del descobriment i l'experimentació de la sexualitat passarà a través de l'espai virtual i que, per tant, també caldrà acompanyar la gestió de riscos i plaers en aquest entorn, sense caure en moralismes o judicis.

Hem parlat de garantir una educació sexual diversa, i això també implica acollir les diferents mane-

acompanya des que naixem fins que morim i que s'ha d'acompanyar des de la primera infància. És important no oblidar que l'educació sexual és un dret que tenim totes (també joves i adolescents) i que, per tant, tenim l'obligació de garantir. És normal que sorgeixin dubtes, pors i bloquejos a l'hora de plantejar com acompanyar-la, però és responsabilitat nostra com a educadores, buscar estratègies per superar-los i així poder promoure una sexualitat més sana i lliure en les futures generacions.●

“L’única compensació en aquest moment és desmantellar el sionisme”

Shahd Abusalama és una artista que retrata la seva identitat palestina i transmet les emocions, el dolor, la resiliència i les esperances del seu poble. Ho fa al blog ‘Palestine from my eyes’ i en dibuixos que ha exposat en mostres internacionals. És cofundadora de la companyia de dansa Hawiyya, que planteja amplificar les causes antiracistes a través del dabkeh, una forma de ball popular.

TEXT: **GEMMA PARERA**
FOTOGRAFIA: **VICTOR SERRI**

La vida de Shahd Abusalama és la història de la Palestina ocupada, de la Palestina “desposseïda, deshumanitzada, de dècades de colonialisme i opressió”, com descriu l’artista. La seva família és originària de Beit Jerja, un poble situat al nord de la Franja de Gaza, ocupat des del 1948 i que ara forma part d’Israel. “Les refugiades representem més del 70 % de la població de Gaza. Provenim de ciutats i pobles que han estat destruïts des del 48. No hem pogut tornar-hi mai”, assenyala.

Abusalama afirma que la seva deshumanització va començar des d’abans de néixer: “Vaig néixer durant la primera intifada al camp de refugiades de Jabalia. La meva mare va haver de parir enmig d’un toc de queda; no es permetia el pas d’ambulàncies ni transportar persones ferides o dones que havien de donar a llum. Estava vigent la política del govern d’Israel de ‘trençar ossos per trençar la voluntat’”. Malgrat aquest context, “la meva mare va sortir de casa acompanyada de la meva àvia, que sostenia una bandera blanca en una mà i una llanterna en l’altra, recorrent el camp i cridant que portaven al món una criatura en pau. Però, així i tot, els soldats van assetjar-les, van apuntar amb la pistola el ventre de la meva mare i li van dir que jo era

A la Universitat de Sheffield Hallam, on estudiava un doctorat, va ser suspesa com a professora associada. “He estat acusada d’antisemitisme per existir, per ser palestina i no oblidar d’on provinc”, expressa

una bomba demogràfica terrorista. D’aquesta manera em van deshumanitzar ja des del ventre de la meva mare”. La creadora ho atribueix a la política sionista de “matar la nostra descendència. Ens diuen que a Gaza no hi ha civils: admeten públicament que volen matar a tothom”.

Abusalama entén l’activisme com una part indissociable de la seva vida. Explica que ha estat activista des de la seva infantesa, en comunitat, ensenyant la cultura, revitalitzant el patrimoni palestí, amplificant la veu silenciada de les persones presones polítiques del seu poble. Ser filla d’un ex-pres palestí que va passar setze anys a les presons israelianes l’ha marcat profundament i l’ha empès a lluitar contra la injustícia a la qual s’enfronta la seva gent. En gran manera, és filla de la resistència. “La meva família i jo mateixa no hauríem existit si la resistència no hagués capturat soldats israelians durant la invasió israeliana del Líban als anys vuitanta”, conclou. “Va ser així com el meu pare va sortir de la presó, perquè estava sentenciat a set cadenes perpètuas des dels 19 anys, en una completa fal·làcia de justícia”. El seu pare va ser empresonat a l’edat de 14 anys, com tantes adolescents palestines: “És una pràctica sistemàtica de negar-nos la infància, una generació rere l’altra. El meu pare, jo mateixa, els meus avis i àvies, els meus nebots i nebodes, hem estat desposseïdes de la infantesa. Les úniques memòries del meu nebot de sis anys són les de la guerra”, reflexiona.

L’artista i activista va aconseguir arribar a la Gran Bretanya amb una beca l’any 2014, després de llicenciar-se en Literatura anglesa a la Universitat Al-Azhar de Gaza, actualment destruïda per l’exèrcit israelià. En terres britàniques, va patir persecució acadèmica en un dels casos –cada vegada més presents a Europa i als Estats Units– de criminalització de la solidaritat amb Palestina. A la Universitat de Sheffield Hallam, on estudiava un doctorat, va ser suspesa com a professora associada, acusada d’haver violat les regles de la universitat en relació amb l’Associació Internacional per al Record de l’Holocaust (IHRA, per les seves sigles en anglès) que, segons el seu punt de vista, equipara l’antisionisme amb l’antisemitisme. “He estat acusada d’antisemitisme per existir, per patir les meves històries, per ser una palestina que no oblidar d’on prové”, expressa.

Explica que van intentar atacar la seva reputació i credibilitat acadèmica perquè es va atrevir a dir que l’opressió d’Israel persegueix el seu

poble més enllà dels territoris ocupats. “La universitat em va preguntar si estava afirmant que hi havia una conspiració jueva. Però no m’importa la religió que segueixen; lluito contra els meus colonitzadors, les persones que han desposseït els nostres avis i àvies, que han matat les nostres criatures, que han empresonat els nostres pares i mares, i han negat els nostres drets humans bàsics. No parlo només del genocidi, parlo del patró sistemàtic que no cessa durant dècades a Gaza”, conclou. En el seu cas, l’ampli moviment i les mobilitzacions de suport a la seva llibertat d’expressió van fer recular el claustre universitari.

Mentre conversa, ens diu que tem per la vida de cosins, oncles, tietes, veïns i veïnes. “L’àrea on he crescut, el camp de persones refugiades de Jabalia, és sota bombardejos. Gairebé no hi queda res, la nostra casa de sis pisos ha estat reduïda a cendres. Fa només dos dies, els nostres veïns i veïnes, que vivien en una tenda, van ser atacats amb un dron, n’hi ha que van morir, d’altres van quedar amputats. I hi ha execucions sobre el terreny”. També recorda amb dolor la seva àvia, una persona que va tenir un fort impacte en la seva vida: “Era una narradora increïble, amb un gran talent per improvisar cançons; va viure la Nakba el 1948. Era un testimoni de la història palestina i de l’herència cultural. Va morir el passat mes de maig enmig de la fam, sense atenció mèdica, sencera, però esgotada per la Nakba persistent. I, tot i això, ens fa vergonya parlar de la nostra gent gran, perquè els nostres joves no han tingut cap oportunitat. Estem testimoniant massacres sense precedents, desplaçaments forçosos i esborrament de la nostra memòria i cultura”.

Abusalama té clar que això està succeint perquè l’Estat d’Israel pot actuar amb impunitat i emparat per la manca de voluntat política internacional per aturar-lo. “Ens estan infligint un dolor que no podrà ser mai curat o compensat”, rebla. “L’única compensació en aquest moment és desmantellar el sionisme”. Per això, demana continuar organitzant-se, parlar de Palestina, continuar fent boicot als interessos israelians i denunciar la complicitat amb aquest estat. “S’han normalitzat les relacions amb el govern israelià, el comerç amb Israel, els intercanvis educatius. Com a palestines, som receptores finals de la producció de violència, de tecnologies de vigilància, d’assassinats massius i de destrucció. Aquesta no és només la història de Gaza, sinó la història de la humanitat i el seu futur”, emfasitza l’artista.●

Pel setembre, a fer ametlles

TEXT: **SARA ROMERO**
FOTOGRAFIA: **VICTOR SERRI**

L'ametlla és la llavor comestible de l'ametller, que es troba dins d'un embolcall llenyós i dur anomenat corfa, clofolla o clovella. És un cultiu de secà, originari de les terres on avui hi ha l'Iran i Palestina, i estés per tota la costa Mediterrània de la mà de les civilitzacions grega i àrab. També podem sentir-la anomenar *ametla*, *metla*, *almel·la* o *amenla*, segons les diverses variants dialectals.

D'ametlles, en trobem de dos tipus: l'amarga –no comestible, però usada per a fer oli o en begudes com l'amaretto italià– i la dolça, que es fa servir en l'alimentació. Tradicionalment, les ametlles seques es cullen per setembre tombant-les de l'arbre amb una vara i es deixen assecar esteses a llocs ventilats, generalment els terrats de les cases. Així, es mengen durant tot l'any, sobretot en aperitius i postres.

Hi ha tantes varietats locals d'ametlla dolça com territoris que la cultiven: primerenques o tardanes, més o menys resistents a gelades, arrodonides o allargades... Per exemple, mentre a Mallorca es coneixen les varietats de bolic, canaleta o guarim, a les muntanyes del nord d'Alacant es cultiven la pestanya, touera o la marcona. Aquesta darrera, de gran qualitat, s'ha usat tradicionalment per a l'elaboració del torró.

Tanmateix, el cultiu d'ametlla a casa nostra, i la seua gastronomia associada, sofreix nombroses amenaces en l'actualitat. Al canvi climàtic i l'abandonament de bancals, especialment els de difícil accés en zones muntanyoses, s'hi sumen les importacions d'ametlla de Califòrnia –més xicoteta i seca, però més barata–, la xilel·la (*Xylella fastidiosa*), un bacteri transmés per insectes vectors que des de fa anys afecta greument la producció a les Illes Balears i a les comarques alacantines–, o la substitució per altres cultius de secà més rendibles i longeus, com l'olivera.

GENER | FEBRER | MARÇ | ABRIL | MAIG | JUNY | JULIOL | AGOST | **SETEMBRE** | **OCTUBRE** | NOVEMBRE | DESEMBRE

TORTÀ D'AMETLLA

INGREDIENTS:

- 240 grams d'ametlles (abans de moldre-les)
- 240 grams de sucre
- 8 ous
- Canyella
- Llima (en alguns parlars, *llimona*)

INSTRUCCIONS:

1. Moleu les ametlles amb un molinet.
2. Bateu les clares a punt de neu amb el sucre.
3. Afegiu-hi els rovells lleugerament batuts i mescleu.
4. Ralleu llima i incorporeu-la, juntament amb la canyella i les ametlles moltes. Barregeu-ho tot.
5. Precalfeu el forn a 220 °C.
6. Cobriu un motlle amb paper de forn o mantega i aboqueu-hi la mescla.
7. Enforneu-ho uns 45 minuts a 180 °C.
8. Quan es refrede, desemmotlleu-la i serviu-la.

2015 2025

10 ANYS DE LA DIRECTA

AL PAÍS VALENCIÀ

Publicitat

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57
serveis financers ètics i solidaris
www.coop57.coop

ger ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

C/ del PI 25. Ribes (Garraf). Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

**KAMILOSETAS
MUSKARIA**

distribuidora llibertària
www.nodo50.org/kamiloasetas
kamiloasetas@nodo50.org

Hooooooooooooo
4.500 subscriptores
100.000 visites úniques al mes **oooo**
oooooooooooooooo
ooo Anuncia't a la Directa
publicitat@directa.cat **ola!**

La Directa utilitza els serveis de

foli verd
gràfiques

foliverd.net
foli@foliverd.net
C. de la Llibertat 44,
Gràcia, 08012
Barcelona

arc
Assegurem
compromís

www.arc.coop

LA DES KOMUNAL

Menú del dia
de dilluns a divendres
de 13:00 h a 15:30 h
Reserves a 93 119 06 92
ladeskomunal.coop

Collectiu Ronda
Defensem tots els teus drets
www.cronda.coop
T. 932682199

**LA CIUTAT
INVISIBLE**

LLIBRERIA CRÍTICA DE BARRI
CATÀLEG DE ROBA
ESTUDIS COOPERATIU
I COMUNALS
GESTORIA I ASSESSORAMENT
ECONOMIES FEMINISTES

Riera d'Escuder, 38 (08028) · 932 989 947 · invisible.coop

**Benvingudes a la
comunitat del
llibre crític**

Fes-te sòcia de la llibreria crítica
La Repartidora des de 50€/curs
Descomptes · Llibres gratis · Assemblea anual de sòcies

C/Reverend Rafael Tramoyeres 8 baix
Benimaclet - València
960 83 56 13 - larepartidora.org

**Digitalització
amb sobirania tecnològica**

SomNúvol
.coop

- Som cooperativa
- Som tecnològica
- Som programari lliure

► hola@somnuvol.coop

FOTOGRAFIA: JOANNA CHICHELNISKI

Escola 9 Graons, Barcelona, març de 2021. L'àrea metropolitana de Barcelona concentra nou dels deu quilòmetres quadrats amb més densitat poblacional d'Europa. Tot i que els desplaçaments en vehicle privat representen poc més del 20% de la mobilitat, la circulació i l'estacionament d'aquests ocupen més del 60% de l'espai públic. En aquest context, va néixer fa cinc anys la Revolta Escolar, un moviment sorgit de l'autoorganització de les famílies per reclamar entorns escolars més segurs i saludables per als infants.

Síria

Anasthasios, sacerdot de l'Església Ortodoxa Grega de Damasc, oficia el funeral per una de les víctimes de l'atemptat del mes de juny.

SÍRIA, UN MOSAIC DE MINORIES EN TENSIO

Mentre la majoria musulmana sunnita veu amb moderat optimisme l'escenari sorgit de la caiguda del règim d'Al-Assad, les comunitats cristiana, alauita, kurda i drusa temen una radicalització al país, que ja s'ha manifestat en episodis violents

TEXT I FOTOGRAFIES: **RICARD GONZÁLEZ**
SÍRIA

Quan la transició siriana ja ha entrat en el seu setè mes, es fa cada cop més palesa la bretxa entre dues narratives sobre el camí que segueix el país després de la caiguda del règim de la dinastia Al-Assad, el desembre de 2024. Una d'elles mira al futur amb un optimisme caut. En un país amb el 90% de la població sota el llindar de la pobresa i amb unes cinc hores d'electricitat al dia, l'eufòria del desembre ja ha quedat enrere. Les veus que defensen aquesta visió admeten que, els últims mesos, les noves autoritats han comès errors i s'han fet passos enrere, però ressalten l'enorme desafiament que representa reconstruir un país devastat, traumatitzat i en fallida.

L'altra narrativa mira el futur amb angoixa. La seva confiança està trencada amb el nou govern i el seu president, Ahmed al-Sharaa, que se sol qualificar de "gihadista". L'enderrocament del règim d'Al-Assad per una coalició de milícies islamistes ja va ser acollit amb escepticisme, i les diverses matances amb tints ètnics han confirmat els pitjors temors. Tot i que les noves autoritats no han decretat mesures contundents per islamitzar

el país, hi ha el convenciment que aquestes arribaran quan la nova administració sigui prou sòlida.

Si bé és cert que és possible trobar aquestes dues mirades entre totes les comunitats ètniques i religioses del país, cadascuna sol encaixar amb un grup determinat. La primera, la més optimista, abunda entre la majoria àrab musulmana sunnita, fins i tot entre aquelles persones que no es consideren especialment religioses. La segona és la més habitual entre el mosaic de minories que configuren un país tan plural com Síria i que constitueixen aproximadament un terç de la població siriana. De totes aquestes, quatre són les més prominents: la cristiana, l'alauita, la drusa i la kurda. Cadascuna té la seva pròpia idiosincràsia, història i els seus conflictes amb el poder central de Damasc.

COMUNITATS CRISTIANES, ELS "FILLS DE LA TERRA"

Els pitjors temors de la minoria cristiana a Síria es van fer realitat el 22 de juny, quan un atemptat suïcida a l'església de Sant Elies, al cor de Damasc, va deixar un balanç d'almenys 26 persones mortes i 63 de ferides. "Ni durant la guerra hi va haver atemptats contra les esglésies. Ni un de sol. Hem de remuntar-nos als incidents del 1860 per trobar un nivell de violència semblant. Estem devastats", comenta el pare Anasthasios, l'encarregat d'oficiar els funerals. La comunitat cristiana, que el 2011 representava una mica més del 10% de la població del conjunt de l'Estat, sol proclamar amb orgull que són "els fills de la terra", ja que les seves arrels en aquest territori tenen prop de 2000 anys.

"Des de la caiguda del règim, hem enviat molts missatges a les noves autoritats, dient-los que volem col·laborar-hi per construir una nova Síria. Però, fins ara, ens han ignorat", comenta el religiós. El país compta amb un govern interí dominat pels líders de Haiat Tahrir al-Xam (HTS), la més potent de les milícies que va enderrocar el president Bashar al-Assad. "De moment, [Sharaa] ha portat la seva gent de la província d'Idlib per governar. Però fins quan en tindran prou? Assad va fer el mateix, i ja vam veure com va acabar", adverteix Anasthasios, que pertany a l'Església Ortodoxa Grega. ►

El 22 de juny, una acció a l'Església de Sant Elies de Damasc va deixar almenys 26 morts. "Ni durant la guerra vam patir un sol atemptat", comenta el pare Anasthasios

► “No em crec la versió oficial que va ser l’ISIS. Penso que va ser alguna de les milícies vinculades al govern. Ens odiem, ens veuen com uns infidels”, etziba Jamal, un jove d’una distingida família del vell Damasc. Sembla que la seva opinió representa la de la major part de la comunitat cristiana els dies següents a la massacre, entre la qual la desconfiança envers el president Sharaa és profunda.

Siraj Dib, clergue de l’Església Maronita de Damasc, expressa una opinió més moderada i rebutja qualsevol implicació del govern en l’acció armada. Segons aquest religiós, el temor dels grups cristians, se centra no tant en el seu extermini, com en la seva exclusió política i social de la nova Síria. “El president Sharaa diu que té un projecte per a tots els sirians, però a mi, com a cristià, no m’ha donat una raó per somiar. I això és necessari, perquè una nació no és res més que un col·lectiu amb un somni comú”, sosté Dib.

ALAUITES, L’ESTIGMA DE LA CONFESSIÓ D’AL-ASSAD

El 6 de març és un dia que molts residents de la zona costanera sirana, el Sahel (“costa” en àrab) no oblidaran a la seva vida. “El meu germà va pujar a la teulada i de casualitat els va veure venir. Va agafar els meus pares, i se’n van anar de pressa. Es van salvar de miracle”, explica M. A., una psicopedagoga originària del poble de Qablu Jableh. Una setantena de residents no van tenir la mateixa sort i van morir a mans de la milícia islamista vinculada al nou govern, en el que ha estat la pitjor matança des del fi a la guerra civil siriana. S’estima que van morir més de 1.700 persones, la majoria civils alauites, una branca del xiisme i la confessió religiosa del mateix expresident Al-Assad.

Els “fets de març” van començar amb un atac coordinat per persones armades i afins a l’antic règim en diversos pobles i ciutats de la costa contra comissaries i punts de control de les forces de seguretat, formades ara per membres de les milícies rebels que van enderrocar Al-Assad. “Uns dies abans, la gent de Miqdad Fatiha va venir a reclutar joves. Els oferien cent dòlars i una pistola. La majoria ho va rebutjar. Però una desena es va allistar”, explica M. A., en referència a l’excomandant de la Guàrdia Republicana d’Al-Assad i fundador de la milícia insurgent Brigada Escuda. Després que uns 300 membres de les

forces de seguretat fossin abatuts, centenars d’integrants d’una milícia islamista van abraonar-se contra els barris i pobles alauites. Ni els infants es van salvar de les execucions.

Gairebé cinc mesos després, aquesta regió de majoria alauita continua submergida en el terror. “Als punts de control, et pot passar qualsevol cosa si ets alauita. Hi ha segrestos, robatoris, abusos... Internet està ple de vídeos en què es veu com obliguen alauites a bordar com si fossin gossos per humiliar-los”, assegura F. Q., un activista social. El fet que bona part de les forces de seguretat d’Al-Assad pertanyessin a aquesta minoria serveix de justificació per alguns discursos sectaris que culpen tota la comunitat dels abusos comesos durant la guerra civil. Tanmateix, també hi havia dissidents en la comunitat alauita i la violència ha estat brutal per a tothom sense distinció.

KURDS, ENTRE EL PRAGMATISME I EL SOMNI

A les entrades dels barris kurds d’Ashrafiyeh i Sheikh Maqsoud de la ciutat d’Alep, la segona més gran de Síria, hi ha punts de control integrats per membres del Ministeri de l’Interior i de les Forces Democràtiques Sirianes (FDS), la milícia prokurda que controla el nord-est del país. “La situació és tranquil·la al barri, no hi ha cap mena de tensió després de l’acord del mes d’abril”, explica Tahar, un cuiner kurd d’Ashrafiyeh, en referència al pacte entre el Consell Municipal dels dos barris kurds i representants del govern de Damasc. De moment, però, la seguretat en aquest sector continua sent responsabilitat de les FDS, i el consell és el que gestiona els serveis públics dels barris.

L’acord es va signar en paral·lel a un altre de més general signat pel president Sharaa i el general Mazlum Abdi, comandant en cap de les FDS, pel qual s’estableix obrir un període de negociació per integrar l’Administració Autònoma Democràtica del Nord-Est de Síria (AADNES), també coneguda com a Rojava. El territori inclou diversos grups ètnics, com kurds, àrabs, assirians o turcmans, i gaudeix d’una plena autonomia des de l’inici de la guerra civil a Síria. Ara bé, tant els EUA, amb uns 2.000 soldats a l’AADNES amb la missió de lluitar contra l’Estat Islàmic, com Turquia, han pressionat amb força reclamant la dissolució de l’entitat autònoma.

Milicians drusos en un punt de control a la ciutat de Suwayda.

Plaça central de Jaramana, al sud de Síria, on s'erigeix una estàtua dedicada a la identitat drusa.

S'estima que més de 1.700 persones van morir en la onada de violència del mes de març a la regió costanera, la majoria civils alauites, la confessió religiosa d'Al-Assad

“Les negociacions avancen a poc a poc perquè hi ha desconfiança entre les parts. Crec que el calendari, que fixava finals d'any com la data per posar fi al procés d'integració, s'haurà d'allargar”, explica Ali Rahman, vicepresident d'una coalició dominada pels partits kurds que defensa un sistema federal per a Síria. Els dos esculls principals tenen a veure amb quina estructura de seguretat controlarà Rojava un cop es dissolguin les FSD, i quin règim d'autogovern tindrà el país.

“A diferència de l'Iraq, a Síria no tenim un territori poblat de forma homogènia pel poble kurd, sinó que les ètnies estan barrejades. Per aixó, el que proposem és una descentralització de base geogràfica”, comenta Rahman, que reconeix les dificultats per arribar a un acord. I és que alguns partits kurds no renuncien a un Estat independent *de facto* com el que té la zona de majoria kurda a l'Iraq.

DRUSOS, TERRA, HONOR I ARMES

Només cal una passejada pels carrers de Suwayda, una capital de província al sud de Damasc, per adonar-se que atresora una

identitat pròpia. Les dones no llueixen el hijab i, en canvi, molts homes sí que es cobreixen el cap amb una gorra blanca. A més, als punts de control destaquen joves identificats amb una bandera que podria rivalitzar en colors amb la del col·lectiu LGBTIQ+. Suwayda és el bastió de la comunitat drusa de Síria, una minoria religiosa que es va escindir de l'islam xiïta fa uns deu segles i que representa prop del 5% de la població siriana, unes 700.000 persones. Durant els últims tres mesos, la comunitat drusa ha patit algunes de les pitjors onades de violència sectària del país.

A l'abril, un àudio atribuït a un clergue drus, en què s'insultava el profeta Mahoma, va incendiar les xarxes socials. “Aquells dies, l'àudio era a tot arreu. No es parlava d'una altra cosa al carrer, a Facebook, a la televisió... Els missatges feien por”, explica Wael, un comerciant drus del barri damasquí de Jaramana, de majoria drusa. Els dies següents, es van produir violents xocs entre les milícies druses i les forces de seguretat sirianes. Almenys 137 persones van morir, entre elles, civils executades a sang freda.

Una nova onada de violència va tenir lloc a mitjan juliol. En aquest cas, la guspira va ser el segrest d'un camperol drus per part d'una tribu beduïna de Suwayda. Les forces de seguretat de Damasc van aprofitar l'avinentesa per entrar a la província drusa, la qual cosa va fer escalar la tensió, en la qual també es va sumar Israel bombardejant posicions fidels a Damasc. Les estimacions de l'Observatori Sirià dels Drets Humans situen les víctimes de l'enfrontament en 940, algunes d'elles executades. Però altres fonts estimen el nombre de morts superior al miler.

Des de la caiguda d'Al-Assad, el president Sharaa havia volgut prendre el control de les zones druses, cosa que rebutgen els líders de la comunitat, que desconfien de la ideologia islamista radical de les noves autoritats de Damasc. “El govern s'ha equivocat en voler desarmar els drusos. Per nosaltres, mantenir la nostra terra és qüestió d'honor, i sempre l'hem defensat amb les armes. Des de fa segles. Està molt anclat en la nostra mentalitat”, afirma un intel·lectual resident a Suwayda que prefereix guardar l'anonimat. ●

Causa Palestina: mobilitzacions que provoquen canvis

Les accions i campanyes per aturar el genocidi contra el poble palestí proliferen arreu i han quallat en amplis sectors. I el més important: han provocat que institucions prenguin iniciatives polítiques, i que empreses i activitats culturals es distanciïn dels seus vincles amb interessos israelians

TEXT: **ALYS SAMSON ESTAPÉ I TXUS BLANCO**
ACTIVISTES DE LA COALICIÓ PROU COMPLICITAT AMB ISRAEL (CPCI)

En els últims mesos els moviments de solidaritat amb Palestina s’han expandit per tot el món. A Catalunya, cada vegada hi ha més persones i col·lectius que treballen per a posar fi al genocidi. Les accions es multipliquen en cada barri, poble o ciutat del nostre territori.

Davant l’extrema gravetat de la situació a la Franja de Gaza i a tot Palestina és important que recordem que la pressió està començant a donar els seus fruits. Precisament per això, hem de treballar per augmentar-la molt més i reivindicar el treball de milers de persones que lluiten infatigablement des de fa anys per treballar per l’alliberament total de Palestina.

La solidaritat ha estat present als carrers i places de les ciutats i pobles, places, universitats, escoles, hospitals, davant de les empreses còmplices amb Israel, al port de Barcelona, al Parlament de Catalunya, al Congrés dels Diputats i als ajuntaments de molts municipis, entre molts altres llocs.

Només entre setembre de 2024 i agost de 2025 la CPCI ha organitzat set manifestacions a Barcelona, en confluència amb més de cent ciutats en tot l’Estat, 32 concentracions moltíssimes més, si s’afegeix altres que s’han dut a terme al llarg de tot el territori català. S’han dut a terme

15 campanyes de boicot, sis accions legals i una vaga general. Totes aquestes accions formen part de les diferents estratègies coordinades des de la base social.

Una de les frases més repetides en cadascuna d’aquestes accions ha estat “Aturem el genocidi”, la qual ha encapçalat les manifestacions i concentracions dels últims mesos. Israel no comet aquest genocidi sol, ho fa amb el suport i complicitat d’empreses i institucions. Per això exigim incansablement la “ruptura de relacions” i l’“embargament d’armes a Israel”.

El mes de juny, el Parlament de Catalunya va aprovar una resolució històrica amb els vots a favor de PSC, ERC, Comuns i CUP. En ella s’insta al Govern de la Generalitat a interrompre les relacions amb Israel, obliga a vetar contractes públics amb empreses implicades en l’apartheid o en territori ocupat palestí i reconeix el “sionisme com un forma de racisme”, convertint-se així en el primer parlament del món que ho reconeix després que l’any 1991 l’Assemblea General de les Nacions Unides revocés la resolució 3379.

La ruptura de relacions també estava present a la declaració institucional aprovada pel Consell Municipal de l’Ajuntament de Barcelona que posava fi a l’agermanament amb Tel-Aviv i a la decisió

Aquests dies, milers d’activistes posen el cos per evitar que la Vuelta pugui fer el seu recorregut amb normalitat, mentre ha salpat de Barcelona la flotilla més gran de la història

presa pel Claustre de la Universitat de Barcelona després de les acampades estudiantils la primavera de 2024. A conseqüència de la decisió del consistori, la multinacional francesa Alstom no es va poder presentar a un dels concursos públics del metro de Barcelona.

El mes de maig, el Govern de la Generalitat anunciava el tancament de l’oficina que ACCIO - Agència per a la Competitivitat de l’Empresa tenia a Tel-Aviv. Aquesta havia estat una de les reivindicacions històriques del moviment de solidaritat. Tan sols un any abans, un grup d’activistes de la CPCI i del moviment per l’habitatge s’havien manifestat a la seu que aquest organisme té a Barcelona. Els Mossos d’Esquadra van practicar un desallotjament violent per a posar fi a la protesta.

En aquest àmbit de boicot econòmic també destaquen les mobilitzacions contra el Mobile World Congress per la presència d’un estand de l’Estat d’Israel i altres protestes contra empreses còmplices a la Fira de Barcelona. Una altra campanya històrica ha aconseguit que la Universitat de Vic i Manresa i el teatre Kursal manresà trenquessin relacions amb l’empresa israeliana ICL. Aquest fabricant de fertilitzants ha estat objecte de campanyes de denúncia pel moviment de Boicot, Desinversions i Sancions (BDS) per

Una acció de boicot davant d'un establiment de la cadena de cafeteries Starbucks a Barcelona durant la vaga general per Palestina del 27 de setembre 2024
| VÍCTOR SERRI

les seves relacions amb l'exèrcit israelià. La firma també ha estat denunciada pels grups ecologistes per la generació de tones de residus a les muntanyes de sal que ha enverinat rius, pous, fonts, torrents i aqüífers al Bages i a la conca del Llobregat.

L'embargament d'armes a Israel és una de les reivindicacions que ha estat més present a les manifestacions i concentracions dutes a terme des del 7 d'octubre. Aquesta demanda forma part d'una campanya més àmplia impulsada a escala estatal per la Xarxa Solidària Contra l'Ocupació a Palestina (RESCOP). Entre els seus assoliments destaca el fet que el Congrés dels Diputats "ha pres en consideració" la proposta de llei d'embargament impulsada per aquesta plataforma, que aplega més de 44 organitzacions, entre elles la CPCI, i compta amb el suport de més de 600 organitzacions de la societat civil de tot l'Estat espanyol. La presa en consideració va obtenir els vots favorables del bloc de partits que van donar suport a la investidura de l'actual Govern de l'Estat.

També s'ha aconseguit que més de 1.200 artistes de tot l'Estat signessin una carta per a demanar a Pedro Sánchez un embargament integral d'armes per mitjà d'un reial decret. La reacció immediata del govern espanyol va ser anunciar que a partir d'aquest setembre impulsa-

ria els tràmits d'aprovació de la llei. El moviment no només continuarà pressionant per assegurar que aquest anunci sigui una realitat, sinó perquè s'aprovi per reial decret. No podem esperar a l'aprovació d'un tràmit legislatiu.

L'embargament ha de ser integral. Ha d'incloure la compra, la venda, la prohibició del trànsit de vaixells que transporten armes o material de doble ús pels ports de l'Estat espanyol i que es prohibeixi també que les empreses que fabriquen armament i s'estan lucrant amb el genocidi a Palestina participin en les activitats que organitzen institucions com la Fira de Barcelona. Des de la campanya s'han impulsat accions de denúncia social i judicial que han aconseguit algunes fites en aquest sentit.

El juny de 2024, la Comunitat Palestina de Catalunya va denunciar el Govern de l'Estat davant de l'Audiència Nacional espanyola per incompliment de la llei de comerç d'armes, la qual prohibeix comerciar o permetre el trànsit de material militar a països en conflicte o que estan acusats de violar els drets humans. Com assenyalava la seva presidenta, Natàlia Abu-Sharar, "posar fi al comerç d'armes amb Israel no és una opció política o moral, és una obligació legal per a garantir el respecte als drets humans".

A conseqüència de la denúncia interposada per la CPCI, un jutjat de Barcelona va investigar dos vaixells de la companyia Maersk per transportar armes a Israel i va citar a declarar els seus capitans mentre el vaixell *Nexoe*, propietat de l'esmentada naviliera, es trobava atracat al port de Barcelona.

Altres denúncies similars s'han interposat contra l'empresa metal·lúrgica basca Sidenor davant de l'Audiència de Barcelona i l'Audiència Nacional espanyola. La siderúrgica basca va ser acusada de "contraban" i "possible complicitat" amb el genocidi i amb crims de lesa humanitat a Gaza. Sidenor pretenia enviar a Israel 122 tones d'acer amb el vaixell *Zim Luanda*, que va estar atracat diversos dies al port de Barcelona. La destinació final de l'acer era el fabricant d'armes israelià IMI Systems. La mobilització popular i sindical, i la coordinació entre la CPCI i BDZ Euskal Herria van aconseguir que Sidenor cedís i anunciés que "suspendia les relacions comercials amb Israel". Fins on se sap, aquestes tones d'acer no van arribar al destí previst.

Les Nacions Unides van convidar una portaveu de la campanya "Fi Al Comerç d'Armes amb Israel", a explicar les seves demandes en el marc dels actes de 77a commemoració de la Nakba palestina, el 15 de maig de 2025.

En l'àmbit del boicot cultural destaquen dos assoliments aconseguits en els últims mesos. El primer, les accions per a denunciar la celebració del Festival de cinema israelià Seret a Barcelona, amb suport d'institucions d'aquí. L'any 2024, els cinemes Girona van decidir atendre les demandes de la CPCI i van cancel·lar el festival. El 2025 es va haver de celebrar d'amagat, sense anunciar públicament el lloc de les projeccions. El segon, el festival de música Sónar. La pressió popular exercida per mitjà d'una campanya de boicot en col·laboració amb la Campanya Internacional pel Boicot Acadèmic i Cultural (PACBI, per les seves sigles en anglès) va fer que l'organització trenqués els seus vincles amb empreses col·laboradores còmplices del genocidi a Palestina. A més, almenys 59 artistes van decidir boicotejar el festival i 150 més van demanar que complissin les demandes de la PACBI. Però va faltar que Sónar fes el seu pas més important: adherir-se públicament al BDS.

Aquests dies veiem com milers d'activistes de tot l'Estat estan posant els seus cossos per evitar que la Vuelta ciclista a Espanya pugui transcórrer amb normalitat, en el que ha estat considerada l'acció de boicot esportiu contra Israel més important de la història. I també com la flotilla més gran de la història ha sortit del port de Barcelona per a trencar el bloqueig a Gaza.

Després de més cent anys de colonització i 23 mesos des de l'inici de l'etapa més cruenta del genocidi contra Palestina, cal que augmentem molt més la pressió i la contundència de les nostres accions. Cal que continuem treballant coordinades per a posar fi a la colonització i al sionisme. Nosaltres seguirem sempre al costat del poble palestí i no pararem fins a aconseguir que Palestina sigui lliure del riu fins al mar. ●

Clàudia Serra

Dramaturga

“Ningú vol dir que fa teatre polític, perquè t’acusen d’escriure pamflets”

Clàudia Serra (Sueca, 1996) és autora teatral. Ha escrit les obres *Zôon politikón* (2014), *Evast* (2015), *Una carretera sense arbres* (2023), *Un estiu* (2024) –guanyadora del Premi Ciutat Castelló l'any 2023 i del Premi de la Crítica Literària Valenciana el 2025– i *Llibre de meravelles* (2024), que pren com a referència el conegut poemari de Vicent Andrés Estellés. D'altra banda, ha treballat en l'adaptació de *L'Heroi*, de Santiago Rusiñol, i en la traducció de *Porquera*, de Pier Paolo Pasolini. Sempre amb el teatre com a horitzó, va estudiar Filologia Catalana a València i es va especialitzar en dramaturgia a l'Obrador de la Sala Beckett i a l'Institut del Teatre de Barcelona. Actualment, treballa en una tesi doctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona, centrada en l'obra de Josep Maria Benet i Jornet

TEXT: **GEMMA MARTÍNEZ**

FOTOGRAFIA: **JAUME FERRANDO**

Per què et vas decidir pel teatre i no per altres gèneres, com la narrativa?

Va començar com un joc. Quan era xicoteta, jugava amb les meues germanes i cosines a inventar històries, i ho fèiem a partir del teatre: jo escrivia els diàlegs i després muntàvem les obres per a tota la família. Més tard, a l'institut, em vaig trobar que hi havia concursos literaris. Ací, a Sueca, l'institut organitza els premis tenint en compte tres gèneres: narrativa, poesia i teatre. Aquests premis estan molt ben muntats, els professors de Sueca ho han fet sempre molt bé. Si guanyes, a banda dels diners, d'un lot de llibres i del reconeixement, els companys de l'optativa de teatre representen la teua obra en un espectacle de final de curs. També es publiquen els textos premiats en un volum especial per a l'ocasió. Tot això, quan eres menut, és un al·licient molt gran que t'anima a voler aprendre el que has començat a fer: escriure. A banda d'això, els meus pares sempre ens van contar molts contes, la literatura està molt present a casa nostra, tenim una bona biblioteca teatral... i, bé, que mon pare és escriptor (encara que ell escriu sobretot assaig). T'he de dir que jo, al principi, escrivia també poesia, assaig i narrativa, a banda de les peces teatrals. Va ser sobretot quan vaig començar la universitat quan em vaig enderiar amb el teatre. En Filologia Catalana vaig conèixer uns companys magnífics que tenien una revista de literatura, que es deia *Gargots*, m'hi vaig unir i vaig voler publicar-hi obres de teatre (obres breus, clar). No sabia dir-te ben bé per què, però vaig tindre clar que era el que volia fer. I vaig trobar la Sala Beckett, vaig començar a anar els estius a cursos de dramaturgia... ací se'm va obrir un món. Crec que el que més m'agradava, i m'agrada, del teatre és que és un art molt col·lectiu. El procés d'escriptura, normalment, és una cosa molt solitària, però quan escrius obres de teatre ja es dona per suposat que tu vols que siga interpretada pels actors, davant d'un públic. És a dir, des del minut zero en què escrius, tens molt en compte que és l'inici d'un projecte col·lectiu.

Les teues obres tenen un fort component de crítica social. Tant *Un estiu com Una carretera sense arbres* tracten temes polítics. Interpel·lar el públic amb aquestes qüestions ha estat el teu objectiu principal a l'hora d'escriure?

Diríem que acostume a interessar-me per les històries que emocionalment m'afecten i, normalment, és així perquè al darrere hi ha una injustícia que em fa escriure des de la ràbia, des de la impotència, des de la por a l'oblit... No ho sé. Alguna cosa em porta a fer aquest tipus d'obres de teatre compromés, de teatre polític. M'ha costat prou acceptar aquesta etiqueta, i ha estat sobretot després d'escriure *Un estiu* que hi he reflexionat molt. De vegades, en teatre, s'extrapolen molt les coses i arribem fins i tot a repetir idees absurdes com ara que l'art no ha de ser polític, perquè hi ha un estigma cap a l'art crític o cap a la literatura que diu les coses directament. No sé si és una moda o si ha passat sempre, això, però ara per ara el teatre polític no està ben vist. Ningú vol dir que fa teatre polític, perquè de seguida se't posa una etiqueta lletja: t'acusen d'haver escrit un pamflet. I dir que has fet un pamflet vol dir que has escrit un text que no té qualitat artística. És un cercle viciós, difícil de trencar. A mi, personalment, m'ha costat desfer-me d'aquest prejudici tan absurd i acceptar que faig teatre polític, justament per aquest estigma. S'ha dit molt que “una obra que diu explícitament el que passa no pot ser art” o “el teatre ha de suggerir i no explicar”, etcètera. Doncs depén. Hi ha obres que, per la història que narren o pel compromís que tenen amb el públic, han de ser explícites per força. Han de parlar directament i no suggerir. Cada història és un món i hi ha històries que et demanen un posicionament com a autor a críts. Encara que, de fet, sempre hi ha un posicionament, no?, encara que l'amagues. El tema ja és un posicionament. El que vull dir amb tot això és que les històries s'escriuen des de molts angles i cal reivindicar que sí, que tu pots fer art i pots fer política alhora. Que el teatre polític és art i que pot ser tant o més “sublim” que el teatre que no és polític.

En aquesta línia, i entenent que el teatre pot contindre missatges polítics, ser crític i arribar a la gent, diries que té capacitat transformadora avui en dia?

Però anem al teatre? Quantes vegades cada setmana, cada mes o cada l'any? Quin és el circuit teatral que tenim al País Valencià? Tot és molt relatiu. No vol dir que no hi crega. De vegades pense que sí, que la cultura pot tenir aquesta capacitat transformadora, tant per a l'autor o els actors com per al públic. Hi ha hagut alguns casos que l'ha tinguda (per exemple, pense en *Mort accidental d'un anarquista*, de Dario Fo), però tampoc no és màgia. Si ens limitem al teatre de representació, fosc i prou, al qual només va la gent que normalment va al teatre -que, per desgràcia, normalment és la gent que es dedica al teatre...-, això no acaba de rutllar. Aleshores, com fer del teatre una cosa més popular? És un debat etern. Hi ha coses que funcionen bé. Per exemple, el que s'ha fet a Catalunya amb el Teatre Nacional, que porta les seues representacions als teatres municipals del voltant. Això funciona i és democratitzador. Nosaltres, fa poc, també teníem un circuit teatral, que el govern valencià actual es va afanyar a eliminar. Si poguérem participar en el model de Catalunya, ja tindríem alguna cosa: tindríem un circuit cultural més unit, un circuit que funcionaria millor. Però la frontera autonòmica entre els Països Catalans té molt de pes. Només molt de tant en tant ens arriba alguna cosa de Palma, alguna de Barcelona... Això sí, moltes de Madrid. La línia imaginària que ens han imposat entre els territoris de parla catalana la tenim molt assimilada. Rebentem-la! Tindríem un circuit millor, més potent, més popular. I en català!

El que descrius és exclusiu del teatre o es pot extrapolar a altres indústries culturals?

En el món editorial també passa tot això. Hi ha una frontera autonòmica i només algunes editorials saben (o poden) trencar-la. Per sort, ací no es veu tant aquest impediment: podem comprar fàcilment llibres mallorquins o catalans, per exemple. Però en el teatre, en canvi... Mira, per començar: ací és molt

“Posant els abusadors i els qui els fan costat junts en escena, fent-los parlar i fent que es defensin, és com he aconseguit denunciar-los”

difícil accedir al circuit professional teatral si escrius en valencià. És una batalla constant. I una barrera més per allò de no anar al teatre: per què hauria de vindre la gent del voltant de València a la ciutat? Per a veure teatre en castellà? I el mateix passa al sud: per què hauria d'anar la gent de, posem per cas, la Marina, a Alacant? Si pressuposem que el teatre, la cultura, ha de ser en castellà, ja comencem a posar barreres perquè la gent no hi vaja. Com podem fer que el teatre siga transformador de veritat? Comencem per escriure en la llengua en què parlem. La resta... no ho sé. Realment, si pensem en la literatura en general ocorre el mateix. Podem dir que és transformadora? Sí, si t'ajuda a fer una reflexió crítica, sí, però, clar... qui hi accedeix? A qui li interessa accedir-hi? Quants llibres llegim a la setmana, al mes, a l'any?

Al teatre, a banda d'escriure, hi ha una segona part en què les persones que representen l'obra fan seu el teu text. Com diries que és el treball amb les companyies, entenent que la teua obra té aquest caràcter més crític?

El treball amb les companyies sempre és genial. No només és que fan seu el text, sinó que t'ajuden a veure com funciona en escena, a materialitzar-lo, en fan noves lectures, coses que tu no havies pensat o que estaven molt amagades en el teu subconscient... Aprens molt, com a autora, en el procés de portar el text a escena, o que te'l porten. És meravellós. I he tingut la sort de treballar amb gent molt bonica, que s'ha implicat molt en el procés creatiu i, alhora, s'ha compromés socialment i políticament amb el públic i la història, tal com requeria el text.

En *Una carretera sense arbres* presentes dos personatges força polèmics del món del teatre més acadèmic. Es parla d'assetjament o d'abusos sexuals en el marc dels estudis de dramaturgia. Tu no ets actriu, però sí que estàs dins d'aquest món. Com veus l'acadèmia pel que fa a aquestes relacions de poder que planteja?

Jo em vaig formar a l'Institut del Teatre, vaig fer un màster de direcció i dramaturgia. Quan hi vaig entrar és quan van començar a destapar-se tots els casos d'abusos i violacions. Entre els acusats, hi havia Joan Ollé, un dels professors i directors de més renom en l'escena catalana. També alguns professors que en aquell moment em feien classe, com ara Boris Dausà. Quan vaig estar a França, a un festival de teatre, el director, Michel Didym, ho va haver de deixar i ningú explicava per què. Després vam descobrir que havia d'assistir a un judici acusat de violar una actriu. Va ser el moment en què s'atacava les víctimes, se les insultava... va ser horrorós. Va ser aleshores quan vaig començar a escriure el text: en tenia la necessitat. *Una carretera sense arbres* no parla per les víctimes, sinó que posa els monstres en escena. Ho vaig voler així, perquè el públic poguera jutjar per ell mateix. Sé que pot semblar paradoxal, però posant els abusadors i els qui els fan costat junts en escena, fent-los parlar i fent que es defensen, és com he aconseguit denunciar-los. El públic, en aquesta obra, acaba sent com un tribunal que observa i després decideix. Es pot exculpar algú que comet abús de poder? Mireu els monstres i jutgeu per vosaltres mateixos: hi ha encara algú que siga capaç de defensar que ells no han fet res malament? Que no són responsables dels seus actes?

Veient aquesta mena de situacions, diries que l'àmbit del teatre és més propens a què ocorreguen? Potser perquè és un món molt hermètic?

No pense que el teatre siga hermètic ni que els abusos de poder sorgisquen només en l'àmbit teatral. De fet, crec que l'abús de poder està pertot, com el masclisme. El tema és saber identificar aquestes situacions per a poder combatre-les. En teatre, com es treballa amb el cos, potser hi ha situacions en què ens costa assimilar que hem sigut víctimes. Però això passa en tots els altres àmbits, no crec que el teatre siga un camp més propens ni molt menys. Ara bé, sí que pense que el tema de l'abús de poder encara és un tabú i que encara hi ha molta feina a fer. És un assumpte que molesta. De fet, sense anar més lluny, *Una carretera sense arbres*, al País Valencià, l'hem fet amb una

companyia amateur. En molts dels teatres professionals valencians no la volien representar perquè, segons em van dir, "encara no estem en condicions d'implicar-nos en aquest tema". L'obra demana un posicionament de l'equip artístic, perquè és una denúncia, i no tothom està disposat a donar la cara. Potser perquè protegeixen els abusadors, potser per por que se'ls tanquen les portes a noves feines... En tot cas, amb Lluna Plena Teatre l'hem muntada pel nostre compte i ha arribat a un públic molt ampli. Hem rebut molts premis i n'estem molt contents, perquè no hi hem renunciat: hem posat el tema sobre la taula igualment, n'hem parlat, malgrat els impediments institucionals. No a tothom li ha agradat que ho férem. I això és bo, això vol dir que ha fet el seu paper.

Normalment, fas servir casos reals per a portar-los després al marc de la ficció. Què és el que et mou d'un fet que ha passat i com ho fas per narrar una història?

Acostume a tindre una idea prèvia, un esbós d'una història que vull explicar. Si la història parteix de la realitat, que és el que m'ha passat darrerament, hi ha un segon procés molt llarg de recerca i d'investigació, que em permet tindre més eines i idees per abordar la història. Ara bé, de vegades, en aquests processos de recerca et trobes coses que no t'esperes. Per exemple, en el cas d'*Un estiu*, volia treballar la idea de l'estiu com el moment més feliç de l'any: concretament, quan eres menut. Volia parlar d'aquesta sensació de les vacances infinites, de tenir molt de temps, d'un temps que se't presenta com infinit. També volia que passara alguna cosa en la qual aquesta vida somiada es trenca, inesperadament. I, no sé per què, aquesta idea es va creuar amb un record, una imatge de l'incendi que hi va haver al càmping dels Alfacs l'any 1978. Evidentment, jo això no ho he viscut, però a casa meua se n'havia parlat molt. Ma iaia i ma mare recordaven les imatges de la gent que es cremava i me les evocaven. La història em va impactar i se'm quedà al cap. Quan estava escrivint *Un estiu* em vaig posar a buscar

“La negació a l'oblit i la ràbia que em provoquen històries com la del càmping dels Alfacs és el que fa que vulga partir de la realitat a l'hora d'escriure”

què havia passat exactament, perquè la memòria de ma mare i de ma iaia, així com la de la majoria de la gent, només recordava les imatges d'un camió que va explotar, com si es tractara d'un accident. A mesura que avançava en la investigació, anava trobant coses molt grosses. Era tot tan bèstia... La història, si l'heu llegida, us recordarà un poc al que hem viscut amb la dana. Es va intentar "vendre" allò com un accident, com una catàstrofe, però de seguida es va descobrir (gràcies a la premsa internacional) que hi havia uns responsables directes, uns culpables de la mort de més de 200 persones: els empresaris d'Enpetrol (l'actual Repsol) i els polítics del moment. O bé per inèrcia o bé per cinisme, s'estava posant la gent en perill. I els va ser igual. I la gent va morir per culpa de la seua ineptitud o de la seua avarícia. La negació a l'oblit i la ràbia que em provoquen històries com aquesta és el que fa que vulga partir de la realitat a l'hora d'escriure.

Amb aquesta ràbia i l'exercici per no oblidar, diries que fas una acció de memòria històrica als teus textos teatrals?

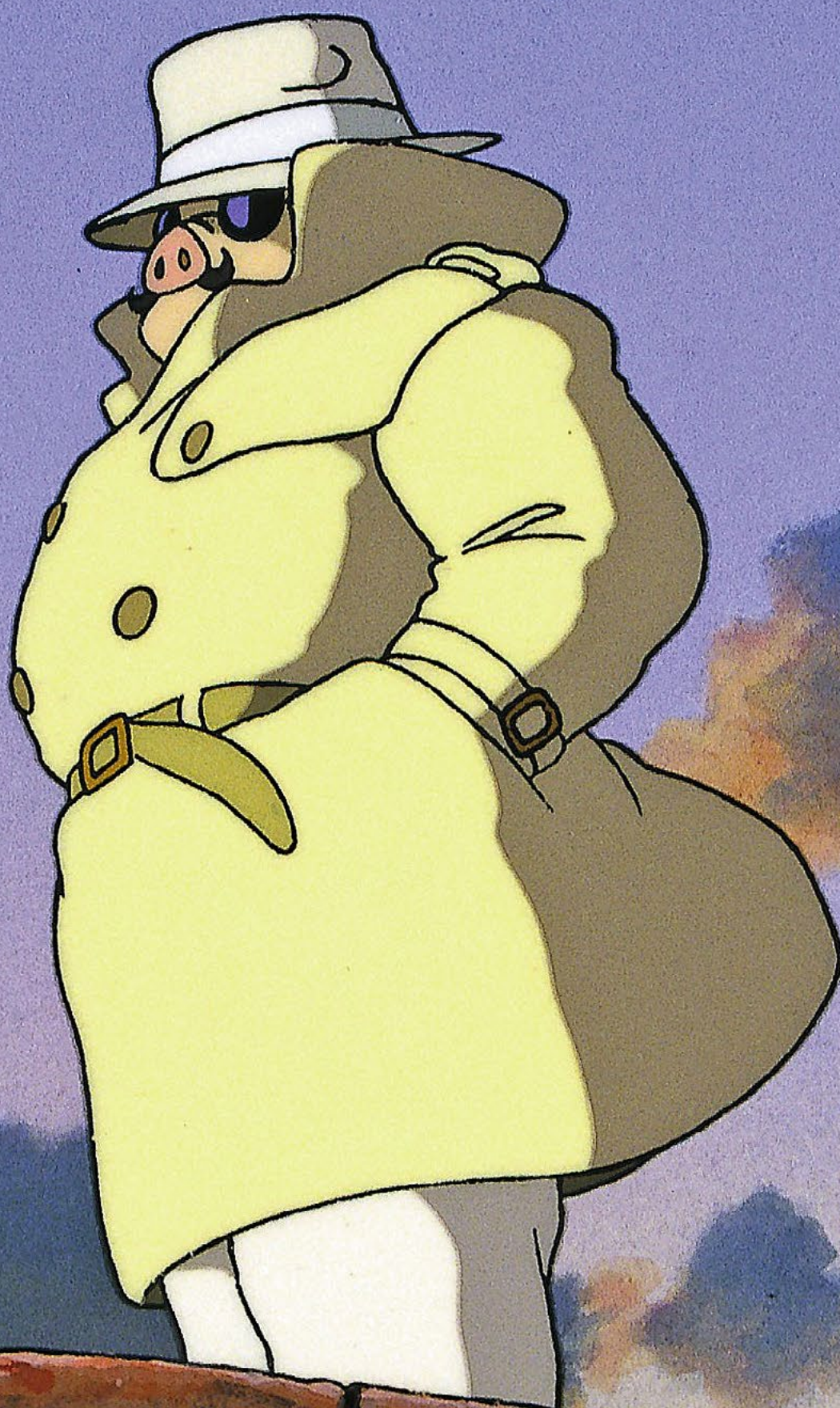
En algunes peces més que en altres, però sí, d'alguna manera sí que es podria veure així. Ara, per exemple, estic escrivint una obra que parla sobre la censura i sobre el feixisme a la Itàlia dels anys setanta. I de com els grups neofeixistes col·laboren -quina sorpresa!- amb les forces policials de l'estat. És clar, la

història passa a Itàlia, però tots sabem que és com el que passa ací i a tot arreu. Utilitze un cas real perquè em preocupa que certes coses, certes agressions, certes històries queden relegades a l'oblit. I em molesta, perquè oblidar és com anestesiar. Em preocupa que fins i tot jo mateixa ignore o oblide moltes d'aquestes històries. Que haja de fer un esforç per rescatar-les, per conèixer-les...

Parlant dels temes que t'interessen i d'aquest enfocament crític de les teues obres, podries assenyalar quins són els teus principals referents literaris i quins en podem trobar al País Valencià?

Te'n diria tants... Jo llegisc molt i, sobretot, llegisc molt teatre. Sempre vaig canviant el meu "autor preferit", però acostume a tornar a Arthur Miller, perquè a partir d'històries íntimes és capaç de fer-te un retrat crític i detallat de la societat i de carregar-s'ho tot. És brutal. També m'agrada molt Sarah Kane, Anne Carson, Tiago Rodrigues, Wajdi Mouawad, Benet i Jornet, Sergi Belbel, Victoria Szpunberg, Carles Batlle... I, per descomptat, del País Valencià: comencem amb els referents del teatre independent, un teatre combatiu i contra el franquisme, que va sorgir gràcies a autors com Rodolf Sirera i Manuel Molins. Després, també te'n citaria molts altres, com ara Juli Disla o Núria Vizcarro, per exemple. Tots ells han escrit textos de gran qualitat literària i els admire molt. Llegiu-los. ●

Ideari

'Porco Rosso' (Hayao Miyazaki, 1992).

STUDIO GHIBLI, LA RESISTÈNCIA DEL ‘SER EN EL MÓN’

TEXT: ORIOL CORCOLL ARIAS

El treball de la factoria de cinema d'animació Ghibli i del seu director de referència, Hayao Miyazaki, s'ha convertit en una de les icones globals (i reduccionistes) de la cultura japonesa. Però també han exportat una manera de fabular on el gaudi existencial i l'acceptació contrasta amb el biaix competitiu i finalista de la narrativa capitalista

“I si poguéssim definir personalment l’entreteniment més indicat per a la nostra pròpia felicitat tal com era el nostre dret?”, es preguntava David Foster Wallace a *La broma infinita* (*Infinite Jest*, 1996). Vet aquí una pregunta gens innocent. L’escriptor confrontava dues paraules que, un cop travessades pel capitalisme contemporani, esdevenen per a tots un parany: felicitat i dret. No hem d’entendre el dret, en el fons, com a llibertat? Cal desconfiar sistemàticament de tota promesa de llibertat absoluta. Com si tenir dret al que més convé fos sinònim de llibertat i aquesta llibertat, sinònim de felicitat. Una felicitat hedonista, tanmateix. No és gens difícil confondre la felicitat màxima amb el plaer màxim. I no amaga, sovint, aquest plaer màxim un càstig per hibris?

La llibertat que ens promet el capitalisme digital no és emancipadora, sinó addictiva, dissenyada perquè no la deixem mai d’exercir -encara que ens consumeixi. I, en fer-ho, ens desvia, ens hipnotitza, ens amaga coses pitjors. És una llibertat de Troia: arriba com a regal, sedueix, però és una nova forma d’ocupació simbòlica. Una llibertat que no enforteix, sinó que hipersensibilitza, que converteix l’individu en un ésser translúcid, com el vidre de Bohèmia: bell, però fràgil; ornamentat, però estúpidament trencadís. Un ésser a través del qual es veuen les vetes de l’existència, però que ja no les pot sostenir. Un ésser que, de fràgil, acaba cansant.

L’ERA DE LA PERFORMACIÓ PERMANENT

Hi ha llibres que, amb el temps, deixen de ser literatura -o més aviat només literatura- per esdevenir un diagnòstic profèticament necessari i cru del món que vindrà. *La broma infinita* és un perfecte exemple d’aquests casos tan singulars. És una obra completament críptica, laberíntica i fragmentària, que pot arribar a enfurismar qui la llegeix per la poètica erràtica i sovint desafiant, però que té la capacitat d’anticipar amb una precisió desconcertant (estem parlant d’unes mil tres-cents pàgines, aproximadament) una societat que, quan es va publicar el 1996, encara no existia. Abans de l’era Netflix i prèviament a les xarxes socials, Wallace ja va ser capaç d’intuir amb sagacitat i un humor àcid un futur on l’atenció seria moneda i la felicitat, un bé escàs convertit en espectacle. Un temps on l’individu es fragmenta, es dissol en una llibertat dopamínica, una lliure elecció que li resulta literalment mortal.

L’obra es desplega com a metàfora estesa de dues formes d’existència: la interior -limitada, imperfecta, però arrelada i, en definitiva, humana- i la vida projectada com a llibertat promesa que, a força d’abundància i repetició, es torna buida. La primera demana acceptació; la segona esdevé simple rendició involuntària. La vida viscuda des de dins sol ser incòmoda, però conté una mena d’autenticitat existencial tàcita i necessària per a la salut mental. En canvi, la vida viscuda des de fora, des de l’espectacle de la mateixa imatge projectada (i sovint falsa), és, se suposa, il·limitada, però aquí és on resideix el miratge: aquest món de fora és estructuralment inhabitable. L’ésser no hi pot arrelar, només s’hi performa. És una mena de llibertat total que, lluny d’evar, desorienta. I això té una força simbòlica des de la qual cal avaluar el context social actual.

És en aquest context de desorientació estructural que cal tornar a mirar cap a formes narratives que no renunciïn al sentit. I és aquí on, gairebé per sorpresa, ens apareix la Studio Ghibli, la factoria d’animació japonesa creada per Hayao Miyazaki, Isao Takahata i Toshio Suzuki l’any 1985: no com una moda passatge-

ra, sinó com una resistència obstinada, encarnada per una visió artística que s’aferra a la vida autèntica amb absoluta tossuderia i valentia. Una veritat com a memòria estàtica, com a litúrgia laica de la presència en el món com a *part del món*.

El capitalisme actual -anomenat sovint “de plataforma”- ja no actua a través d’una imposició directa. Ha deixat enrere la força explícita de l’etapa industrial per abraçar una forma més difusa -i, per tant, molt més malèfica- però ontològicament profunda. Ja no es parla d’una cadena barroera i rovellada que oprimeix i lliga les masses treballadores -mostrant, si cal, una nafra marronosa amb olor de ferro i òxid, empenyent-les a la revolta o, com a mínim, donant-los pistes de quina és la seva posició jeràrquica dins del joc- sinó davant d’un lligam de vellut desitjat. I això és perquè el bé a produir ja no és material ni deslligat del *jo*, sinó un reflex simbiòtic de la personalitat. És un *jo* que, multiplicat i calibrat per l’algoritme, ha esdevingut la principal matèria primera.

En definitiva, on el capitalisme clàssic era maldestre i deixava esclatxes per a la dissidència, el capitalisme 2.0 les engoleix totes i clausura qualsevol espai de rebel·lia. L’esclavitud sistèmica ja no es percep com a opressió, bàsicament, perquè no es percep. Ara se’n diu “oportunitat”. El nou ésser social és un uròbor per-

formatiu, un subjecte que es devora a si mateix mentre es projecta. Una identitat reciclada, calibrada per l’algoritme, encadenada per la il·lusió de llibertat. Destruïx la felicitat en nom de la felicitat. Deixa de ser per *existir*. Es mira per ser vist.

És així com aquest nou capitalisme ha convertit la frustració en combustible. Però una felicitat que no es nodreix del camí ni de l’experiència interior no és una felicitat genuïna: és un miratge que, com li passa a Tàntal, fill de Zeus, desapareix cada cop que se l’acaricia, deixant només el buit existencial. Però com a càstig de què? De l’egolatria?

A l’*homo* contemporani se li ha complicat això de ser *sàpiens*. Ni tan sols pot ser ja un *homo ludens*, ridícul, però amb un eximent d’in-

nocència quasi infantil del qui és curiós de mena. Ha substituït les possibilitats divines que tenia ser un *homo data*. Ara és un pur *homo ostentants*, un ésser que no mira i vol ser vist, i en això basa la seva felicitat com a finalitat.

L’IKIGAI O EL RESPECTE PEL CAMÍ

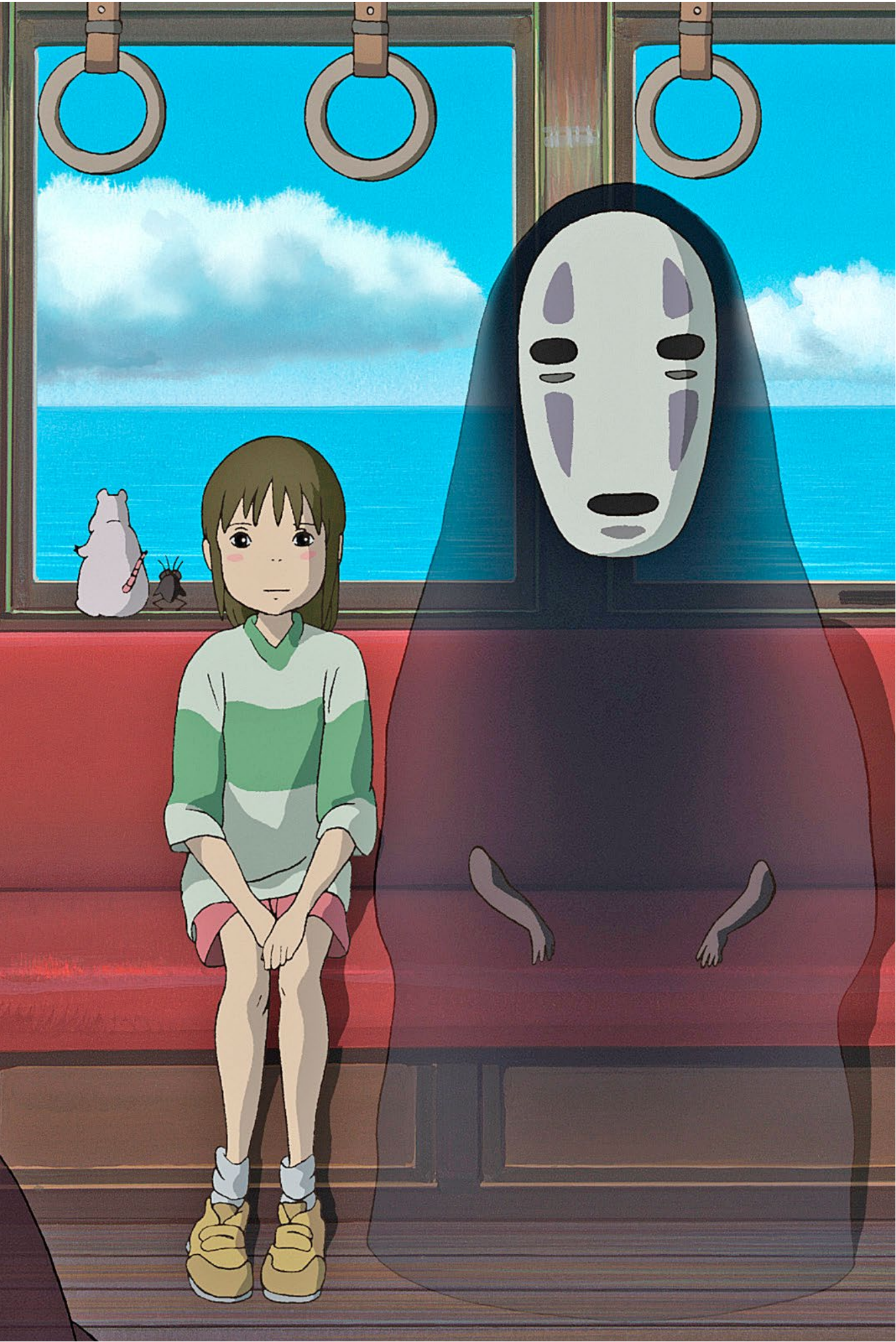
És enmig d’aquest panorama, estèticament saturat i moralment buit, que Studio Ghibli continua ressonant. Segurament, no només perquè s’hagi convertit en un element més del mercat simbòlic internacional japonès, d’haver esdevingut -juntament amb el sushi, i Murakami- la *Santíssima Trinitat* del *postureig japonòfil*- sinó perquè manté viva una necessitat narrativa que la frustració del nou sistema no ha pogut encara desterrar de l’inconscient. Estem parlant d’una temporalitat viscuda, alentida i salpebrada amb una ètica que, malauradament, aviat serà antiga.

Un bon exemple és la pel·lícula *El meu veí Totoro* (Hayao Miyazaki, 1988). No deixa de ser fantàstic que agradi tant una pel·lícula on, narrativament, si som sincers, no hi acaba de passar massa cosa. Si més no, des d’una mirada *occidental*, al públic de la qual tant agrada el viatge de l’heroi formulat pel teòric de la literatura Joseph Campbell, del protagonista que va d’un punt A a un punt B, essent normalment el punt B la victòria o la felicitat. A *El meu veí Totoro* no hi ha heroi, ni arc narratiu, ni clímax clar. Només existència: atenció a l’instant, a la capacitat d’estar i ser conscient del context. Sorprèn, i cura. Aquesta aposta per la lentitud no és una nostàlgia merament estètica. És gairebé una crítica ontològica a la neonarrativa ►

A ‘EL MEU VEÍ TOTORO’ NO HI HA HEROI, NI ARC NARRATIU, NI CLÍMAX CLAR. NOMÉS EXISTÈNCIA: ATENCIÓ A L’INSTANT I CONSCIÈNCIA DEL CONTEXT

'Kiki, l'aprenent de bruixa'
(Hayao Miyazaki, 1989).

'El viatge de Chihiro' (Hayao Miyazaki, 2001).

'El meu veí Totoro' (Hayao Miyazaki, 1988).

► *occidental* de consum immediat. Un ritme molt típic, també, de la literatura japonesa.

El protagonista de *Porco Rosso* (Hayao Miyazaki, 1992), un altre bon exemple, no busca redempció ni ser absolutament res del que no és. Prefereix ser porc a ser feixista. I amb això ja està tot dit. Simplement, s'accepta, amb la calma que subjau a tota la parafernàlia existencial. És en aquesta afirmació continguda del *ser* que hi ha una força que ressona amb l'humà no competitiu que encara tothom té amagat en algun racó de l'ànima. Un ésser precapitalista, quasi taoista, que simplement busca *ser en el món*. I és aquí -i és d'esperar i desitjar que sigui aquí- on Ghibli triomfa: per explicar-nos -a la manera japonesa- que el camí no és un mitjà, sinó la finalitat en si, i que la felicitat genuïna no demana coneixement, sinó simplement acceptació.

Aquí es fa necessari parlar d'*ikigai*, mot japonès format per *iki*, "viure", i *gai*, "valor" o "raó". En el seu estat pur, assenyala el motiu de viure, allò pel qual val la pena continuar. És una paraula senzilla que apunta a una veritat profundament humana: la felicitat no és un objectiu a assolir, sinó un estat que emergeix del fet de viure en consonància amb allò que som, mai amb el que són els altres. No pas per acumulació, ni per mèrit, sinó per coherència existencial no impostada. Aquesta és la felicitat d'Epicur, de Rousseau, de qui entén que l'ataràxia -la pau interior que neix de la comprensió del món- només és possible des del respecte pel camí, no des de la persecució del final. L'*ikigai*, doncs, no promet felicitat constant, sinó sentit. I el sentit és l'únic antídote contra el desplaçament vital que imposa el nou capital: una vida alienada del seu eix, convertida en espectacle, producció i simulació.

MÉS ENLLÀ DEL CLITXÉ NIPÒFIL

Ho diem també -i sobretot- des de la condició de viure al Japó, i encara més des de l'avorrimient del clíxé nipòfil que ho converteix

tot en estètica d'importació: sushi, haikus, silenci zen, Ghibli i el sursum corda. Però Ghibli no és un clíxé. O, si més no, no ho és en el que ressona de veritat. Perquè, malgrat l'ús turístic i esbiaixat que sovint se'n fa, l'obra de Miyazaki conté una mena de veritat obstinada, una resistència subtil que s'enllaça perfectament amb aquesta concepció de la felicitat com a camí.

És curiós, a més, com el mateix Miyazaki no va créixer exclusivament dins d'un imaginari japonès. De fet, la seva influència europea -com la sensibilitat naturalista apreheesa a la Provença, els paisatges suïssos o el romanticisme francès- es fa notar en moltes de les seves obres. Algunes, fins i tot, adaptades directament de llibres europeus, conservant-ne el títol. Però en lloc de produir-ne un híbrid superficial o un simple calc, Miyazaki en capta la part més harmoniosa: aquella que dialoga amb la natura, amb la lentitud, amb el silenci. Potser perquè, com passa amb l'*ikigai*, la bellesa que persegueix no és finalista, sinó present i total. I aquí és on Ghibli, malgrat tot, resisteix.

Per això mateix, cal tornar al principi. *La broma infinita*, a més de ser una novel·la i una pel·lícula fictícia dins d'una novel·la, és també una cita de *Hamlet*. Quan el príncep troba la calavera del bufó Yorick, diu: "*Alas, poor Yorick! I knew him, Horatio: a fellow of infinite jest*" ("Ai las, pobre Yorick! El coneixia, Horaci: un company de broma infinita"). En aquest cas, una broma infinita que ja no fa gràcia, perquè la mort li ha buidat el riure. Això és el que som avui: éssers atrapats en una comèdia que s'ha tornat tragèdia. Ens entretenim fins a morir. Ens projectem fins a desaparèixer. I, tanmateix, enmig d'aquest malson lúdic, els films de l'estudi Ghibli obren un camí a la resistència. No promet salvació, ni redempció. Només recorda que hi ha una altra manera de viure. Que el camí pot ser finalitat. Que Ítaca no ens cal, i si la volem ens ha d'agafar, com a mínim, ja viscuts i de vells. Que l'ésser pot ser habitat. Que la lentitud pot curar. I que la felicitat no és una broma. ●

Apunts per a un llenguatge emancipador

LA RECOMANACIÓ DE **NAT SOLAR**

El llenguatge, la llengua, la manera com ens expressem, no són només eines de comunicació: són un reflex cultural del nostre pensament. Millorar com a societat implica necessàriament repensar la nostra manera de parlar, com anomenem les coses i quines realitats estem visibilitzant i quines invisibilitzant en fer-ho. Per això, necessitem textos de referència i reflexió que ens ajudin a revisar els nostres patrons lingüístics, per deixar enrere usos discriminatoris que reforcen sistemes d'opressió. Un d'aquests sistemes d'opressió és l'especisme, una forma de discriminació basada en l'espècie. Tal com s'exposa al llibre *Especismo y lenguaje*, coordinat per Catia Faria i Núria Almiron i publicat per l'editorial Plaza y Valdes, "la ideologia especista és el conjunt d'idees, creences, actituds i pràctiques sostingudes –conscientment o inconscientment– que donen forma, reforcen i justifiquen la dominació i marginació estructural dels altres animals". El llenguatge especista es manifesta en expressions quotidianes que degraden els animals no humans i reforcen una visió antropocèntrica i jeràrquica del món. Quan fem servir termes com *porc*, *ase* o *rata* per insultar algú, no només reproduïm prejudicis contra aquestes espècies, sinó que sostenim una lògica de superioritat humana i de violència simbòlica. El llibre planteja que cal fer una revisió crítica de l'idioma, en aquest cas del castellà, i del seu paper en la reproducció d'estructures de poder, i no només envers els animals. També fem servir expressions i paraules que denoten racisme o que provenen del colonialisme. El text també explica com es degraden lingüísticament els cossos que no compleixen la normativa estètica

imposada: persones racialitzades, grasses, trans, amb diversitat funcional o sexual, entre d'altres. En altres idiomes passa el mateix, i és important assenyalar-ho. El llenguatge no és neutral ni tampoc innocent. Construeix realitats, jerarquitzant identitats i delimita qui té dret a ser anomenat i reconegut. En aquest context, el debat sobre l'ús del llenguatge no binari esdevé imprescindible. La pregunta és: podem trencar els cànons de gènere sense transformar el llenguatge? La forma tradicional d'usar el masculí com a genèric, tant en català com en castellà i altres idiomes, ens diu molt de la manera com ens hem organitzat fins ara. Però gràcies al moviment feminista ens hem atrevit a canviar les regles. La *Guia gramatical de llenguatge no binari*, impulsada per Jun Moyano i publicada per Raig Verd (2023), és una eina valuosa per imaginar i construir noves formes de parlar i escriure. No es tracta d'imposar normes, sinó d'obrir possibilitats: visibilitzar totes les formes d'existència, la diversitat de corporalitats i les diferents maneres de sentir. El llenguatge no binari ja és una realitat en molts contextos orals i escrits. Aquesta guia no només aporta propostes lingüístiques, sinó que també recull veus de persones no binàries i dissidents de gènere que reivindiquen el seu dret a ser anomenades d'una manera digna. Ambdós llibres coincideixen en una idea fonamental: la llengua no és un sistema tancat, sinó un territori en constant evolució. Les paraules poden ser eines d'opressió, però també de resistència i d'emancipació. Anomenar des d'altres llocs és el primer pas per imaginar altres formes de vida possibles, basades en el respecte, la justícia i el reconeixement de totes les existències.

MANUAL
Guia gramatical de llenguatge no binari
Diverses autories
Direcció: Jun Moyano
Raig Verd, 2023
144 pàgines

La Raposa és un projecte cooperatiu que gestiona un bar vegà i una llibreria transfeminista al barri del Poble-sec (Barcelona). Fundada fa vuit anys, actualment la gestiona una assemblea de cinc persones i compta amb més de 120 sòciis que hi donen suport. A més, treballa en xarxa amb altres col·lectius i associacions. Ha obert les portes a activitats com tallers, xerrades, recitals de poesia, presentacions i altres trobades i vol ser un referent per a l'acció cultural, política, comunitària i d'oci de persones LGBTIQ+. A la llibreria es poden trobar llibres com els esmentats i molts d'altres, sempre amb una mirada transfeminista, decolonial, antiracista i antiespecista.

LA LLUITA ESTRONCADA DEL JOVENT ANTIFRANQUISTA AL BESÓS

TEXT: **ADRIÀ SOLÍS**

JÚLIA ESTRADA

IL·LUSTRACIÓ: **MARINA BUXO**

Coincidint amb l'entrada de l'exèrcit de Franco al Barcelonès Nord, un grup de gent molt jove de l'entorn llibertari va fundar un focus de resistència, la Unió de Joventuts Antifeixistes. Malgrat el seu caràcter simbòlic, la dictadura va reaccionar de forma implacable: ràpida desarticulació, quatre condemnes a mort (una d'elles executada) i més de vint penes de presó

Corrien els primers mesos de l'any 1939. En els darrers compassos d'una guerra civil que encara era activa a la zona centre de la península Ibèrica, un grup de joves de Gramenet del Besòs -com es deia en temps de la República el que avui és oficialment Santa Coloma de Gramenet- van ser allistats en les lleves de soldats que es concentraven com a última esperança per fer front a l'avanç franquista al pla de Barcelona. Era, concretament, la lleva del 42, coneguda com la “quinta del xumet”, conformada per joves que voltaven els 18 anys, encara un any més joves que els de la molt més anomenada “quinta del biberó”.

El grup de Gramenet mai no va entrar en batalla i, un cop caigudes les últimes resistències republicanes, va començar a patir la venjança del nou règim. Les tropes feixistes, on s'integraven també voluntaris italians, els detenen, els torturen i els retenen en condicions pèssimes i cruentes. Una esclatxa d'esperança apareix quan aconsegueixen fugir d'amagat. Practicant la mendicitat, aconsegueixen sobreviure i retornar a casa. Allà, les vivències socials marcades per l'arbitrarietat policial, la persecució ideològica i el control immanent, els faran qüestionar què podien fer per a no deixar-se aixafar i anul·lar per l'ene-mic. Autoorganització, assemblearisme, pacifisme i republicanisme obrer seran el seu punt de partida.

LA 'QUINTA DEL XUMET'

Entre el febrer i el maig del 1939 uns quants joves del Barcelonès Nord -la majoria d'ells de Santa Coloma de Gramenet (que aleshores encara incloïa el Bon Pastor, avui integrat a Barcelona), però també de Sant Adrià de Besòs, Badalona i el barri barceloní de Sant Andreu-, provinents de diferents conviccions antifeixistes i amb plantejaments diversos sobre com combatre el feixisme, van unificar forces. Va ser un primer intent de fer front de forma organitzada a la naixent dictadura espanyola. Sorgia, així, la Unió de Joventuts Antifeixistes (UJA). El jovent que en formava part, que tenia entre 15 i 23 anys, va intentar organitzar accions diverses per afrontar els actes d'injustícia i crueltat que veien que el nou règim imposava sense pietat al veïnat dels seus barris i pobles, pel fet de ser part del bàndol perdedor.

Van conformar un grup relativament organitzat, amb càrrecs, responsabilitats, i un reglament que indicava les motivacions i ob-

jectius de l'UJA. Joaquim Miquel, en el llibre de memòries *El pati de les oques*, publicat l'any 2000, reproduïa aquest document: “L'activitat de l'UJA restarà ajustada a propagar la tendència política, essencialment democràtica (amb els mitjans al seu abast). Promourà l'entesa entre les activitats que poguessin dur a terme els partits del Front Popular, llimant les asprors i adreçant el nervi cap a l'objecció comuna: campanya derrotista del règim franquista”. A banda dels objectius, el reglament també incloïa un esbós de codi de conducta marcat pel principi de prevenció: “Tots els membres del grup procuraran fugir dels altercats o manifestacions que podrien ocasionar la detenció en cadena. No es podrà participar en cap fet polític o social que no hagi estat acordat pel col·lectiu; i tothom qui disposi de qualsevol mena d'armament se n'haurà de desprendre. (Perquè l'activitat de l'UJA i de qualse-

jans, els membres del grup es van ocupar de conformar i distribuir aquesta propaganda a les diferents ciutats del Barcelonès Nord. El seu objectiu era cercar nous contactes antifeixistes de les poblacions properes. Però el seu camí va ser tallat abruptament, en ser tots detinguts, durant el maig del 1939.

Ni al reglament de l'UJA ni al llibre *El pati de les oques* es fa al·lusió a l'ús de la violència. Però l'estudi més recent sobre el grup -*La Unión de Juventudes Antifascistas* (1939), de Juanjo Gallardo, José Manuel Márquez i Carles Capdevila (Fundació Salvador Seguí, 2025)-, sí que documenta que alguns dels seus integrants van dur a terme “accions expropiadores” que tenien com a objectiu minorar les dificultats econòmiques d'algunes persones properes castigades per les represàlies franquistes, bé fos perquè havien patit la baixa per exili o mort del prin-

Els informes de les autoritats reconeixien que no es podia atribuir cap delictes a la majoria de les persones detingudes, però insistien, igualment, sense provar-la, en la seva filiació a la FAI

vol membre pertanyent al grup serà, per acord unànime, completament inermes”.

“MENOS FRANCO,
MÁS PAN BLANCO”

L'UJA es va configurar com un grup centrat a soscavar l'aparent fortalesa del règim i a evidenciar les crueltats a les quals el poble era sotmès i les necessitats que tenia. L'objectiu era difondre entre les classes populars missatges que calessin en el seu substrat llibertari i els recordés la consigna de Juan Negrín de “resistir és vèncer”. La seva principal activitat va ser, doncs, la difusió de pamflets amb eslògans com aquest, també recollit al llibre de Joaquim Miquel: “Con pan de racionamiento, que es duro como un ladrillo, van a hacerle un monumento, al gordísimo caudillo”. Però el rodolí que més es va reproduir va ser el creat pel mateix Joaquim: “Menos Franco y más pan blanco”.

Amb dues màquines d'escriure antigues i amb més cor que mit-

cipal mantenidor familiar o bé perquè patien les rancúnies dels nous patrons beneïts per la dictadura.

Generalment, aquestes accions consistien en assalts a cases de falangistes amb una posició adinerada o de persones de reconeguda afinitat amb el nou règim. Un exemple, que recull l'estudi de Gallardo, Márquez i Capdevila, va ser l'acció duta a terme per Joaquim Miquel, Colás Tamborero i Epifanio García, amb l'objectiu d'obtenir fons per a ajudar a diferents famílies de les joventuts llibertàries com, per exemple, la de Julia Romera, que també formava part del grup.

“SUMARÍSSIM I D'URGÈNCIA”

Entre el 30 de maig i el 6 de juny es va detenir un total de 29 persones, entre les quals també es van incloure els pares i mares de dues de les famílies amb joves implicats.

Abans del judici, declarat com a “Consell de guerra sumaríssim i d'urgència”, les diferents autoritats del règim van preparar informes so-

bre cadascuna de les persones detingudes, i cal destacar que contínuament s'intentava demostrar el caràcter delictiu de les seves activitats i la motivació política d'aquestes, tot fent referència a les seves idees llibertàries i a la seva antiga afiliació o simpatia amb algun dels grups anarquistes o d'esquerres abans i durant la Guerra Civil. Aquestes afiliacions, en molts casos, no estaven prou provades. Particularment, s'observa una clara intenció de relacionar les persones acusades de pertinença a la Federació Anarquista Ibèrica (FAI), com una forma de buscar un agreujament de les condemnes.

Tot i que la majoria de les persones processades no estava relacionada amb cap fet delictiu ni punible del passat, i així ho feien constar als mateixos informes de les autoritats, se les considerava perilloses únicament per les seves idees llibertàries. Entre aquests atestats de les autoritats franquistes trobem exemples com el que recull *La Unión de Juventudes Antifascistas* (1939) sobre Bernabé García Valero, del qual es diu que “era persona de mala conducta y antecedentes, sindicalmente pertenecía a CNT y FAI”, tot i que “no se tiene conocimiento de que haya cometido delito”.

Malgrat que els acusats van presentar tota mena d'aval de familiars, veïnes, caps de les respectives feines i persones de renom de les seves poblacions, cap d'elles es va estalviar arribar a judici i el Tribunal Militar no va tenir en compte els comentaris positius.

De 29 processaments, en primera instància, el fiscal va sol·licitar setze penes de mort i tan sols quatre exculpacions pel fet de tractar-se de menors d'edat. El llibre de Gallardo, Márquez i Capdevila, reconstrueix un judici sense garanties, on inclús es va fer presentar a sala a un dels acusats malalt i amb febre, que va haver de ser portat en llitera.

Finalment, es va condemnar a la pena de mort Bernabé García Valero, Jesús Cárceles Tomás, Enrique Vilella Trepas, Manuel Campeny Pueyo i Joaquim Miguel Montes; a reclusió perpètua, Antonio Beltrán Gómez, Joaquim Campeny Pueyo, Miguel Colás Tamborero, Julio Meroño Martínez, Ernesto Sánchez Montes, Juan Ballesteros Román, Miguel Planas Mateo i Julia Romera Yañez; a vint anys de reclusió, Vicente Abad Lara i Antonio Asensio Forca; a quinze anys d'empresonament, Amadeo Prats Mallarín, Pedro Gómez Delgado, Justo Álvarez Álvarez i Antonio Fernández Vallet, i a sis anys

i un dia, Vicente Abad Piqué i Feliu Campeny Buenaventura. De les 29 persones acusades, tan sols set van ser absoltes.

UNA GENERACIÓ SILENCIADA
La duresa desproporcionada de les condemnes, pel fet de pertànyer a un grup que, bàsicament, s'havia dedicat a difondre octavetes en to de blasme per fer reflexionar i qüestionar al poble tot el que vivia, deixa

clar que el primer franquisme arribava disposat a tallar de soca-rel qualsevol forma de dissidència, per insignificant que pogués semblar, sobretot si venia de gent jove. El cop que van rebre va ser tan fort que gairebé va fer callar per sempre moltes de les seves veus.

Finalment, una de les penes capitals dictades es va executar: la de Manuel Campeny Pueyo, considerat el cap de l'UJA, que fou afusellat

al Camp de la Bota el 29 de juliol de 1940. Tanmateix, la resta van patir dures privacions de llibertat, tortures o desterraments. Algunes no van poder-ho explicar: Julia Romera, de qui Joaquim Miguel diu que era "la noia més decidida del grup", va morir a la presó de dones de les Corts el setembre de 1941, a causa de la tuberculosi, les lesions causades per les tortures i la malnutrició. La por que el règim franquista va ser capaç

d'instaurar va cobrir amb un vel de silenci tota una generació esperançada en un futur millor.

La narració d'aquests fets ha estat possible gràcies a la lectura dels llibres *El pati de les oques* i *La Unión de Juventudes Antifascistas*. A l'avantsala del creixent feixisme que pateix la nostra societat contemporània, aquests llibres mantenen el record de la lluita d'aquell jovent a l'imaginari col·lectiu. ●

Les noves espiritualitats, eina de comunitat política

En un món dominat per una ultradreta patriarcal i una racionalitat que exclou tot el que no és mesurable, els corrents espirituals que van més enllà de les religions institucionalitzades emergeixen com formes de resistència que recuperen els valors del misteri, el desig i la imaginació

TEXT: **EULÀLIA GALLARDO PERES**
FILÒLOGA I BALLARINA

IL·LUSTRACIÓ: **MARC GONZÁLEZ**

L'alçament de la ultradreta és una realitat en els escenaris polítics d'arreu: la mobilització d'afectes d'odi i la instrumentalització de la por configura el panorama mundial. Aquest rebombori *right-wing*, lluny de ser un fet aïllat o conjuntural, respon a una crisi sistèmica de la democràcia liberal i a un esgotament de les formes tradicionals de representació política. En aquest context i de manera paradoxal, s'observa l'emergència i consolidació de noves formes d'espiritualitat que es revelen com a espais de resistència política. Les pràctiques místiques de la postmodernitat, en aquesta clau de lectura, no es tradueixen en una desconexió material amb la realitat, sinó que, a manera de subratllador fluorescent, ressalten el lligam indissociable que s'estableix entre les praxis privades i les fórmules col·lectives, les mateixes que la ultradreta negligeix amb les seves polítiques liberals.

Les noves espiritualitats -enteses com a pràctiques i discursos que combinen elements simbòlics, rituals i filosòfics més enllà de les religions institucionalitzades- constitueixen una resposta a la crisi política i afecti-

va que promouen els discursos d'odi. L'obra *Vulnerabilidad en Resistencia*, de Judith Butler, Zeynep Gambetti i Leticia Sabsay (Bellaterra, 2024), proposa reconsiderar la vulnerabilitat i entendre-la, no com una feblesa, sinó com una condició humana compartida que pot esdevenir font d'agència política i base per a noves formes de comunitat. En aquest marc, les noves espiritualitats poden ser llegides com a pràctiques que reivindiquen aquesta vulnerabilitat, la canalitzen i la ressignifiquen fora de la lògica de la violència i del ressentiment.

El discurs que estableix l'existència d'un flux d'energies entre individus és el punt Omega de les pràctiques espirituals d'avui. En tant que pressuposen un lligam perenne, un canal sempre obert entre persones, aquestes noves espiritualitats confronten el caràcter individualista del fenotip postcapitalista i promouen l'empatia com a tecnologia que mobilitza afectes basats en la vulnerabilitat, l'acceptació, la compassió i l'amor. Aquesta potència dinamitzadora basteix un horitzó encoratjador que dibuixa noves possibilitats polítiques. Obre una escletxa al mur d'angoixa on imaginar futurs alterna-

tius més enllà de la realitat distòpica. Aquest és, en efecte, un gest radicalment polític. Incentivar el pensament cap al futur, pensar la possibilitat de transformació del món... Tot això són procediments lúcids capaços de produir un impacte en el rumb polític. La consciència humana, en la seva dimensió dialèctica, troba en aquestes espiritualitats un espai de diàleg entre el desig i l'acció, entre la ferida i la curació.

Podem llegir les noves espiritualitats com a mètodes cognitius que operen en un pla holístic. A la manera de la raó poètica de Maria Zambrano, el coneixement místic postmodern no busca reduir la complexitat de la realitat, sinó habitar-la i transformar-la des de dins mitjançant un equilibri entre raó i intuïció. En un món de geografia política d'antípodes, qual-sevol eina capaç de teixir comunitat des de l'associació conceptual és legítima. Les noves espiritualitats operen des de la intuïció cap a la concreció. Uneixen en matrimoni l'àmbit íntim, mental i abstracte de cada persona amb l'acció política material. Des de la microsubversió de la quotidianitat, tramen un teixit comunitari que centralitza valors matriarcal com la

interdependència, la companyia i les cures. En aquesta voluntat integradora rau la sobirania de la mística postmoderna. Alienació dels txakres és, en aquest cas, desalienació política. Les creences espirituals que conceben les persones com a comunitat animada, com a totalitat energètica en simbiosi, són favorables per a la resistència política a la ultradreta.

Amb l'acceleració dels processos de globalització s'ha generat un mestissatge espiritual que escapa de les fronteres religioses institucionals. Aquest es mou entre l'individu i la comunitat, entre l'interior i el món, i constitueix un espai liminar de gran potència política. En paraules de Gloria Anzaldúa -pensadora xicana fonamental per entendre la teoria dels marges- aquest espai de *mestizaje* és un territori de frontera on es desdibuixen les categories rígides i s'obre la possibilitat de repensar-se com a comunitat des de la hibridació, la porositat i la interdependència.

Des d'una perspectiva diacrònica, la pandèmia de la covid va representar un punt d'inflexió en aquest procés. En un moment de màxima vulnerabilitat col·lectiva, incertesa i aïllament, les espiritualitats alter-

natives van guanyar visibilitat i legitimitat. Moltes persones, en absència de ritus col·lectius tradicionals o de respostes institucionals a l'angoixa existencial, van recórrer a pràctiques espirituals que oferien confort, sentit i connexió. L'espiritualitat va deixar de ser un afer marginal per passar a ocupar un lloc *mainstream* en l'esfera pública digital. Plataformes com TikTok, amb formats breus, accessibles i altament visuals, van jugar un paper decisiu en aquesta difusió massiva. En els nostres dies, l'argot espiritual és una realitat col·lectiva. Preguntar pel signe astrològic o pel grau de somatització d'una feblesa energètica és una pràctica conversacional de primer ordre.

En el marc actual de crisi sistèmica i de col·lapse ecosocial, les noves espiritualitats poden ser llegides com a sistemes epistemològics no excloents que, lluny d'imposar una veritat universal, juguen amb la mal·leabilitat de les doctrines per refractar de manera polièdrica les mancances del sistema. En *La política cultural de las emociones* (UNAM, 2015) Sara Ahmed defensa que les emocions no són meres experiències internes i privades, sinó pràcti-

Les noves
espiritualitats
poden ser llegides
com a pràctiques
que reivindiquen
la vulnerabilitat,
la canalitzen i la
resignifiquen fora
de la lògica de
la violència i del
ressentiment

ques socials que circulen entre cosos i subjectes, contribuint a configurar les fronteres identitàries i els vincles comunitaris. De la mateixa manera, les pràctiques espirituals reclamen l'espai públic per desplegar-se com a potència instigadora. Els discursos sobre les energies positives, les aures, les vibres dels espais, etcètera, configuren un punter led que adverteix la negligència del sistema conservador solipsista. A partir de la reivindicació del benestar energètic en les formulacions de la col·lectivitat, les noves espiritualitats enlluernen el dèficit sistèmic de la dimensió humana.

D'aquesta manera, el nucli del pensament espiritual postmodern no cristal·litza en pràctiques rígides i en postulats profètics inamovibles, sinó que esbossa un mandala sinuós que integra totes les geometries. En correspondència, les micropràctiques quotidianes derivades d'aquest pensament liminar elaboren una resistència política poderosa en la seva diversitat. Operen com a ferment simbòlic que desafia el paradigma polític patriarcal basat en la racionalitat extrema, la tecnocràcia i l'economia del rendi-

ment. Propulsen, doncs, una redefinició estructural de la vida en comú. L'axioma de les noves espiritualitats és l'amor, afecte que esdevé polític si es mobilitza per teixir comunitat des de la integració. Contra l'economia afectiva hegemònica que instrumentalitza la por per perpetuar estructures de poder excloents, les pràctiques espirituals ribosòmiques constitueixen una tecnologia dels marges vàlida per imaginar nous horitzons polítics contra les tecnologies ideològiques de l'Estat.

En un món cognitivament adormit, amb la imaginació sedada, dominat per una ultradreta patriarcal i una racionalitat que exclou tot el que no és mesurable, les noves espiritualitats emergeixen com una forma de resistència política genuïna. Recuperen el valor de la comunitat, del misteri, de l'horitzó i del desig. El seu poder rau en la capacitat d'invocar la imaginació -potser el bé més escàs i revolucionari del nostre temps- i de situar-la al servei d'estratègies polítiques alternatives. Per tot això, les noves espiritualitats no són només un símptoma d'un món en crisi, sinó una proposta viva per imaginar-ne un de nou. ●

Es pot justificar la utilització d'IA generatives en la creació artística?

No. La meua resposta és categòrica, però intentaré convèncer deixant de banda els arguments sobre les implicacions ecològiques, ja que no són exclusius del camp artístic.

Quan parlem de l'artista encara tenim al cap aquell personatge bohemi de finals del segle XIX, aquell geni d'entreguerres que trencava les normes de la pintura o l'artista-empresari-superstar de principis del segle XXI, que mou milions. En tot cas, aquests artistes estan per sobre del bé i del mal i representen un arquetip que tampoc perilla amb una nova digievolució.

Per contra, existeix una altra tipologia d'artistes per a qui la irrupció de les IA generatives sí que implica gairebé el perill d'extinció. Alguns treballen dins del circuit artístic convencional, però sobretot m'agradaria parlar d'aquells que formen part d'una indústria creativa: dels il·lustradors i dissenyadors que treballen per al sector publicitari, editorial, tèxtil, audiovisual (cinema, sèries, anuncis, videojocs...), entre altres. Tots aquests treballadors mai hauríem de fer servir les IA generatives, perquè estaríem entrenant i validant el que ens està substituint i que destruirà la nostra activitat.

La nostra professió és una de les més vocacionals que existeixen. Costa imaginar un artista que no estimi la seva feina, tot i que a vegades també ens faci patir. Ens apassiona el que fem i tenim un respecte quasi reverencial cap als nostres referents. Les IA repliquen imatges

a partir de material robat (les mateixes companyies que les produeixen ho han reconegut) i Noam Chomsky s'hi ha referit com "software de plagiat". Llavors... per a què fer servir uns programes que ens eliminen del procés creatiu, que roben a aquells que admirem i, sobretot, que devaluen el preu i el mèrit del nostre treball?

Arribats aquí, m'agradaria fer uns aclariments, perquè ja conec l'argumentari dels entusiastes de la IA i sé quina replica ve a continuació. No, ni estem en contra del progrés ni ens espanta. No, les IA generatives no són més democràtiques ni ens fan ser més creatius. No, no és el mateix fer servir referències visuals que fer servir la IA. I no, les IA generatives no són una eina per als professionals.

On està el progrés en una "eina" que capa les nostres aptituds, que roba la nostra feina per substituir-nos i que no podrem posseir mai? Per això mateix, les IA generatives no són una eina, com ho puguin ser un pinzell o un ordinador, ja que no ens pertanyen (ni ens pertanyeran mai) i el fet d'aprendre a fer-les servir no significa que tinguem una posició dominant sobre elles. En tot cas, poden ser una eina i un progrés per les empreses que necessiten produir més del que podem consumir, que volen prescindir dels seus treballadors, i que, a la llarga, podran pagar el programa.

Les IA són propietat de grans corporacions que avui ens ho posen tot molt fàcil i llaminer, però quan els usuaris siguin dependents d'elles, faran que el servei empitjori, sigui

molt més limitat per al gran públic i molt més car per qui ho consideri una necessitat (com passa amb tants programes o xarxes socials).

No hem de confondre novetat i progrés, de la mateixa manera que no hem de confondre creativitat i productivitat. Ser més creatiu no vol dir produir més quantitat; vol dir crear millor.

Diuen que després de fer construir el Taj Mahal, mausoleu en honor a l'esposa favorita del sultà, aquest últim va fer tallar les mans de l'orfebren que va esculpir els relleus de la façana per tal que ningú més pogués repetir l'obra més bella que s'havia fet mai. Quan parlem de les IA generatives, imagino uns sultans avars i els seus esclaus entusiastes que ens estan tallant les mans: ens estan robant el nostre coneixement, la capacitat de posar-lo en pràctica per guanyar-nos la vida i privant que arribi a noves generacions. Per això no hauríem d'utilitzar-les mai. No ens creguem que podem ser els sultans i no caiguem tampoc a la trampa de ser uns esclaus entusiastes. ●

CHAMO SAN
ARTISTA

NO SIGUEM ESCLAUS DE
QUI ENS TALLA LES MANS

L'ENEMIC NO ÉS LA IA,
ÉS EL PODER ECONÒMIC

de les intel·ligències artificials i creació gràfica?

“No robaries un cotxe, no robaries una cartera, no robaries una pel·lícula? Descarregar pel·lícules d'internet és robar.” Això proclamava una campanya antipirateria de fa uns quants anys, que va tenir més èxit com a mem que com a campanya.

El model econòmic cultural s'estava quedant vell i els qui en vivien bé lluitaven contra un nou enemic: internet. Hi van lluitar fins que van veure de quina manera en podien treure diners, i van inventar l'*streaming*. Un model que funciona, però per a una part molt més petita, òbviament, per a la part que més se'n beneficiava abans, i menys per als artistes. Així i tot, tot i saber-ho, l'utilitzem fins a no poder més, com a públic i com a artistes. Spotify 24/7. Perquè ens serveix, encara que no sigui just.

La IA és l'internet de la generació millennial, és la primera oportunitat que tenim de ser conservadors. La primera oportunitat de perdre el món que coneixíem, i al qual, encara que està lluny de satisfer les nostres necessitats, ens hi aferrem davant la incertesa, com en una relació tòxica.

Però la incertesa és moral o és econòmica? Ens preocupa que ens “robin” la nostra creació amb la IA o la (remota) possibilitat de viure d'això?

El joc és una mica el mateix... la qüestió del copyright continua sent la mateixa, si una cosa és excessivament similar a una altra es considera còpia© (tant per part dels jutges com de la societat), l'hagis feta amb IA o t'hagi portat tres mesos de feina amb les teves mans.

Doncs si fer una imatge a l'estil de _____ (el teu artista© preferit) et porta trenta segons, potser aleshores hauríem de començar a pensar què fem amb les hores restants. Potser hauríem d'interessar-nos més per com funcionen aquestes noves tecnologies, i en quines noves històries podem crear.

Les IA són “cervells” que utilitzen models entrenats amb informació. Cada model, depenent del seu entrenament i contingut, produeix uns o altres resultats, és a dir, uns o altres “estils”. Per tant, la nova feina creativa comença amb l'entrenament de les IA, la combinació de models, i continua pel *prompt* i l'edició més precisa, a mà o amb IA. Entendre el funcionament d'aquesta nova eina és clau per treure'n tot el profit, i perquè, en cas que sigui inspiradora, s'utilitzi. Si després es fa el mateix que tothom amb ella, a ningú li interessarà, com sempre ha passat amb qualsevol eina.

Les eines han canviat constantment la nostra feina, per la qual cosa, no és suficient ni necessari saber fer una cosa tècnicament bé. Es tracta de tenir idees, identificar les que valen la pena i realitzar-les sense morir en l'intent. Les idees parteixen del desig, i la IA no té desigs, simplement segueix patrons, i som nosaltres qui la fem servir com a eina per realitzar els nostres desigs.

D'acord, sí, hi ha el tema dels diners... i encara que molts van perdre la feina a causa d'internet, també se n'han creat moltes altres, de feines. Amb això vull dir que estarà

tot bé? Absolutament no. Aquí no es tracta de noves tecnologies, es tracta de models vells. Pocs es queden amb el pastís, un pastís que cada vegada és més gran i que cada vegada els costa menys.

El problema no és ni serà ètic. L'enemic no és la IA, és el poder econòmic.●

COPIA
ARTISTA

Roma cremada

EL RELAT DE **CURRO ESBRI**
IL·LUSTRACIÓ: **CAMILLA CACCIARI**

l catàfil que portava davant, el més rabassut del Trio Cataplasma, aquell a qui diuen Trosdelluç, ocupava gairebé tot el túnel amb el seu cos. A causa d'això, i com que era ell qui duia la llanterna, la resta pràcticament caminàvem a cegues, i a mi se'm van activar l'olfacte i l'oïda. Els bufits de Trosdelluç reverberaven en les parets de pedra, fent l'efecte que dúiem darrere una legió acaçant-nos, i la seua ampla i suosa esquena traspuava una flaire de romaní i de fogassa torrada amb llenya d'olivera que em tenia perplexa, car aquella aroma no s'adia en absolut a la samarreta arnada del nostre guia.

Després d'una llarga estona caminant per aquella nit estreta, vaig adonar-me que davallava, i que ens dirigíem, encara més, cap al centre de la terra. Allò va tindre un efecte nefast en mi, perquè vaig començar a notar una manca d'aire que adés no notava.

Com si dins d'aquell cavernós desert es poguera apreciar res, la mà d'Íleord se'm posà sobre el muscle i, en l'acte, sentí la seua calma veu:

– No patisques, que ja quasi hem arribat.

I tenia raó. A partir d'eixe moment, les parets del túnel anaren separant-se mentre, paradoxalment, l'olor de foc de llenya de Trosdelluç s'intensificava.

Minuts més tard, havíem arribat al gran buit obscur.

Aquell pas subterrani es convertia en un esgolador just abans d'acabar obrint-se a una terrassa que topava amb una densa ombra. Teníem davant un silenciós mar de fosca nit davall d'un cel negre com la sutja.

Malgrat l'obertura infinita de l'espai, la sensació que l'aire mancava era persistent, car hi havia en ell una olor tan densa de cendra, de pa massa torrat, que costava passar-lo pels pulmons. Així vaig comprendre que aquella sentor no podia provindre de cap ésser humà.

La terrassa continuava cap a l'esquerra i Trosdelluç i els altres dos catàfils començaven a recórrer-la en eixa direcció, com si hagueren fet aquell camí cada dia, quan Íleord els ordenà:

– Pareu un momentet, amics. –I mirant-me a mi, afegí–: La nostra convidada encara no ha vist el rescabament de Fuinen.

Els tres homenots obeïren i Íleord furgà el seu sarró de lona fins a trobar una pistola tremenda. Després de carregar-la amb una estranya bala que feia un pam, apuntà al cel de l'abisme i disparà. De la punta de l'arma isqué, precedit d'un soroll sec, un objecte engegador que s'enlairà i descriví una paràbola, deixant al seu darrere un rastre de fum roig.

La intensa llum que aquella bengala produí ens va descobrir a tots els presents un paisatge d'estructures fantàstiques fetes

de pedra negra, que habitava el fons d'aquell espenyador on acabava la terrassa.

–Hi has estat mai, a Roma? –em preguntà Íleord.

Jo, emmudida, assentí amb el cap.

–I no la reconeixes ara que la tens davant? –digué ella assenyalant les profunditats, que brillaven amb la llum roja, com si estigueren brusents.

Llavors m'hi vaig fixar millor i sí, distingí primerament el Colosseu. Darrere d'ell s'alçava el tossal Palatí, que m'havia d'ocultar, de segur, les restes del Circ Màxim. Al seu peu, el Fòrum Romà i més enllà, el Capitoli, coronat pel temple de Júpter. Tot calcinat. Tot mig enderrocat. Al fons, el Tiber serpentejava llangorós, fent aparéixer i desaparéixer xicotetes espurnes roges.

Aquell temple capitolí, per bé que afonat en part, era encara identificable. Cert és que jo no l'havia pogut veure mai, però en coneixia l'existència gràcies als gravats dels llibres d'història antiga. A banda, no hi vaig trobar la cúpula de cap dels temples cristians de la ciutat.

–És la Roma Imperial –vaig dir en veu alta gairebé sense adonar-me'n.

–Quina havia de ser? –preguntà Íleord tot dibuixant un somriure amb la boca–. Just la que es mereixia la venjança del nostre sacerdot.

En el seu rostre, l'expressió del qual mostrava un pregon orgull, potser propi, potser alié, vaig veure com la llum roja enllangoria. En tornar-li la mirada a aquella ciutat enorme, tota feta carbó, sense un soroll, sense un arbre, sense vent, persones o ocells, havia desaparegut de nou, engolida per una foscor total. On havia anat a parar la bengala? Potser darrere d'un tossal, potser dins d'una casa...

–Fuinen ho aconseguí, després d'anys i anys d'esforç –començà a contar-me Íleord, amb la mirada encara perduda a l'abisme atzabeja–. Des que els soldats imperials doblegaren el seu poble, desterrat, treballà incansablement, braç a braç amb els eternals i la resta del culte, per tal de “restaurar l'equilibri de les estreles”, com ell mateix deia. Finalment, ho aconseguí. I ací baix en tenim la prova. –Llavors em mirà a mi i, tot esperant visiblement una reacció entusiasta per la meua part, afegí, per si no havia quedat clar–: Dugué Roma ací baix i la socarrà. Prompte em vaig penedir de retrucar:

–Però Roma continua al seu lloc... Jo mateixa l'he vista.

Íleord es limità a negar amb el cap i em convidà a seguir-la caminant vers l'esquerra, tot dient calmosament:

–Si és així, dis-me, doncs, amiga meua, què en queda allà, de la Gran Roma Imperial? ●

DIBUYULS

FEL

GERARD HELENA ANILLO

Gerard Helena Anillo

El like més
important
és el teu

Sigues com vulguis.
#ProuPressióEstètica

Generalitat
de Catalunya

El Govern de
Tothom

SOTA FOCUS	SOBIRANIES	LA CENTRAL	L'ENTREVISTA	IDEARI
4-15	16-21	32-33	40-45	46-51
Viure amb por a la policia per no tenir la pell blanca.	Logística autogestionada i mancomunada al servei d'espais militants.	Entorns escolars saludables.	Clàudia Serra, dramaturga: "Ningú vol dir que fa teatre polític, perquè t'acusen d'escriure pamflets".	Studio Ghibli, la resistència del 'ser en el món'.
Denúncies d'associacions de defensa dels drets humans, multitud de testimonis i les mateixes estadístiques oficials evidencien que una persona que, per la seva aparença, pot ser d'origen africà, americà o asiàtic té molts més números que la resta de ser identificada per la policia al carrer.		INTERNACIONAL		52
Denunciar judicialment el racisme policial, un escull infranquejable.	22-23	34-37		Apunts per a un llenguatge emancipador.
	Ciutats amables per a la biodiversitat i la salut.	Síria, un mosaic de minories en tensió.		
	24-25	38-39		53-55
	Roba barata que ens pot sortir molt cara.	Causa palestina: mobilitzacions que provoquen canvis.		Unió de Joventuts Antifeixistes: la lluita estroncada del jovent antifranquista al Besòs.
	26-27			56-57
	Normalitzar l'educació sexual a casa.			Noves espiritualitats: una eina de comunitat política.
	28-29			58-59
	Shahd Abusalama, artista: "L'única compensació en aquest moment és desmantellar el sionisme".			A debat: Es pot justificar la utilització de les intel·ligències artificials generatives en la creació gràfica?
	30			60-61
	Pel setembre, a fer ametlles.			Relat: "Roma cremada".